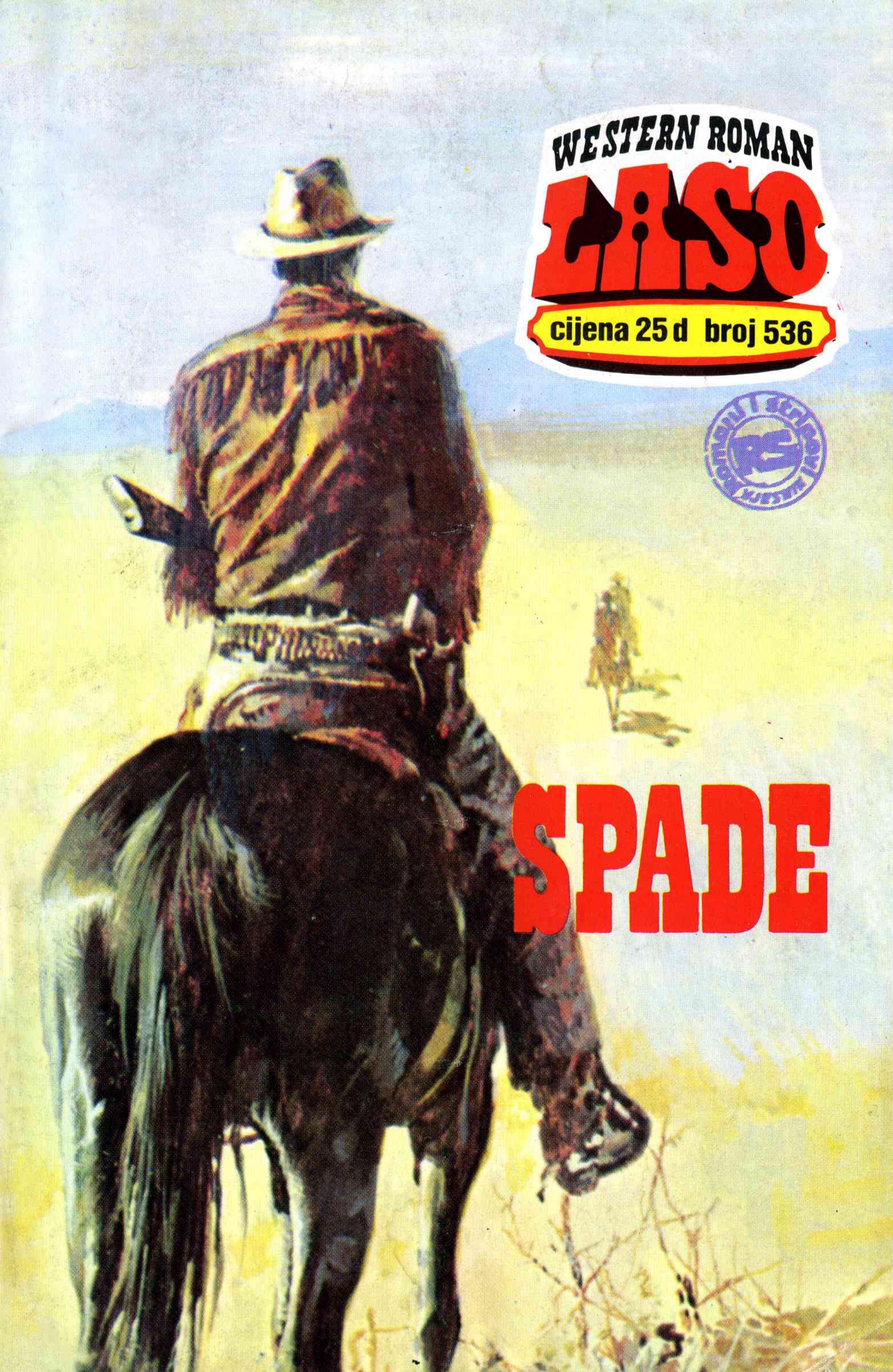

WESTERN ROMAN
LASO
cijena 25 d broj 536

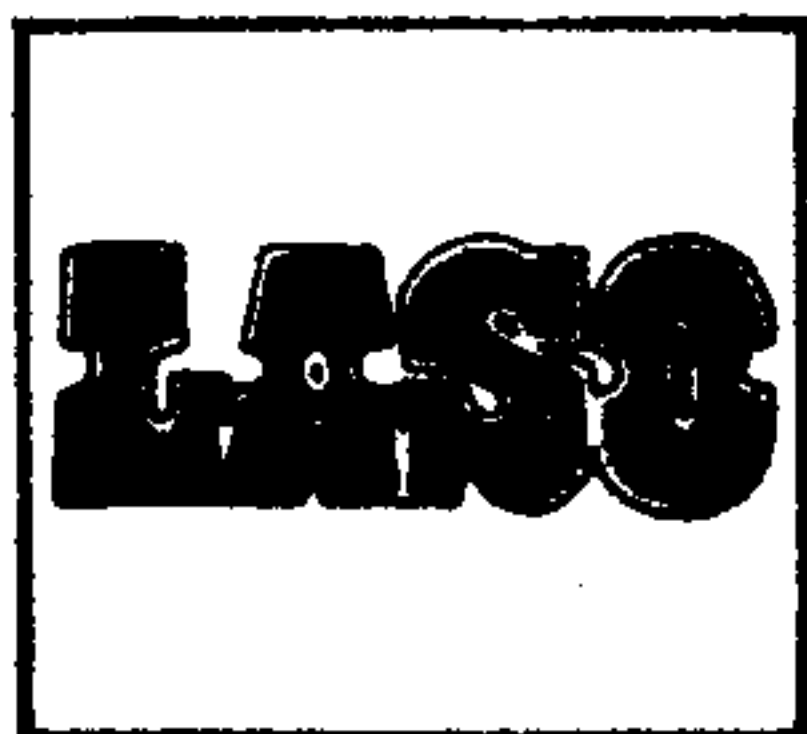
SPADE

Gordon D. Shirreffs

SPADE

536

GORDON D. SHIRREFFS: **SPADE**

Naslov originala: SPADE

Recenzija: Mladen Stary

Copyright: Zauberkreis-Verlag, Rastatt, posredstvom
G. P. A., München

Prijevod: S. Juriša

Grafički urednik: Ivica Bartolić

Urednik: **Marcel Čukli**

SAVJET REDAKCIJE: Josip Adaković, dr Vladimir Anić,
dr Adolf Dragičević (predsjedavajući), Nenad Brixy,
Ljudevit Bauer, inž. Vesna Gazdag, Igor Golik, Marija
Jurela, Borivoj Jurković, Želimir Košćević, Nada Šoljan,
Ismet Voljevica, Ana Župan-Bender – **GLAVNI I OD-**
GOVORNI UREDNIK: Borivoj Jurković

LASO – Izlazi svaki tjedan – Izdavač: RO Novinsko-izdavačka djelatnost SOUR-a
»Vjesnik« n.solo., 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4 – Adresa uredništva:
»Laso«, Redakcija »Romani i stripovi«, 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4,
telefon: (041) 515-555 i 519-555 – Tisak: RO Štamparska djelatnost »Vjesnik« n.solo.
– OOUR Novinska rotacija n.sub.o i OOUR TM n.sub.o., 41000 Zagreb, Avenija brat-
stva i jedinstva 4.

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 1300 d ili 1170 d s popustom od 10 posto, a
za 6 mjeseci 650 d ili 585 d s popustom. Samo unaprijed plaćena pretplata osigurava
popust od 10 posto. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa 30101-
833-1216 SOUR »Vjesnik«, Interna banka, s oznakom za »Laso«. Cijena za inozemstvo:
DM 2,00, ASCH 10,00, SFRS 2,00, HFL 2,00. – Cijena inozemne pretplate za šest mjeseci:
DM 36,00, SKR 63,00, ASCH 250,00, FF 74,00, SFRS 36,00 HFL 37,00, US \$ 15,00 – Uplata
za devizni račun 30101-37-7210-256 – Privredna banka Zagreb (za »Laso«).

Ekonomska propaganda: »Vjesnik«, Agencija za Marketing, Zagreb, Trg bratstva i
jedinstva 6. Zadnja kolor-stranica 9000 d c/b stranica 7000 d.

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za
prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7-1973. od 26. XI 1973.

LASO 536 izlazi 20. 1. 1984.

I

– Mi smo pobunjenici a ne razbojnici i ubojice – govorio je Jack Spade i svi su znali što to znači, kao što su opazali da više nije spreman na kompromise.

Ponajbolje su to znali, dakako, oni koji su ga doživjeli u borbi. Njega, čovjeka koji je s obadvije strane granice odavno ušao u legendu kao Jack of Spades, Juan Espada ili Jack Junačina.

I Jack je znao što mora učiniti ako želi sačuvati taj glas i to poštovanje. Mora se odvojiti od nekadašnjih drugova, ili će zagaziti na put čovjeka izvan zakona, u Arizona i u Meksiku.

– Dobro – rekao je – ako hoćete napasti blagajnika plavih uniformi, u tome vas ne mogu spriječiti. Ali neću sudjelovati.

S tim se riječima okrenuo i pošao prema konjima.

U tri hitra koraka sustigao ga je Burt Lasser i trgnuo revolver.

Burt Lasser je zamahnuo punom snagom.

Duga cijev kolta pogodila je Jacka iza uha.

Pao je kao bik u klaonici. Preko lica potekao je crven curak prema ustima i odatle puznuo u pijesak.

Lasser je gurnio čizmu pod nepomično tijelo i okrenuo ga na leđa. Zatim je povukao nogu da udari u rebra.

– Burt, bilo je dovoljno – reče mali mršavi Josh Kennel.

Lasser ga ošine pogledom i reče:

– I ti tražiš svoju porciju, ha? Kennele ovlaži suhe usnice.

– Ne. Ali to ne bi bilo dobro.

Burt Lasser se zlobno nasmije.

– Kao da sam ja njegov dobrotvor, Josh! – rekao je i pogledom potražio slaganje ostalih. – Moramo ga napokon skinuti s vrata. Rekao je da neće surađivati s nama. Odijelio se. Po mome, to znači da će se okrenuti protiv nas.

Toribio Vasquez bio je odmah u to tako uvjeren da se mašio za nož, no Lupo Zamacona ga je uhvatio za ruku.

– Mir!

– Nisam znao da si mu tako dobar prijatelj – mrmljao je Mooney Dade.

Lupo Zamacona, zvan također Vuk, zaniječe glavom.

– Nije to posrijedi – rekao je i kretnjom brade pokazao prema Jacku Spadeu. – Ali očito je da vas moram podsjetiti na to kako je njegova mati iz obitelji Las Casas. U Rio Nevome to je glasovito prezime. Imat ćemo dovoljno nepriлика sa seljacima i nije nam potrebno više neprijatelja. Osim toga u Sonori se svaki seoski dripac ponosi Juanom Espadom. Kažem vam to, iako sam jedan od Zamacona.

Zadnje riječi odavale su ponos što pripada tako uglednoj obitelji u kojoj je sâm bio crna ovca.

– Ljudi, u sedla! – odrešito će Josh Kennel. – Sa svakom prokletom minutom bit će svjetlije. A njega ostavite neka leži ovdje. Bio je dobar vođa, amigos.

– Bio je – potvrdi Lupo Zamacóna.

– Dobro, idemo – srdito će Burt Lasser.

Prije negoli će otići prema konjima ipak je nagazio Jacka Spadea postrance, cereći se sebi u bradu. Mislio je lopovski da je možda i bolji takav ishod. Možda će ga naći vojnici ili potjera. Nitko živ neće mu vjerovati ono što bude pričao, makar to bila gola istina. On je za sve Jack Spade, a to je dovoljno za presudu.

– Hombre – gundao je potihom Burt Lasser – kad te pitaju jesi li vodio napad, pokušaj se ispričati, ha ha!

Burt Lasser pusti ostale da prođu. Zadnja je bila Estela Zamacóna, Lupova polusestra. Ona se neprestano okretala prema onesviještenom Jacku Spadeu.

– Zaboravi ga – reče Burt Lasser. – Bolji sam momak negoli je on ikad bio.

Esteline tamne oči odmjeravale su Lassera.

– Trubi to kravi pod rep! – odvratila je engleskim bez trunke stranog naglaska.

Lasser uzjaše i posegne za uzdama Spadeova konja.

– Ostavi! – naredi Estela.

Lasser ju je razdraženo pogledao.

– Sada ja zapovijedam – rekao je.

– Meni ne! – oprla se djevojka.

Lasser povuče ridanove uzde.

Estela Zamacóna istoga trena izvuče iz širokog rukava srebrom ukrašen dvocijevni revolver i zapne oba otponca. Malo oružje velikoga kalibra ležalo je mirno u njezinoj nježnoj smeđoj ruci.

Neko su se vrijeme gledali a zatim Lasser ispusti ridanove uzde.

Paljba teških pušaka odjekivala je između brežuljaka. Netko je vrištao kao da zapomaže ranjen konj. Po tvrdom tlu bubnjala su kopita.

Jack Spade otvori oči. Iznad njega sivjelo se jutarnje nebo. Pri ustajanju osjetio je oštru bol oko uha.

Ridan mu je odmah prišao i potihom zarzao. Jack uhvati stremen, povuče se na noge i nasloni na konja. Jednu je ruku uvukao u sedlenu torbu i napipao gotovo praznu bocu baconore. Zubima je izvukao čep i otpljunuo ga. Jako je nagnuo bocu i pio punim gutljajima. Zatim je obrisao nadlanicom usta i zagledao se prema onoj strani odakle je još dopirala pucnjava.

Popio je zadnji gutljaj. Pucnjava je utihla. Netko je nešto vikao. Drugi se slavodobitno smijao. Tišinu koja je potom nastala prekinuo je jedan jedini revolverski hitac. Malo poslije toga podigao se topot i brzo se udaljavao.

Spade povede ridana duž brijega i dode tako do čistine gdje su držali konje. Ovdje nije našao ništa osim brda njihovih izmetina.

Obišavši istočni kraj uzvišice, stigao je do prodoline koja je vodila prema izvorima. Na tome ga je mjestu dočekao neugodan miris dima s logorske vatre. Dima zasićenoga slatkastim vonjem.

Prvi leš na koji je naišao bio je napola zatrpan armijskim pokrivačima. Izlazeće sunce osvjetljavalo je tamno lice crnačkoga vojnika s nevjerojatno bijelim zubima. Duboke oči kao da su optužujući zurile u Jacka Spadea.

Konj se opirao i frktao dok su išli prema središtu poprišta. Pokraj blagajnikovih kola ležala su dva vojnika jedan preko drugoga. Jednomu je tupo olovo smrskalo stražnji dio lubanje. Drugi bijaše glavom i ramenima zagnjuren u izvor. Treći je pao preko žeravice. Njegova se bluza dimila. Odatle je dopirao i miris opečenoga mesa.

Jack potegne nesretnika u stranu, zahvati šeširom vode i pogasi tinjajuću uniformu.

Tad je smotao cigaretu i pripalio je, pokušavajući iz nozdrva odagnati miris od kojega mu se grčio želudac.

Konji, pa čak i mazge koje su vukle kola, sve bijaše nestalo.

— Ludak — mrmljao je Jack — Htio je da sve djeluje kao da su napad izveli Apaši.

Burt Lasser ostavio je u logoru karabine springfield i nekoliko armijskih koltova, što ne bi palo na um nijednom Apašu, bio on Chiricahua ili Tonto.

Indijanci bi ostavili mnogo toga drugoga, a zacijelo ono što je nestalo — tisuće dolara što ih je blagajnik nosio za isplatu. Novac Apašima nije značio ništa, a konji, mazge i dobro oružje sve. Konje su jahali, mazge, jeli, a oružje im je bilo potrebno da se bore.

Jack pride kolima. Osjećao se miris viskija.

Kad je otvorio vrata, ugledao je sivo, opušteno lice vojnika sa zgrčnim šakama. Pokraj njega visjela je bluza s kapetanskim oznakama. Do ubijenoga blagajnika ležala je razbijena boca a uz nogu prazan sanduk iz kojeg su se viskijem opskrbile ubojice.

Jack pusti vrata i vjetar ih odmah zalupi. Za novcem se u kolima nije morao ogledati. No nedostajalo je nešto što bi moralo biti ovdje.

Jack odvede ridana do izvora, jezerce kojega nije bilo zakrvavljeno, i pusti ga da se napije. Zamišljenim pogledom pretraživao je logorište. U pratnji je moralo biti dvanaest do petnaest crnih vojnika, pod komandom narednika ili kaplara. Lasser jamačno nije ponio sa sobom nijedan leš. Unatoč tome, među mrtvima nije bilo nikoga s oznakama čina.

— Ludo! — progunda Jack i zatrese glavom.

— Ne miči se! — reče netko iza grma.

Jasno se čuo zvuk zapinjanja puške.

Jack polako okrene glavu. Razrogačio je oči od iznenadenja. Takvu crnu ljudeskaru kakva se pojavila s druge strane izvora nikad još nije sreo.

Crnac je uz bok držao armijski karabin, uprt u Jackov trbuh. Jack se odmakne od konja. Vojnikove oči nervozno su ga pratile.

— Rekoh da se ne mičeš! — opominjao je vojnik. — U sljedećem pokušaju bit ćeš mrtav.

Sa širokoga vojnikova lica caklio se znoj, iako je jutro bilo svježe. Na rukavu se vidjela dvostruka prelomljena vrpca kaplara.

Jacku ne pade na um ništa drugo i on reče mirno:

— Svi su mrtvi!

— Aha. Ali ti nisi odmaglio na vrijeme.

— S napadačima nemam nikakve veze — uzvрати Jack. — Kako si se ti izvukao?

— Nisu me vidjeli — odgovori Crnac.

— Lažeš — reče Jack.

— Pazi što govoriš! — obrecnuo se kaplar i pošao oko jezerca prema Jacku.

Teška ljudeskara kretala se tako gipko i brzo da je Jacka podsjećala na crnu panteru.

— Uzet ću tvoga konja — reče kaplar.

— Tako? Kamo ćeš s njim? — pitao je Jack mirno.

— Moram raportirati što se dogodilo — odgovori kaplar.

Jack kimne.

— I kako ćeš objasniti što si radio dok se sve to zbivalo?

— Kako to misliš?

Jack slegne ramenima.

— Čudno je što u logoru nije preživio baš nitko osim tebe, mister. Na tebi nema ni ogrebotine.

— Pao sam s konja i tresnuo glavom — objašnjavao je kaplar. — Kad sam se osvijestio, razbojnici su bili nestali. Novac također.

— Koješta — reče Jack. — Kidnuo si!

– Nemoj to nikad više reći! –
poviče kaplar bijesno. – Nikad!

Jack ga oštro pogleda u oči. Kaplar obori pogled.

– Bio sam cijele noći na straži –
poče objašnjavati ljudeskara. –
Zaspao sam ondje u grmlju. Probudio me prvi pucanj. Prije negoli sam se pravo snašao, sve bijaše gotovo. Ležao sam u grmlju dok nisam čuo tebe kako dolaziš.

– Kažeš da si stražario, cijele noći? – čudio se Jack. – Ti, kaplar?

Jacku se činilo da u tamnim Crnčevim očima vidi molbu da mu povjeruje.

– Čin sam dobio prije tjedan dana – govorio je kaplar. – Nisam bio siguran da bi momci zaista dobro pazili. Radije sam stražu preuzeo sâm.

– Sjajna zamisao! – pripomene Jack.

– Bilo mi je potrebno deset godina da dobijem ove vrpce! – vikao je uzbuđeno kaplar. – Znaš li ti što to znači vojniku? Dakako, ne znaš. Ne znaš jer nikad nisi bio crni redov. Sad sam kaplar Hank Cabell, četa C 10. konjičkog puka. Da, to! Sad me više ne zovu: Hej, Hank! Sad to glasi: Kaplaru Cabell!

Jack pljune u stranu.

– To je tako glasilo – rekao je mirno.

– Što hoćeš time reći? – upita Cabell sumnjičavo.

– Da si bio kaplar – otegnuto će Jack. – Idi u svoju jedinicu i prijavljivi se. Ako i kažeš istinu, da si zaspao na straži na koju si pošao zato što nisi vjerovao svojim ljudima, kako ćeš dugo zadržati čin? Odgovor znaš i sâm. Najprije će ti oderati te krpice s rukava a onda će te poslati pred ratni sud.

– Zašto pred sud?

– Do bijesa! Mister, zar to nije jasno? Zar nisi odgovoran za to što je ubijen jedan oficir i svi vojnici? I za to što su nestale tisuće dolara?

Tamne su oči počele gledati Jacka razdraženo.

– Konj mi je potreban! – podvignuo je. – Baci revolver i odstupi!

Jack izvuče revolver i ispusti ga na zemlju.

– Korakni natraške!

Jack pogleda kaplara začudeno.

– A svoje ćeš drugove ostaviti da leže ovdje, je li, mister? Muhe se već skupljaju. Na suncu će se leševi naduti. Navečer ne bi prepoznao ni svoga rođenoga brata. Noću će početi zaudarati a ujutro će strvinari početi s komadanjem.

– Umukni!

Hank Cabell počeo zvjerati na sve strane, kao da traži smjer za bijeg. Njegov se pogled ukočio na vojniku koji je ležao pokraj vatre. Jack je iskoristio priliku i priskočio je.

– Sad možeš odbaciti karabin – reče kao da govori o rdavu dugmetu.

Cabell se okrenuo i zagledao se u cijevi derringera.

– Odakle ti ta stvarca? – upitao je iznenađeno.

Jack se osmjehnuo.

– Poslovna tajna, mister.

– I ja znam pucati – opominjući reče Cabell.

– Pokušaj. U međuvremenu ćeš imati dvije rupe na trbuhu. Ako ti to pomaže...

Sunce se ljeskalo na izvorskoj vodi.

– Daj mi konja! – molio je kaplar.

Jack odrečno zanjše glavu i ponovi:

– Baci pušku!

Karabin udari o tlo.

– Idi natraške! – zapovjedi Jack.

Cabell napravi nekoliko koraka.

Jack uze čuturu sa sedla i napuni je vodom. Spremio je derringer i izvadio kolt. Zatim uzjaše ridana.

– Kod Dutchman's Crossinga naći ćeš telegrafsku stanicu. Do nje je petnaestak kilometara. Idi ravno prema zapadu. Ponesi vode.

Kad se jednom ogledao, stranca više nije bilo.

* * *

Jack Spade se zaustavi na vrhu brda, izvadi dalekozor i poče promatrati put. Prema zapadu kretala se jedna jedina ljudska figura. Kad je pogledao sjeverno od izvora, opazio je velik oblak prašine. Mnogo jahača, mislio je.

Jack je računao s tim da su vlasti u Arizoni saznale za razbojnički prelazak granice. I da će odmah krenuti potjera, koja bi trebala pohvatati one za kojima je raspisana potjernica. Krvoproliće kod izvora bit će otkriveno prije negoli je računao.

Spremivši dalekozor, Jack pojaše dalje. Krene li ravno prema gorju Chiricahua, možda u tri dana stigne do meksičke granice. Dakako, ako se provuče pokraj Apaša.

Arizona je postala za Jacka vruće tlo, još gore negoli Sonora s druge strane granice, zbog zvjerskog ubijanja što su ga počinili njegovi bivši drugovi. On, Jack Spade, doveo ih je u Arizonu, i to će morati ispaštati.

Prekasno se odvojio od skupine. Trebao je prije početi razmišljati. Jer vidio je i sâm da su se od boraca za slobodu sve više pretvarali u pljačkašku soldatesku. Bilo je to očito, ali Jack Spade nije želio vjerovati u to.

* * *

Iako nadošli jahači nisu gonili Jacka Spadea, niti su ga vidjeli toga trenutka, svojim su ga kretanjem u potjeri za ubojicama skrenuli sa smjera prema gorju Chiricahua. Jack je ostavio za sobom brda Swiss-Helms, prešao White-water i produžio prema dolini San Pedra. Napredovao je brzo, no neprestano ga je pritiskao osjećaj da se oko njega steže обруč.

Tako je Jack stigao do brda Babocomari. I ovdje ga je potjera ot-

krila prvi put. Njegovo izmicanje pobudilo je sumnju i jahači su pošli za njim. Kako su imali svježije konje, uskoro su se približili tako da bi nadobudni strijelac mogao iskušati domet svoje puške.

Granica bijaše udaljena još nešto manje od pedeset kilometara. Jack bijaše svjestan toga da tu udaljenost ne može svladati prije progonitelja. Morao je pokušati da im izmakne i zato je skrenuo prema Canelo Hillsu.

— Jim Tolleson! — reče Jack glasno.

Jim bijaše njegova posljednja i istodobno najbolja prilika u pokušaju da se dočepa granice Sonore, gdje su, kako je mislio, alarmirani seljaci i gdje je pripremljen »odbor za doček«. Ali moralo se pokušati.

Taj razgovor sa samim sobom prekinuo je puščani hitac.

— Idi do vraga! — povikne Jack preko ramena.

Pucanj je bio opomena da poveća brzinu, ali ridan nije izdržao. Životinja je odjednom poklekla.

Jack je odletio sa sedla, no dočeka se na noge i nije pao. Ridan se skotrljao s puta u grmlje. Kad je Jack stigao do njega, više nije pokazivao znakove života. Jack pokuša izvući »vinčesterku, no puška bijaše ukliještena a vremena za izvlačenje nije bilo. Ostavio ju je.

Brzim korakom Jack prijede put potrudivši se da ostavi jasne tragove. Na nešto više od dvjesto koraka stigao je na kamenitu ravan i ovdje skrenuo u oštrom kutu udesno. Iz trka je skočio u suhu vododerinu. Ondje je skinuo čizme i požurio dalje, psujući oštro kame-nje koje mu je ranjavalo tabane.

Nakon nekoga vremena stigao je ponovo do kolskoga puta, popeo se na nj poput divokoze i sručio se u jarak s druge strane.

U međuvremenu spustio se mrak. Jack više nije mogao izbjegavati trnje i ono ga je greblo kao da ga šibaju vrazi. Na jednoj stijeni morao je stati da se odmori. Srce

je prijetilo da će razbiti rebra. Iz svih pora tekao je znoj.

Mjesec se popeo na svoju promatračnicu i Jack je pri njegovoj svjetlosti vidio jahače kako s jedne i druge strane puta traže njegove tragove, vrteći se u krugu i jašući čas naprijed a čas natrag.

Tri uzastopna pucnja razderala su noćnu tišinu.

Jack se osmjehne. Našli su što su tražili, to jest ono što je želio – trag na drugoj strani puta. Tad obuje bolne noge i spusti se u klančić u koji mjesečina još nije doprla.

Tollesonov ranč pružao mu je priliku da se dočepa konja, sedla i puške, što bi mu omogućilo da se upusti u konačan prijelaz granice.

Mjesec bijaše visoko kad je Jack izbio na prašnjave livade uz presušen potok, a trenutak nakon toga poput duha nestao je u mraku ispod stabala. S vremena na vrijeme zaustavio bi se da osluškuje i zurkne preko ramena. Mjesečina bi tad osvijetlila njegovo oštro ali dobro oblikovano lice, sad išarano nebrojenim ogrebotinama i porezotinama.

Na rubu šumarka Jack je stao i zagledao se u zemljana zdanja ranča Jima Tollesona.

Nigdje nije bilo nijednoga svjetla. Ni pasjega laveža. Ni rzanja ili frktanja konja ili mazgi. Sve bijaše tiho. Pretiho.

Jack osjeti kako mu se ježi koža. Ruku je spustio na revolverski držak. Vrškom jezika ovlažio je suhe usnice, misleći na hladno pivo što ga je Jim Tolleson donosio iz svoje ostave u kojoj je imao bunar.

Poput psa tragača Jack je zvjerao na sve strane. Sve bijaše izumrlo. Samo je vjetar slabašno šušкао u krošnjama drveća i tu i tamo povijao grančice grmlja.

Jack napravi nekoliko koraka i stade. Osjećaj da ga netko promatra nagnao ga je na to da se osvrne.

Kod sjenika Jack se zaustavio. Činilo mu se da se tišina pojačava, ako je nešto takvo moguće. Jesu li Tollesonovi otišli? Je li se Jim zaista preselio s djecom, kako je više puta naviještao, u kuću što ju je imao u Bisbeeju? Odlazili su i prije, ali i vraćali se. Jack bi ih uvijek sretao na ranču, kad je god naišao.

Što je s Amy, koju bi katkad poljubio i zauzvrat dobio zamamljiv pogled? Je li u međuvremenu postala još privlačnija? Kolika je Sue i mala Lucy, ljepotice koje su navještale da će nadmašiti Amy?

Ništa oko sjenika nije govorilo o tome da je ranč napušten. Premda nije imao vremena, Jack je sve strpljivo procjenjivao.

Jahači iz potjere ubrzo će opaziti da ih je bjegunac potegnuo za nos. Kad nađu njegova konja, krenut će ravno prema najbližem ranču, sigurni da će ondje potražiti drugo kljuse. Doduše, na očekivanom smjeru Jack nije vidio prašinu koju podižu konjska kopita. Možda su progonitelji skrenuli prema jugu, da ga dočekaju na granici?

Jack se počeo šuljati prema koralu za konje. Bio je pust. Poprečne oblice s ulaza ležale su na zemlji. Jacka podide jeza. Pješice nikad neće stići do granice. A južno od Tollesonova doma nije bilo nijednoga ranča na kojemu bi mogao kupiti, ukrasti ili izmoliti konja. Preostalo je samo da se skloni u brda, da se sakrije ondje i da čeka dotle dok ga ne otkriju.

Vjetar je ojačao i promijenio smjer. Kotač na vjetrenjači počeo je stenjati i okretati se. Jack se prebaci do trijema niske rančerove kuće i zakorači na daske što su se iskrivile na suncu. Prislonio je uho na kuhinjska vrata i kad ništa nije čuo, polako ih je otvorio. Lice mu je zapuhnuo čuh hladnoga zraka.

– Jim? – reče Jack.

Nije bilo odgovora.

– Amy, Sue, Lucy?

Ponovo šutnja.

Vjetar je zahvatio otvorena stajska vrata i zalupio ih. Jack okrene glavu. Nigdje nije bilo nikoga. Jeka lupe zamrla je u brdima iza ranča.

Čudan osjećaj podide Jacka Spadea. Činilo se da su Tollesonovi odavno odsutni, a istodobno je mnogo znakova govorilo o tome da je ranč bio nastanjen.

Na najvišoj prečki ograde koralala bilo je dobro sedlo marke „McClellan“. U sanduku za smeće na trijemu bilo je kutija prije malo vremena upotrijebljenih konzervi. Nijedan prozor nije bio razbijen. Uz ogradu i živice nije bilo suhoga korova što bi ga nanosio vjetar. Sve je upozoravalo na to da su tih dana na ranču živjeli ljudi.

Jack Spade uđe u kuhinju. Lijevo čizmom nagazio je na nešto limeno. Podigao je ispražnjenu konzervu. Prinio ju je mjesecini na vratima i pogledao etiketu.

Rajčice. Netko ih je upotrijebio ali nije smatrao potrebnim da ode do sanduka za otpatke. Jesu li kćeri u Bisbeeju, pa je Jim Tolleson živio na ranču kao samac? Jack zaniječe glavom. Tolleson je petnaest godina služio u konjici, iz koje je izišao kao narednik. U kući bijaše uredniji od mnoge žene. Kod njega je sve moralo biti na svome mjestu.

Jack pripali šibicu i ogleda se po prostranoj kuhinji. Na stolu bijaše razbacano prljavo suđe, prazne limenke i boce. Jedan je miš šmugnuo u zaklon.

Kad je položio ruku na veliki štednjak, Jack osjeti malo topline.

— Jim! — zvao je. — Jim Tolleson!

Umjesto odgovora vjetar je zatvorio kuhinjska vrata.

Jack uze s police svijeću. Ispod desne noge drobilo se staklo. Jack podigne dva komadića što ih je spajao ostatak etikete i namiriše viski. Prije malo vremena kod Jima je morao biti netko u gostima, jer Jim nije pio.

Jacka podide osjećaj da mračna, tiha kuća krije neki jednako mračan događaj.

U hodniku koji je pokraj spavaćih soba vodio u prednju stranu kuće Jacku se učinilo kao da je nešto šušnulo. Osluhnuo je, no ništa nije čuo.

Zastao je pred vratima sobe za dnevni boravak. Ponovo je osjetio miris viskija i još nečega što nije mogao odgonetnuti. Tako je prišao staroj širokoj ležaljci i pred njom stao kao ukopan.

Titravo svjetlo svijeće osvijetlilo je Jima Tollesona. Starac je ležao na ledima raširenih ruku. Glava bijaše u čudnom položaju. Oči ukočene. Iz razjapljenih usta virili su od nikotina požutjeli zubi. Postance od glave nazirala se tamna mrlja na koju su slijetale muhe. Slijetale, uzlijetale i odmah se opet vraćale.

— Do bijesa! — otme se Jacku.

Jack se sagne i okrene mršavoga starca na trbuh. Želudac mu se tako uznemirio da je zažmirio. Stražnji dio Tollesonove glave bijaše smrskan. Bila je to masa od krvi, kose i bjelkastih kosti.

Jack se uspravi. Užas ga je prožimao.

— Apaši! — rekao je.

Smrskan stražnji dio glave bio je njihov znak koji su uvijek ostavljali. Vjerovali su kako tako sprečavaju duh onoga koga su ubili da ih progoni i da se osvećuje.

Ništa se nije moglo učiniti za starca. Ta spoznaja pojačavala je Jackovu zabrinutost za djevojke. Apaša se u kući nije morao bojati. Oni se nikad ne vraćaju na mjesto gdje se još danima čuje glas mrtvaca.

Jack otvori glavna vrata. Sad je znao zašto nigdje nema nijednoga konja i mazge. Apaši su ih povel sa sobom.

Mjesecina je posrebrila lišće i izdužena debela stabala. Suho i tvrdo tlo bjelasalo se kao da je preživeno vapnom. Krila vjetrenjače

pomalo su se zaustavljala. Vjetar se smirio. Korito za napajanje konja bilo je puno do vrha. Voda se prelijevala preko ruba i stvarala baricu koja se ljeskala na mjesecini.

Jack se vrati u sobu, odagna muhe koje su zujale mučan rekvi-jem mrtvacu i pokrije ga.

S vrata hodnika poče Jack dozi-vati:

– Amy! Sue! Lucy! Gdje ste?

Glas se gubio u tami.

Velikom kućom vladala je grobna tišina. Apaši su morali zas-kočiti Jima, mislio je Jack. Iznad kamenoga kamina visila je nje-gova teška puška, njegov omiljeni sharps.

Jack ude u hodnik i otvori vrata prve spavaonice. Bila je to Jimova soba. Pri svjetlu svijeće vidjelo se da je postelja uređena. Na prosti-raću pred njim bile su njegove pa-puće od jedrenine. U prostoriji se osjećao fin miris duhana.

Jack zatvori vrata. Ponovo mu se činilo da je čuo slab šum, no nije bio siguran da se ne vara.

Sljedeća soba pripadala je Amy, najstarijoj Tollesonovoj kćeri. Či-nilo se da u njoj podugo nitko nije boravio jer nije bila prozračena. Krevet nedirnut. Posvuda nevjero-jatan red. Blag miris jorgovana. Jack je prišao ormaru i otvorio ga. Jasni ženski mirisi. Na vješali-cama samo nekoliko odjevnih predmeta od pamučne tkanine.

– Što da čovjek misli o svemu – pitao se Jack.

Kad je izvana zatvarao sobna vrata, opet je nešto čuo, taj put jas-nije. Nije se varao. Jacka podidoše ledeni žmarci. To što je čuo nalikovalo je na jecanje djeteta. No djece u Tollesonovoj kući nije bilo. I Lucy, najmlađa sestra, morala bi se već ubrajati među odrasle.

Jack ode do zadnjih vrata i po-lako ih otvori. Svijeća je zadrhtala na uznemirenom zraku. Jecaji bi-jahu jasni, no odjednom su utihli.

– Sue! Lucy! – reče Jack.

Ako se dobro sjeća, to bijaše soba u kojoj je spavala Sue. Škrto svjetlo otkrilo je u kutu nešto bi-jelo. Bilo je to lice nalik na masku, iskrivljeno i nepomično. Pogled ve-likih očiju Jack je osjećao kao ubode noža.

Prišao je bliže i podigao svijeću. Ukočeno lice djelovalo je tako strano da nije podsjećalo na Tolle-sonovu kćer.

– Sue? – reče Jack nesigurno.

Skvrčeno stvorenje povuklo je izgužvanu plahtu do vrata. Na njoj su se vidjele mrlje krvi. Jack brzo pogleda naokolo. Po podu su ležale krpe odjeće i krevetnine. Bilo ih je posvuda.

Jack ponovo pogleda djevojku. Ispod plahte virile su gole noge. Pogled bijaše prazan, sasvim izgub-ljen. Trenutak nakon toga usta su se izobličila. U očima se razvio neki oblak. Iz grla su počeli dopi-rati glasovi koji su prodirali u Jac-kov mozak poput svrdla. I nehotice je uzmaknuo nekoliko koraka. Peta se u nešto zaplela. Zapeo je o razderane gačice. K vragu! mislio je Jack nastojeći da se primiri i sredi.

Djevojka je utihla.

– Gdje je Amy? – upita Jack.

Odgovora nije bilo. Oči su zurile prazno, bez razumijevanja.

– Gdje je Amy i mala Lucy?

Djevojka nije odgovarala. Jack se okrenuo i izišao. Otvorio je vrata na drugoj strani hodnika. Gurnuo je svijeću u sobu kao da će njezin plamen otjerati užas kojega se plašio. Sljedećega trenutka ugle-dao je ono što nipošto nije htio vid-jeti. Svladavši davež koji je osjetio u grlu, Jack zatvori vrata i pob-jegne u kuhinju. Sa stola je zgrabio bocu i istrčao na verandu. Zubima je izvukao čep, otpljunuo ga i do-brano potegnuo. Bio je to oye, do-bar i jak viski.

Kao da je ošamućen, Jack se za-gledao u mjesečinom osvijetljena brda.

– Amy! – promrmljao je, misleći kako bi bilo bolje da je umrla kao i njezin otac, jer ako su je Crvenokošci odveli sa sobom...

Te misli odagna Jack novim krepkim gutljajem.

Preko ramena zagledao se ponovo u mračnu kuću. Sve se u njemu protivilo tome da još jednom uđe unutra, ali to nije mogao izbjeći. Morao je to učiniti, makar bi trebalo da je odavno na putu prema Sonori, pješice ili četvoro-noške, bilo kako. Ali djevojku nije mogao ostaviti samu. Bila joj je potrebna pomoć. Najbliži ranč bijaše udaljen više od dvadeset kilometara, na suprotnoj strani ako se gleda prema granici.

Jack gutne još jednom, no piće nije donosilo olakšanje. Vjetar se ponovo pojačao i vjetrenjača je ubrzavala vrtnju, ravnomjerno zujala i punila pojilo, odnosno povećavala baricu pokraj njega. No sva ta voda ne bi mogla isprati krvave mrlje u kući Jima Tollesona, tako su se upile u Jackovo srce.

Jack se prisili da ponovo uđe u kuhinju. Polupraznu bocu odložio je na neuredan stol. Apaši su gospodarili ovdje kao što se od njih može očekivati. Trpali su u sebe sve što su našli, bez ikakva izbora i reda: slatko od bresaka, umak od rajčica, dimljeno meso, kruh i kekse, konzerve svih vrsta. Čudno je što su ostavili punu bocu viskija, jer piće im je milije od jela. To je odmah u Jacku izazvalo priviđenje kako tucet pijanih ratnika negdje u brdima, na blijedoj mjesecini, priređuje divljačke zabave s Amy. Škripeći zubima, Jack zađe u hodnik.

Vratio se u sobu u kojoj je našao Sue. Djevojka je sjedila na postelji i tupo gledala pred sebe.

– Možeš li me razumjeti, Sue?
– pitao je Jack.

Djevojka nije odgovarala. Njezini bijeli zubići zagrizli su u donju usnicu. Činilo se da tako nastoji prigušiti jecaj.

– Moraš se potruditi da me razumiješ – govorio je Jack. – Znaš li što o Amy?

Sue se nije obazirala na pitanje.

– Sue, ja sam prijatelj, saberi se!

– Lucy... – zausti djevojka i poče drhtati.

Jack kimne.

– Znam – rekao je.

Jack ispruži ruku htijući umiriti djevojku, no ona je počela vriskati kao ranjena tigrica. Jacku se činilo da će ga taj krik iskidati.

– Jadni stvore! – zaustio je.

Sue je vrištala dalje. Odjednom je posegnula za Jackovom rukom i šćepala je iznenadujućom snagom. Povukla ga je k sebi i nastojala da se noktima dočepa lica. Jack izgubi ravnotežu i pade preko djevojke na krevet.

Okrenuvši se, Jack je potegnuo za sobom pokrivač i pred njim su se našle gole djevojačke grudi. Na njima su se caklile kapi znoja. Vidjele su se također jake ogrebotine.

Djevojka je hvatala Jacka kao izbezumljena životinja. Znoj mu je kapao po licu. S mukom se istrgnuo i zateturao prema vratima.

– Zaboga, dijete, priberi se! – viknuo je.

Možda je najbolje da ostavi Sue samu, mislio je Jack i izašao.

Pred njim je stajao čovjek s duboko spuštenim šeširom. Gledao je u golu djevojku koja je vikala, valjala se po tepihu i grabila okrvavljene dijelove odjeće.

Svjetlo svijeće odbijao se od šerifske zvijezde što ju je taj čovjek nosio na prsluku. Kundak puške poletio je uvis.

– Prijava meksičko pseto! – vikao je.

Okovani kundak udario je Jacka snažno preko lijeve slijepoočice i on pade natraške u sobu. Kad je htio ustati, šerif je priskočio i udario ga nogom. Čizma ga je pogodila u bradu, i to je bilo posljednje što je upamtio.

– To je Juan Espada – rekao je opor glas.

– Jack Spade – reče Jack prije negoli je otvorio oči.

Ležao je na podu u sobi za dnevni boravak. Kaput i košulja bili su ugužvani pod lopatice jer je dovučen za noge. Opasač s oružjem je nestao. U glavi je tutnjalo. Kad je progovorio, iz usta mu je pokuljala krv.

– Rekao sam Juan Espada, kli-pane? – ponovio je opor glas.

Jack poče žmirkati na svjetlu svjetiljke. Oko njega je stajalo pet muškaraca. Promatrali su ga kao odstrijeljenu divljač. Preko Jima Tollesona navukli su pokrivač navajo ispod kojega su virile njegove uske noge. Na prsima svih prisutnih vidjele su se zvijezde.

Zelenooki momak stajao je najbliže, s puškom u vodoravnom položaju. On ga je oborio udarcem i nazvao ga Juan Espada.

Vani su se čuli glasovi. Nečiji je konj frktao.

– Zgodniji si na potjernicama – dobaci jedan od njih.

Jack je znao da su u Arizoni posvuda razaslani nalozi za hapšenje i pismene potjernice za njim. Lopovi su zlorabili njegovo ime i njihova su nedjela pripisana njemu. Ali nadao se da će brzo objasniti nesporzume, jer nije mogao u isto vrijeme biti na različitim mjestima.

Zamjenik šerifa, koji je govorio, odgrize kraj cigare, pripali šibicu na stolu i zapuši.

– Čini se – nastavio je – da je Voss brzo promijenio tvoj opis. Moj dragi, gadno je upoznati njegovu šaku i čizmu.

Jack je promatrao snažnoga zelenookoga šerifovog pomoćnika.

Voss, to bi ime morao upamtiti. Možda će ga jednom sresti samoga. Tada će se vidjeti čija će noga ili šaka udariti posljednja i na što će tko na kraju nalikovati.

Na trijemu su se začuli koraci. Ušao je plećat, prosijed čovjek. Kad je opazio pokriven leš, skinuo je šešir.

– Čini se da je umro brzo, šerife Henderson – reče jedan od zamjenika.

– Jesi li ga pregledao, Charley?

– Gad mu je smrskao stražnji dio glave.

Sive šerifove oči proučavale su Jacka.

– Opet ste nekoliko stuba niže, Spade, ha? – rekao je.

Jack podigne glavu i obriše krv s usnica.

– Šerife, za ovo nisam kriv – promrsio je dok su mu se u ustima stvarali krvavi mjehurići.

– Čuj, Čuj! – javio se Voss. – A zatekli smoga u djevojčinoj spavaćoj sobi kako se valja s snjom po podu; ona gola kao od majke rođena, on pripit. Njezin otac i sestra ležali su u istoj kući mrtvi.

Henderson izvuče cigaru, odgrize kraj i gurne je u usta.

– Bio je to nov posao za vas, Spade, je li? Kako se to dogodilo? Previše pića, ha?

– Nije to bio moj posao – ponavljao je Jack.

Henderson je polako pripaljivao cigaru na svjetiljci i otpuhivao prve dimove, promatrajući kroz njih Jacka Spadea.

– Nije li Jim Tolleson bio posljednji prijatelj što ste ga imali s ove strane granice?

– On jest, ovaj, bio je moj najbolji prijatelj – potvrdi Jack. – I čitavo vrijeme dok stojite ovdje gamad se negdje u brdima zabavlja s Amy Tolleson. A vidjeli ste što je učinjeno s obadvjema mladim sestrama.

– Brižan momak – podrugne se Voss.

Henderson otpuhne dim.

– Amy nisu uhvatili, Spade. Tko bio da bio, nije ju dirnuo. Ona živi u Jimovoj kući u Bisbeeju i podučava djecu.

Henderson oštro pogleda Jacka i doda:

— K vragu, zacijelo ste bili gadno pijani!

— Brzo smo ga otrijeznili — dobaci Charley.

Jack se uspravio. Mutilo mu se.

— Zaista vjerujete da sam počinio ovo? — pitao je.

Voss je razdraženo šetao naokolo zveckajući mamuzama. Pušku je stegnuo tako da su mu pobijeljeli zglobovi na prstima.

— Dopustite — govorio je — da začas od njega dobijem priznanje, šerife!

— Već ste ga sasvim lijepo udesili — pripomene šerif. — Voss, dosta je. U našim je rukama, a ostalo je stvar suda.

— Bili su to Apaši — reče Jack.

— Koješta! — brzo će Voss. — Oni su došli ovamo da nabave konje, hranu i novac, je li? Starac se opirao i ubili su ga. Zatim su se napili i napali djevojke, ha? Govnarije! Računao sam s tim da ćete vi svratiti ovamo. I dobro je što smo stigli prije negoli je ubijena i druga djevojka.

— Voss, ja sam vas poslao ovamo — reče šerif.

— Aha, jest. svakako, ja sam ga zatekao na djelu, šerife.

Henderson kimne.

— Od pića poludite, Spade, je li? Jack bijaše razdražen, no prisiljavao se da zadrži mir.

— Dobro — rekao je — ako sam sve ovo počinio ja, kamo sam odveo Jimove konje i mazgê? Gdje su sve te životinje? A zna se da je Jim držao ovdje najmanje dva tuceta dobrih konja i pola tuceta mazgi. A sad nema na ranču ni šepavoga magarca. Sumnjate li još da su na djelu bili Apaši?

Henderson je oklijevao. Zatim je zanijekao glavom.

— Spade, tako se nećete izvući — rekao je. — Očito je da je netko drugi odveo konje. Ali vi ste zatečeni na djelu. To potvrđuje da ste ubili starca, uzeli njegov viski i napali njegove kćeri.

Henderson okrene Jacka i izgura ga na hodnik.

Sue je jecala u svojoj sobi. Henderson ga je odveo u kuhinju. Netko je nažgao svjetiljku ali stijenj nije bio očišćen i pod niskim stropom valjao se petrolejski din.

Henderson je čeprkao po neredu na stolu.

— Ostajete li pri tom da su bili Apaši, Spade? — pitao je.

— Dakako — odgovori Jack.

— Onda pomirišite ovo! — reče Henderson i prinese mu pod nos praznu kutiju u kojoj su bile sardine.

Jack podigne glavu i zagleda se šerifu u oči. U želucu je počeo osjećati mučninu. Objojica su znali da Apaši nikad ne jedu ribu. Tabu bijaše tako star da nitko nije znao kad je i kako nastao.

— Na stolu je pet takvih kutija — reče Henderson.

— Espada je imao vraški tek — dobaci Charley.

— Zato je gadno ožednio — dopuni ga drugi zamjenik.

— Do bijesa! — reče Jack i zagriže u donju usnicu.

Mrki pogledi tištali su ga kao kamen. Te ljude nije mogao uvjeriti u svoju nedužnost. Sad nipošto.

— Kelly — obrati se šerif jednomu od zamjenika — vi imate kćerku staru kao što je Sue. Pobrižite se da se odjene i dovedite je ovamo.

Dok se Kelly bavio oko djevojke, svi su šutjeli. Sue je jaukala i jecala. Jack je s vremena na vrijeme pogledao prema ovorenim vratima što su vodila iz kuhinje. Ali za bijeg nije bilo nikakva izgleda. Svaki je od prisutnih bio spreman na to da ga prostrijeli prije negoli se dočepa tame na trijemu.

Kelly je doveo djevojku.

Henderson izvadi iz usta cigaru.

— Miss Tolleson — počeo je prijateljski — znam što ste pretrpjeli i kako se osjećate. Ali morali bismo znati možete li prepoznati čovjeka koji je sve to počinio.

Sue prijede praznim pogledom preko ljudi koji su stajali oko še-

rifa i zaustavi se na Jacku. Ispod pazuha Jack počeo osjećati hladan znoj.

– Je li ovo taj čovjek, miss Tolle-son? – upitao je Henderson.

– Djevojka ne može govoriti – rekao je očajan Jack. – Ako bi i mogla, što bi to značilo kad je ovako poremećena. Zar to ne vidite, šerife?

– Je li to on? – navaljivao je Henderson.

Djevojka je polako podigla ruku i uprla kažiprstom u Jacka.

– On je – rekla je tiho. – Oh, on je! S njim sam se rvala na podu. S njim!

Sue požuri iz kuhinje. Kelly odmah pade za njom.

Jack je shvatio da se djevojka sjeća samo onoga što se događalo na kraju. Ali kako su njezine riječi morale djelovati na ostale!

– Nema svrhe da i nadalje lažeš, Espada – reče Voss.

– Ime mi je Jack Spade.

– Oni prije ne poznaju te pod tim imenom – dobaci Charley.

– Moj je otac bio Teksašanin – Jack.

Voss se podrugljivo smijao.

– A mati drolja koja je išla sa strancima.

– Ona je bila Meksikanka – procijedi Jack razdraženo.

– Osim toga napola Crnkinja a napola Yaqui – graktao je Voss.

Jack se trgnuo tako brzo da ga nitko ne bi mogao zadržati. Ljevica se zabila u Vossovo trbuh iznad kopče njegova opasača a desnica ga je dohvatila pod bradu i bacila k zidu. S jedne police padale su ukrasne posude.

Nekoliko trenutaka Voss je ostao na zidu kao pribijen i Jack ga je ponovo udario svom snagom što ju je mogao prikupiti. Voss se počeo presavijati, pri čemu ga je Jackovo koljeno žestoko pogodilo u lice.

Dva muškarca jedva su otrgla Jacka od Vossa koji je, kipeći od bijesa, tražio rukom revolver. No

Jack je gurnut na trijem a Henderson je stao pred Vossa.

Vani je Jack jednim jedinim udarcem oborio čuvara koji mu se nalazio s desne strane, okrenuo se panteriski i drugoga uhvatio za vrat. Tad je priskočio Henderson s izvučenim oružjem. Duga revolverska cijev pogodila je Jacka iznad lijevoga uha i on je pao pokraj šerifova zamjenika. Nijedan od njih nije pokazivao namjeru da se osovi na noge.

Henderson spremi revolver.

– To prokleta nerado činim – gundao je.

– Bilo bi bolje da smo si prištedjeli sve buduće neprilike – reče čovjek koji se češkao po vratu.

II

Toplo listopadsko sunce sjalo je kroz rešetke ćelije na prvom katu šerifova ureda. Muhe su ulijetale i izlijetale kroz prozor okrećući se čim bi uletjele u oblak duhanskoga dima. Jack je pušio cigare lobo negro jednu za drugom.

Slušao je prigušene glasove što su dopirali izvana, pomiješani s udarcima čekića i povremeno sa cvilkanjem pile.

Nije bilo potrebno pogledati van pa da sazna što je posrijedi. Jack je vidio kako počinje gradnja kad su ga prije nekoliko dana dovodili u zatvor. No vješala nisu bila namijenjena njemu, barem zasad ne. Ali lako bi se moglo dogoditi da vlastima padne na um štednja i da vješala pričekaju dotle dok se zakaže suđenje Jacku Spadeu.

– Imaš li još duhana? – pitao je iz susjedne ćelije Augustin Chacon.

– Imam.

Jack ustade i gurne nagnječen paketić između željezne rešetke i zida. Meksikanac ga je prihvatio.

– Odužit ću ti se, chico – obećavao je.

– Dobro, amigo. Kako će još dugo raditi oni vani?

Čulo se kako Chacon prilazi prozoru.

— Momci ne gube vrijeme. Ti Jenkiji uvijek su takvi. Žure i na ovakvim poslovima.

Jack pljune.

— Pogotovu kad se vješa Meksikanac — reče srdito.

— Stranac — dobaci Chacon.

I Jack pogleda kroz prozor.

— Tko je bio tvoj otac? — upita mrzovoljno.

Chacon se nasmijao.

— Volio bih da to znam, chico. Ali momak je smotao moju majku u jednoj jednoj noći, od koje sam joj ostao ja, Augustin Federico Donaciano Gaspar Herman Chacon. Noć svakako vrijedna spomena. Zvijezde su zastale iznad Sierre del Humo i gradića Los Molinos i tako se začeo dječak. Nije li to čudno, prijatelju?

— Svakako. Slutim da su nakon devet mjeseci na tri magarca jahala tri mudraca, kako bi u Los Molinosu novorođenčetu predali darove.

— Rodio sam se poslije sedam mjeseci, sasvim sretno.

— Hm, otac je zacijelo sretan kako si daleko dotjerao.

Chacon pljune kroz prozor.

— Valjda nisam dovoljno jasno rekao da je lopuža ostavila moju majku iste one — oči. I da se nikad više nije pojavila.

— Trebao bi doći makar sada da te vidi na vješalima, chico, ha?

— Espada, sve je bilo pošteno, učinjeno u samoobrani — gundao je Meksikanac.

— Zato si vlasniku trgovine pucao u leđa.

— Da ga nisam pretekao, bio bi me ubio. Zato i govorim o nužnoj obrani.

— Samo što čovjek nije imao oružja.

— Je li to moja krivnja? — branio se Meksikanac.

Jack zanijeće glavom.

— Je li tebi bolje? — upita Meksikanac glasom kao da se jada. —

Ne muči te savjest cijele noći zato što si ubio staroga prijatelja i njegovu kćerku koja je bila u cvijetu mladosti?

— Ne. Zato što ih nisam pobio.

— Možda i nisi. Ali priča se da si kod Granite Tanksa pobio mnogo crnih vojnika i armijskoga blagajnika.

— Ni to nije točno.

— Pa, ovaj, i nije važno. Da budeš obješen, dovoljno je jedno ubojstvo, kako vidiš u mom slučaju. Imao sam pošteno suđenje, to moram priznati. Najbolje je ostati pri istini, tako da umrem mirne savjesti.

Jack se opruži na ležaju i rukom pokrije oči.

Bude li oslobođen optužbe da je pobio Tollesonove, ostat će sumnja za pokolj kod Granite Tanksa. Crnac koji je preživio opisao ga je navlas točno, a banda koja je pobjegla prema jugu prepoznana je kao skupina koju je u Arizonu doveo Jack Spade, odnosno Juan Espada.

Ne padne li smrtna presuda, morat će u Yumu. Već i pomisao na to mjesto dovoljna je da svakoga obuzme očaj. Yuma bijaše u Koloradu poznata kao pakao, kako su je i nazivali. O stražarima se govorilo da uživaju u mučenjima, pogotovu kad im šaka dopadne Meksikanac. A Jacka Spadea u Arizoni su držali Meksikancem.

Možda je Augustin Chacon u sretnijem položaju zato što će svršiti na vješalima. Meksikanac u Yumi ne proklinje majku koja ga je rodila samo onda kada ga batine duševno poremete, ili kad se skonča u tzv. »zmijskoj rupi«, kako nazivaju ćeliju za nepopravljive.

Na stubama su se začuli koraci. Netko je ušao u hodnik i zaustavio se pred Jackovom ćelijom.

— Spade! — pozvao je šerif Henderson.

Jack makne ruku s očiju i zagleda se u dražesno lice Amy Tolleson.

– Posjet – reče Henderson i pogleda djevojku. – Želite li razgovarati u četiri oka?

– Ako bi bilo dopušteno – odgovori djevojka.

Henderson se okrenuo i otišao. Kad se više nisu čuli njegovi koraci, Amy Tolleson reče:

– Ne vjerujem da si to ti učinio. Jack je ustao.

– Hvala – rekao je toplim glasom. – Kako je Sue?

– Kod mene je u Bisbeeju. Njezino se stanje ne popravlja. Možda se čak pogoršalo. Više uopće ne govori.

– Znači da ti nije ni o čemu ništa govorila?

– Nije – odgovori Amy i zagleda se u Jacka. – Moje sestre – rekla je – uvijek su te voljele.

– A ti?

Amy slegne ramenima.

– I ja te volim, Jack!

Bio je razočaran takvim odgovorom. Jer nisu se jednom bili poljubili.

– Samo sam ti drag, i ništa više?

– Jack, kako da se pokaže ljubav lutalici koja je danas ovdje a sutra već tko zna gdje? Traže te s jedne i druge strane granice. Nikad nismo znali gdje si bio i što si radio. Preostajalo nam je samo da iz glasina što su dopirale do nas izdvajamo one što bismo željeli. Većinom su bile posrijedi legende koje su te slavile. Ali bilo je i drukčijih glasova. Ne bi trebalo da se djevojka zaljubljuje u takva čovjeka.

– Senjorita – umiješao se Augustin Chacon – o njemu se u kantinama po Sonori pjevaju pjesme. – Ah, kakav čovjek! Da vam otpjevam jednu, senjorita?

– Učini to i slomit ću ti vrat, chico – zaprijeti Jack.

Meksikanac se smijao.

– Prekasno, amigo! Moj je vrat obećan drugomu!

Jack je promatrao Amy.

– Zašto si došla k meni?

– Zato što znam da nisi ubio oca i Lucy, da si nesretan zbog toga što se to dogodilo, jer te uvijek primao kao roditelj.

– Volio bih da mi je to i bio.

– Onda bi ona bila tvoja sestra – šalio se Meksikanac. – Bila bi to strašna sudbina.

Jack okrene glavu.

– Augustin, ti ćeš umuknuti! Jasno?

Pogled i glas bijahu takvi da se Meksikanac odmah odlučio za šutnju.

– Svoju nedužnost mogu dokazati jedino ako nađem čovjeka koji se životinjski iskaljivao na vašem ranču. Ali kako da ga tražim dok sjedim u zatvorskoj ćeliji?

– Trebalo bi da čuješ što se govori vani. Da mogu do tebe, objesili bi te na prvo stablo. Vojnicima iz Fort Bowieja zabranjeno je da dolaze u Bisbee. Ondje je stacionirana nekadašnja tatina jedinica.

Jack se smračio.

Vani je netko žestoko udarao po velikom čavlu na vješalima.

– Ne vjerujem da te šerif Henderson smatra krivcem – nastavi Amy.

– To me neće spasiti.

– Možda hoće.

Amy pogleda oko sebe i brzo nešto doda kroz rešetke. Bio je to smotak tankoga ali čvrstog užeta. Jack ga gurne pod kaput i iznenađeno pogleda u djevojčine lijepe oči.

– Kad se smrači – šaptala je Amy Tolleson – i kad radnici odu, spusti uže.

Amy se odmakne od rešetaka i pode.

– Zbogom, Jack! – rekla je glasno i počela se spuštati niza stubište.

* * *

Na istočnoj strani kuće, gdje su se gradila vješala, sjene su se zgušnjavale. Zabijanje i piljenje utihlo je. Radnici su otišli. Zavladala je potpuna tišina. Noć se spuštala.

Ulična svjetla počela su gorjeti, no nijedna svjetiljka nije osvijetljavala zakutak u kojemu se toga dana žustro radilo.

Jack priveže za kraj užeta komadić drveta da ga oteža i pride prozoru. Spuštao je uže pedalj po pedalj, sve dok nije osjetio da je uteg dodirnuo tlo.

— Tako si miran, amigo — javio se iz susjedne ćelije Chacon.

Jack se pitao nije li Meksikanac posumnjao da se nešto događa.

— Znaš, amigo — nastavio je Chacon — volio bih da prozor gleda prema jugu.

— Zašto? — upita Jack.

— Možda bih mogao vidjeti Sonoru.

— Na dvadesetak kilometara? — začudio se Jack.

— Možda bih vidio makar sunce s one strane granice, na vrhovima brda.

Ja bih pak volio da sam na onoj strani i da promatram sunce s ove strane granice, mislio je Jack.

— Ali prijeko te također traže, chico.

— Jest. No ondje me ne okrivljuju za umorstva.

Jack osjeti trzaj na užetu i poče ga polako povlačiti. Teret bijaše veći od onoga drvenoga. Kad je udario o zid, Jack prestade vući. Nastavio je tek nakon nekoliko minuta.

Na stubištu su se začuli koraci i Jack brzo privuče ostatak užeta. U ruci mu se našao zavežljaj s dugoljastim predmetima. Brzo ga je odvezao i gurnuo u ležaj, kao i smotano uže.

Zamjenik šerifa spustio je u hodniku svjetiljku, podesio plamen i podigao je. Žuto svjetlo pade u Jackovu ćeliju. Čovjek sa zvijezdom pogledao je prema njemu i upitao:

— Hoćeš li o svojim zločinima radije razmišljati u tami, Espada?

— Spade — ispravi ga Jack.

— Espada, Spade ili govнар, sve je to isto — obrecne se šerifov zamjenik. — Ubojica ne miriše ništa

bolje od govna, kako da ga god nazivaš.

S tim riječima čovjek je otišao.

Jack razmota zavežljaj.

Pred njim su bile dvije dobre turpije i pila za metal. Na komadiću papira bio je napisan broj.

Jack ga je neko vrijeme zbunjeno promatrao. No tad je shvatio da je to broj kuće Tollesonovih na Quality Hillu.

Na stubama su se ponovo oglasili koraci. Jack sakrije alat.

Pojavio se Henderson.

Šerif je u lijevoj ruci nosio tanjur s jelom, u desnoj veliku šalicu kave. Stao je ispred Chaconove ćelije i gurnuo jelo ispod rešetaka.

— A ja? — upita Jack.

Henderson otvori njegovu ćeliju.

— Vi ćete jesti sa mnom — rekao je.

— Vidi, vidi! — negodovao je Meksikanac.

Henderson dobaci Jacku oštar pogled.

— Nemojte kojim slučajem išta pokušavati, Spade!

Jack zaniječe glavom.

— U najboljem slučaju došli biste do ceste — govorio je šerif. — Ondje biste visjeli za petnaest minuta. Sigurni ste jedino u zatvoru. Jasno?

— Dakako — odgovori Jack i pode za snažnim čovjekom niza stube, prema uredu.

Henderson zamrači prozor i pokaže prstom pun tanjur pokraj kojega je bila šalica s kavom i velik komad kolača.

— Vaše jelo — rekao je. — Htio bih s vama razgovarati.

— Gracias — zahvali Jack.

— Zahvaljivanje nije potrebno — progunda šerif pripaljujući cigaru.

Kroz duhanski dim šerif je promatrao Jacka. Kad je došao na red kolač, Jack se počeo oblizivati.

— Izvrsno je — napomenuo je.

— Znam — reče šerif. — Pekla ga je moja majka. Ali nešto drugo, na žalost, ne znam: varam li se u vama ili ne.

Jack začudeno podigne obrve.
Henderson mu je dodao kutiju s cigarama. Jack uze jednu i pripali je na svjetiljci.

— Tollesonove niste pobili — reče Henderson — ali što je s onim kod Cranite Tanksa?

— Ondje sam bio — reče Jack — Ali nisam sudjelovao u prepadu.
Henderson kimne.

— I to vam vjerujem. Ništa nije podsjećalo na vas i vaš način. Osim toga, crnački je vojnik izjavio da vas nije vidio među ostalima.

— Hvala vama i tome momku!

— Ali moje uvjerenje neće vam biti od koristi pred sudom, Spade.
Jack kimne.

— Znam.

Zavladala je napeta šutnja.

— Morate si sami pomoći — javi se šerif. — No počnite tek onda kad se susjedstvo uspava.

Jack Spade iznenađeno izvadi cigaru iz usta. Šerif je znao za alat koji je sakrio u lezaju.

— Na Jimovu ranču nisu bili Apasi — nastavio je Henderson. — To ste mogli utvrditi i sami. Jim Tolleson bio je vaš prijatelj.

— Da je sve oao počinio bijelac, to ne mogu shvatiti.

— Nije bio jedan — reče Henderson — Bila su najmanje trojica.

Jack se uzbudio.

— To ste saznali? Što ste još otkrili? Govorite, Henderson, molim vas!

— Pobjeg su preko granice — reče šerif. — Kad sam vas poslao s momcima u Bisbee, dao sam se na tražanje. Našao sam tragove petnaest do dvadeset konja i mazgi koje su tjerane prema jugu paklenskom brzinom. Našao sam također na kobilu s Tollesonovim žigom. Životinja je slomila nogu. Nitko nije našao ni toliko vremena da joj mekom skрати muke. Kod West Forka našao sam na tragu i ovo — reče šerif i iz ladice izvadi mamuzu.

Fino obaden metal zablistao je na svjetlu.

— Zna li kome pripada? — pitao je Henderson.

Jack pogne glavu.

— Da? — požurivao je šerif.

— Burtu Lasseru.

— On je jahao s vašima?

— Da.

— Tko je bio s njim?

— Vjerojatno Mooney Dade, Josh Kennel, Lupo Zamacona, Toribio Vasquez i Estela Zamacona.

— Znači da je svemu prisustvovala i žena?

— Ne vjerujem da se to zbivalo pred njezinim očima — zamišljeno će Jack.

Henderson žmirkne.

— Nije li se ona razbojnicima pridružila zbog vas?

— Jest. Nadala se da će postati moja žena.

Leptirić počeo suškati oko svjetiljke. Jack ga potjera rukom i podigne pogled.

— Sve ću ih pobiti! — rekao je.

— Jednoga po jednoga!

— Nitko ne smije uzeti zakon u svoje ruke — napomene šerif.

Jack se osmijehnuo iskosa.

— Tako? A tko će onda pomoći pravdi, šerife? Zločinci su s druge strane granice. Imaju četrdeset tisuća dolara, kako sam čuo, i najplemenitije konje na čitavu jugoistoku. Tko će ih dovesti pred sud? Što vi tu možete učiniti? Baš ništa!

Henderson kimne.

Točno. Zasad s Meksikom nemamo ugovor za izručenje — rekao je i izvadio iz ormara bocu i dvije čaše. Natocio je i jednu stavio pred Jacka. — Sad znate zašto je Amy riskirala da vam dostavi alat. Ona vjeruje u vas, Jack. Uvjeravala me da vas moram pustiti jer će inače Lasser i njegova banda ostati nekažnjeni a vi ćete ispaštati njihove zločine.

— Mogu li to shvatiti tako da mač pravde ipak prepuštate mojoj ruci?

— Ne!

— Nego?

– Vaše je da pred sud dovedete Lassera i, po mogućnosti, što više njegovih pomagača. Osim toga, morate pokušati da se vrati armijski novac. Dovedite mi klipane i donesite novac! Tad ću se pobrinuti da se dokaže vaša nedužnost.

– Kao da je to jednostavno! – reče Jack.

Henderson ponovo natoči čaše.

– Znam, Jack, prilika koju vam mogu pružiti vrlo je mala, ali i to je bolje od ničega. Vi ipak znate skrivene staze koje vode u Sonoru i do Sinaloa. Poznajete ondje ljude, a oni vas gotovo obožavaju kao sveca, ili najmanje kao Robina Hooda. Sve su to vaše prednosti.

Henderson je ustao.

– Noćas sam ovdje sâm – rekao je. – Chacon je dobio kavu od koje će dugo spavati. Prijavko će se probuditi s teškom glavom.

– A ja moram najprije naći utočište u Tollesonovoj kući?

– Da. Ondje vas nitko neće tražiti. Amy će vam dati oružje i novac.

– Kod Amy je sad i Sue. Ako me ona ugleda?

– Amy će to spriječiti. Dakako, pothvat će biti vratoloman. Svake minute poslije bijega bit ćete u većoj opasnosti, Jack. Ako vas tko opazi a ja ne budem u blizini, nitko više neće moći spriječiti linč.

Jack ispruži ruku.

– Šerife – rekao je – zahvaljujem vam za priliku što mi je pružate i za fin kolač!

– Sretno, amigo!

Šerif otprati Jacka u ćeliju i zatvori je.

* * *

Sat sa zvonika, ponos Bisbeeja, obavio je deset. Vjetar je fjučkao oko zatvora i prigušivao glas turpije. Kad je zaregotina bila dovoljno duboka, Jack je nastavio posao pilom. U pola jedanaest bio je metal prerezan.

Na ulici se netko nasmijao. Jack se ukočio. Sat je udario jedanaest.

Oprezno ali uporno Jack je nastavio posao. U pola dvanaest mogao je izvaditi šipku, no nije se uspio progurati kroz otvor. Morao ga je povećati. Na rukama su se ponaduli žuljevi i popucali prije negoli je odstranjena druga šipka. Bilo je pola jedan. Jack provuče kroz otvor ramena i pogleda dolje. Iz šerifova ureda prokradalo se malo svjetla i padalo na hrpu strugotina i piljevine što je ostala od gradnje vješala.

Jack priveže užu za dvije preostale šipke, upotrijebivši uzao koji se trzanjem može odriješiti, tako da ga odstrani čim se spusti. Inače bi uže prerano odalo bijeg. Ovako dobiva na vremenu višestruko, ako se uzme u obzir da se Henderson neće žuriti s uzbunom i potjerom, u što se Jack mogao pouzdati.

Jack spusti užu i gurne nogu kroz otvor.

– Nemoj me ostaviti ovdje samoga da čekam kad će mi nataknuti omču oko vrata – javio se slabim glasom Chacon iz susjedne ćelije.

Jack je zastao. S tim nije računao.

– Kava bi bila odurna i bez toga prokletog dodatka – gundao je Meksikanac.

– Ti si vražji momak – reče Jack.

– U to te uvjeravam. Daj mi sad alat, chico. Požurit ću.

– I ništa drugo? – kratko će Jack.

– Dragi amigo – počeo Meksikanac polako kao da se obraća djetetu – svakoga trenutka mogu iz rukava izvući kartu koja te obara. Pokušaj izići, a ja ću početi tuliti poput bijesnoga magarca. Čut će me cijeli grad. I kako ćeš daleko tada dospjeti? Saluni su puni pijanaca koji Meksa poput tebe mrže jače negoli kugu. Jasno ti je što mislim, amigo?

Jacku nije preostalo drugo negoli da se pokori. Dodao je Chaconu turpije i pilu i sjeo na ležaj.

Sat je otkucao jedan.

— Fino sam pazio, ha? — slavo-
dobitno će Meksikanac kad je pre-
rezao prvu šipku.

Jacku se činilo da posao traje
satima, no Chacon je bio gotov
prije dva.

Jack se progura kroz prozor i
poče se spuštati. Čim je dodirnuo
tlo, počeo je vitlati uže da se oslo-
bodi vez. Uže mu je palo preko
ramena. Brzo ga je smotao i doba-
cio Chaconu.

Meksikanac ga je uhvatio
otprve, pričvrstio ga i spustio se.
Sâm je spretno oslobodio čvor.

Momak se vrlo dobro snalazi,
mislio je Jack.

— Vaya con Dios! — pozdravio
ga je.

Chacon se čudno nacerio.

— Amigo — rekao je — tako se
brzo nećemo rastati. Ostat ćemo
zajedno jer smo potrebni jedan
drugomu.

Jack podigne pesnicu, a Chacon
zakima.

— Rekao sam ti već da mogu ur-
lati jače od magarca!

Jack stisne zube i krene. Kad su
začuli topot konjskih kopita, šmug-
nuli su u tamu između kuća. Jahač
je prošao i bjegunci su žurili dalje.

U Clawson Streetu Jack potegne
Meksikanaca k zidu.

— Naš je cilj kuća Tollesonovih
— objasnio je. — Ondje živi Amy
sa sestrom koja je izgubila razum.
Hombre, uzimam te sa sobom
samo zato što nemam drugoga iz-
bora. Čim svane, grad i okolna
brda vrvjet će tragačima. gonit će
nas ljudi i psi. Sakrit ćemo se u toj
kući i pričekati da potjera krene
prema granici. Jesi li razumio?

— Razumljivo, jesam.

Čvrsta šaka zgrabila je Chaco-
nov odrpan kaput i stegla ga pod
vratom tako da je Meksikanac
jedva disao. Jackov pogled proba-
dao ga je poput noža.

— Hombre, upamti i to da znam
ubijati brzo, vrlo brzo. I nemoj to
nikad zaboraviti. Nemoj da u kući

bude neprilika. Niti bilo gdje
drugdje. Nikad, jasno?

— Majke mi, nikad te neću iz-
dati, amigo. U mene se možeš pou-
dati.

* * *

Jack potihopokuca na stražnjim
vratima. Odmah su se začuli laki
koraci.

— Tko je? — pitala je Amy.

— Jack.

— Samo trenutak!

— Nisam sâm — šapne Jack.

Vrata su se otvorila. Jack i Mek-
sikanac udoše. Amy zatvori kuću i
spusti zasun. Zatim je zapalila svi-
jeću i zagledala se u tamnoputo
Meksikančevo lice.

— On? — iznenadila se.

— Drukčije nije išlo — ispričava-
jući se reče Jack.

— Prijatelji se ovdje primaju s
radošću — mrmljao je Chacon pro-
matrajući djevojku u kućnoj ha-
ljini.

— Gdje je Sue? — pitao je Jack.

— Spava. Neće se brzo probuditi.
Šklonište je u podrumu. Ujutro će
vas tražiti čitav grad.

— Takav je moj život — nad-
meno će Chacon.

Amy ih je odvela u sobu. Odgur-
nula je prostirač i pokazala vrata
u podu. Jack ih je podigao. Pred
njim su bile ljestve koje su vodile u
tamu.

— Postoji li neki drugi izlaz? —
zanimao se Chacon.

— Ne — reče Amy i zakopča ogr-
tač pod vratom osjetivši Meksikan-
čev upadljiv pogled.

— To mi se ne sviđa — gundao
je Chacon.

Jack pride prozoru, odgrne za-
stor i pogleda vam.

— Ni meni — rekao je preko
ramena. — Amy, ne bih htio da me
ikad više dobiju u ruke.

— Govoriš iz moga srca, amigo
— povlađivao je Chacon i obratio
se djevojci: — Imate li oružja u
kući, senjorita?

Jack zastre pozor.

– Za tebe nema, hombre.
– U zatvoru sam imao više slobode – dobaci Chacon. – Onda se vrati onamo – obrecnuo se Jack.

Amy je izašla. Jack pođe za njom i dobaci Meksikancu:

– Pokušaj odmah zaspati. Možda ćemo morati na put prije negoli smo računali.

Djevojka je čekala Jacka u dnevnoj sobi, u kojoj nije gorjelo svjetlo.

– Možeš li mu vjerovati? – pitala je.

Jack zatvori vrata.

– Samo tako dugo dok smo u Bisbeeju. Načistu je s tim što ga ovdje čeka.

– Ni tebi ne mogu dati oružje – iznenada će Amy.

– Zašto?

– Zato što bi mogao početi ubijati. A pobio bi nedužne ljude.

– Dobro, imaš pravo, Amy – reče Jack. – Ne uspijem li, predat ću se, pa što bude, neka bude.

Amy je ustala i prišla prozoru. Zagledala se u grad u podnožju Quality Hilla. Jack je došao do nje.

– Nemaš pravih izgleda, je li? – pitala je Amy.

– Živ sam i ponovo na slobodi – uzvрати Jack. – Prema tome, ništa ne ide nizbrdo.

– Jack, ali što je s onima koji su divljali kod nas u kući i kod Granite Tanksa? Ne možeš krenuti protiv njih sâm i računati s tim da ćeš uspjeti.

Jack se nasmijao.

– Zašto ne? Trijebit ću jednoga po jednoga.

– Niti to ti ne jamči ništa – reče Amy turobno.

– Svakako, vratit ću se. K tebi! – reče Jack i privuče je k sebi.

Amy se nije opirala. Taj je zagrljaj odavno željela.

* * *

U gradu je počelo zvoniti zvono. I zvonilo je uporno, dugo, neprekidno. Jack podigne glavu i pogleda u nezaćraćen prozor. Vatra se nije opazala.

Sue je jecala u susjednoj sobi. Amy je ustala i pošla k njoj. Jack se obukao i pogledao van. Posvuda su se palila svjetla. Zvono se još glasilalo.

– Juan? – oglasio se Chacon.

Prokleti klipani, mislio je Jack. Kako je dugo prisluškivao na vratima?

Chacon se uvukao u sobu poput mačke.

– Nije vatra?

– Nije.

– Onda je uzbuna podignuta zbog nas.

– Bojim se da jest.

Amy zatvori za sobom vrata spavaonice i pride bliže.

– Morate se sakriti – rekla je.

– Ne, Amy – reče Jack. – Ne bih mogao izdržati čekanje u rupi.

– Ni ja, Juan – doda Meksikanaac.

– Vani ste propali – zavapi Amy.

– Nismo ako odemo prije negoli počne lov. Gdje je oružje? – Ne zaboravi obećanje – reče Amy.

Tad je donijela karabin vinčester i kolt s opasačem punim metaka. Oba oružja bila su kalibra 44.

Jack zabaci opasač oko vitkoga struka lakoćom koja je odavala dobru uvježbanost i poravna ga. Ruka je kliznula prema revolverskom dršku i kolt je izletio iz korica kao da ga je izbacila nevidljiva opruga. Zatim je prihvatio pušku.

– Puna je – napomenula je Amy i dodala Jacku svežnjić novčanica.

Jack je zagrli:

– Sad te moram napustiti.

Priljubljeni jedno uz drugo išli su hodnikom u kuhinju. Kod vrata koja su vodila u dvorište Jack je stao. Chacon mu je prišao. Prije toga krišom je uzeo nož i gurnuo ga u čizmu.

– Idem naprijed, Juan – rekao je i izašao u tamu.

Jack ponovo zagrli djevojku.

– Vratit ću se – obećao je još jednom.

Amy je naslonila glavu na nje-
gova prsa. Nije znala vjeruje li
Jack uistinu u to što govori. Bila je
uvjerena da za nje nema povratka
da neće živ napustiti grad.

Jack podigne djevojčinu bradu,
poljubi je i ponovi:

— Pouzdano je, vratit će se k
tebi.

S tim je rječima na usnama kora-
knuo van.

— Jack — reče Amy s vrata —
ako se i ne vratiš, bit ćeš u mom
srcu.

Poput jaguara koji je u lovu, izgu-
bio se Jack u dvorištu.

* * *

Glas zvona kao da ih je progonio
dok su trčali prljavom uličicom.
Skupina jahača nagnala ih je na to
da se bace na tlo.

Jack pretrči cestu i nestade u
drugo uličici. Chacon se držao nje-
govih peta.

— Prema jugu, amigo! — dahtao
je Chacon.

— Ne, prema zapadu! — uzvрати
Jack.

— Jesi li lud? Sonora je na jugu!

— Tako je. Zato potjera juri u
tom smjeru. A mi ćemo na zapad.

Jack je htio dalje. Iz tame je istr-
ćao pas i zarežao na njega. Udarac
kundakom odmah ga je umirio. Pri
tom Jack Spade nije uopće zastao.
Morao je što prije nestati iz blizine
vješala.

Noge su počele klecati ali Jack
se prisilio na to da ne smanji
brzinu zato što se cesta počela pe-
njati klancem. Zdesna i na suprot-
noj strani vodile su drvene i ka-
mene stube prema kućama koje su
se nizale na obronku.

U jednoj je kući zapaljeno
svjetlo. Jack skrene ulijevo i skoči
u jarak obrastao korovom. Ispod
stopala zveckale su prazne kutije
konzervi. Bjegunci su se upravo
prebacili na drugu stranu kad su
se otvorila neka vrata. Tako su izb-
jegli opasnost da budu osvijetljeni.

Jack se popeo na vrh i ovdje se
opruzio po tlu. Ispod njega titrala
su gradska svjetla. Iza njih prote-
zala su se tamna i samotna brda.

— Daj mi neko oružje, chico —
molio je Chacon.

— Ni govora — odvrati Jack. —
Zasad neće biti pucnjave.

— Ali mene neće dobiti živoga.

— Dok ne budeš imao oružja,
nećeš glumiti junaka — doda Jack.

— Držat ćeš se obećanja što si
ga dao djevojci, ha? I nećeš pucati
ni onda nam skoče za vrat?

— Budi strpljiv.

Chacon podigne ruke.

— O, majko sotonina — zakukao
je — zašto sam se dao u bijeg s lu-
dakom!

Ne obazirući se na Chacona,
Jack požuri niza zapadnu stranu
brda. Meksikanac je dahtao za
njim. Previše je dugo bio u zatvoru
i omlitavio je. No strah ga je gonio.
Da je izgubio noge, zacijelo bi išao
dalje po rukama.

Jack je stao. U podnožju je iskr-
sla koliba. U tami je zarzao konj.

— Pričekaj ovdje! — rekao je
Chaconu.

U kolibi se ništa nije micalo.
Jack bešumno otvori vrata i uvuče
se unutra. Na noktu kažiprsta pri-
palio je šibicu. U prostoriji nije
bilo nikoga. Možda je koliba pripa-
dala rudaru koji radi u noćnoj
smjeni, ili upravo pijančuje u svo-
joj krčmi.

Jack otvori ormar i ugleda go-
milu konzervi. No nije uzeo ni-
jednu, kako vlasnik ne bi opazio
da je netko bio u kolibi. Iz načete
boce Jack gutne i rye i natoči u
praznu limenku Chaconu.

— Ima li što za želudac? — pitao
je Meksikanac.

— Nema. Isperi zato svoju crnu
dušu — reče Jack dodavši mu vi-
ski.

Meksikanac gutne nekoliko puta
i obriše usta.

— Vani je konj — napomenuo je.
Jack ode do korala i poče umiri-
vati životinju grlenim glasom. Konj

mu je prišao. Jack ga je pomilovao po nozdrvama.

– Znaš postupati s konjima – čudio se Meksikanac.

– Svakako.

– Kobila je. Vidio sam kako si se snašao s onom ondje u kući.

Jack se tako okrenuo da je Chacon odskočio natraške.

– Zaveži! – dobacio mu je Jack.

– Inače ćeš bježati krezub. I brzo udesi ogradu tako kao da ju je porušio pastuh, koji je odveo kobilu!

Na zidu sjenika visjelo je sedlo. Pokraj njega bile su uzde, no Jack odluči da to ne dira. Radije je od komada užeta napravio indijanske uzde i stavio ih na kobilu. Zatim je uzjahao i pomogao Meksikancu da se pobne.

Jahali su prema zapadu. Sat nakon toga počeli su se mijenjati: jedan je jahao, drugi pješao.

Kad su pregazili korito San Pedra, počelo se daniti. Kroz mršavo grmlje provlačio se hladan vjetar.

Oko podneva kobila je legla i nije htjela ustati. Jack joj je skinuo uzde.

– Pravo žensko – pripomene Meksikanac. – Lijepa, ali slaba.

– Kobila nije naučena na tako duge marševe i dobro se držala – reče Jack.

Ostavivši kljuse da leži, Jack i Chacon nastavili su put. Jack je žustrim korakom određivao brzinu. Vjetar se smirio i sunce je nemilosrdno pržilo leđa bjegunaca. Iza njih je titrao zrak iznad široke doline San Pedra. Žed bijaše nesnosna, no mjesta gdje bi bilo vode morali su izbjegavati. Vjerojatno su bila pod prismotrom.

Kad im je kasno poslijepodnevno sunce koso padalo u prašnom prekrivena lica, bili su visoko u brdima zapadno od San Pedra. Tad su zastali da se odmore. Na zapadnoj obali San Pedra vidjeli su se izduženi oblačići prašine.

– Potjera – bojao se Chacon.

– Ne – reče Jack. – To se zove pijavica.

Jack je legao na leđa i pokrio oči rukom. Osjećao ih je kao žeravice.

U drijemežu je osjetio neku kretanju na boku. Prije negoli je ista mogao poduzeti, Chacon je imao u ruci revolver.

– Budi razuman! – opominjao ga je Meksikanac.

Jack se kiselo osmjehnuo.

– Što namjeravaš? – pitao je.

– Zapravo ne znam, chico – odvratio je. – Ali više nisam mogao promatrati kako se zlopatis sa čitavim tim naoružanjem. Vjerojatno si se gadno umorio.

– Ne baš tako.

– Nemoj sad pokušati da dohvatiš pušku – opominjao je Meksikanac.

– Namjeravaš li se probijati sâm?

Augustin Chacon slegne ramenima.

– S jedne strane uzevši, postali smo čelijski drugovi i koješta smo podnijeli zajedno. S druge strane, mene u Sonori ne traže kao tebe. Uhvate li me s tobom, može se dogoditi da me i osude s tobom. A to bi moglo svršiti tako da drugujemo na vješalima.

Chacon slobodnom rukom pokazuje kako bi uže steglo vrat, nagne glavu i isplazi jezik.

– Zašto te to tako plaši? – podrugljivo će Jack. – Tvoji će te seljaci ipak primiti raširenih ruku, ha?

– Zapravo, amigo, oni me vole malo presrdačno – prizna Chacon.

– Prema tome, možemo krenuti. Znam za skrovit izvor u Huachuci. Udaljen je jedva sedam-osam kilometara od Sonore. Toliko da prošetamo.

Meksikanac bijaše spreman za polazak.

– Hajdemo, amigo – rekao je.

– Ali najprije budi ljubazan i daj mi opasač s municijom.

Jack doda opasač Meksikancu.

Chacon se opasao i gurnuo revolver u korice. Trenutak je stajao

nepomičan. Tad je trgnuo oružje. Jack ga je nijemo promatrao. Bio je iznenađen. Momak bijaše vraški brz.

S puškom u ruci Jack je pošao kroz visoko grmlje što je pokrivalo brijeg. Svjež večernji povjetarac sušio mu je znoj na čelu. U grlu ga je greblo. Činilo mu se kao da je od rdavoga lima. Pade mu na um slika prepunjene pojilice za konje na Tollesonovu ranču. Pitao se je li tko isključio vjetrenjaču da se ne proljeva uzalud divna tekućina. Tollesonov ranč bijaše bliže nego li izvor u Huachuki, no Jack se ne bi mogao prisiliti da se navrati na to mjesto užasa.

Tama se spuštala kao da netko zastire obzor pokrivačem od tamnomodrog baršuna. S vremena na vrijeme tišinu je prekidalo glasanje kojota. U grmlju i krošnjama šušкао je noćni vjetar.

Tad je odjednom zarzao konj negdje ispred njega i Jack je stao.

– Jao! – zavapi Chacon. – Konj! Smješka nam se sreća!

– Ili nam se ceri nevolja. Možda smo neletjeli na potjeru – šapne Jack preko ramena.

– Kako bi nas potjera mogla prestići?

– Možda je telegrafski na nas upozoren neki obližnji čuvar zakona. I zauzeo je izvor.

Jack je legao potrbuške i počeo oprezno puzati nizbrdo. Negdje na drugoj strani plitkoga klanca čulo se žuborenje vode. Od toga zvuka Jack osjeti stezanje u vratu. Konj je nemirno udarao kopitom o zemlju.

Jack je stao i položio bradu na prekrizene ruke. Telegraf je zacijelo bio u punom pogonu. Utvrda Huachuca imala je posadu, a od izvora je udaljena nešto više od dvadeset kilometara.

Ponovo se začulo rzanje konja, no iz sasvim drugoga smjera popratilo ga je frktanje.

– Dvije životinje! – šapne Chacon.

– Aha – uzvрати Jack. – Ali tko ih je jahao?

U blizini izvora pojavio se plamičak. Netko je pripaljivao cigaru ili cigaretu. Pušač je šibicu odbacio u luku, u kojemu je i ugasla. Mali žižak micao se kad je čovjek potezao dim.

Možda je kod izvora ipak samo jedan čovjek sa dva konja.

Pušač je stajao kod izvora. U njegovoj blizini vidjela se pomična sjena konja. Drugi se konj nalazio s one strane jezerca pod izvorom.

– Oh! – trljao je ruke Meksikanac. – Pa ovdje su tri konja! Idemo po njih!

Meksikanac počeo polako puzati.

– Proklet bio, čekaj! – obrecnuo se Jack.

Mjesec se popeo naviše i posrebrio vrhove brda. Neki ga je kojot upravo pozdravljao.

Čovjek kod izvora ponovo se pokrenuo. Zvukovi su trenutak poslije toga govorili o tome da sedla konja.

– Idemo! – šapne Jack.

Ne obazirući se na oštro kameenje, Jack je puzao naprijed. Jedan je konj mokrio. Vjetar je donosio sa sobom oštar miris amonijaka.

Jack podigne glavu. Čovjek je klečao kod jezerca i punio čuturu.

Jack privuče Chaconovu glavu bliže i šapne mu u uho:

– Odsuljat ću se tako da ga dobijemo u sredinu. Priskočit ćeš i pokušaj ga oboriti. Ali bez pucnjave! To bi nas moglo odati. Tko zna kome.

Chacon kimne.

Jack pođe u luku kroz grmlje. Puzao je između stijena i našao se na ravnoj izbočini iznad jezerca. Čovjek je upravo vezao čuturu uz sedlo. Bio je to snažan momak u tamnoj odjeći.

Meksikanac je izronio iz tame kao mačka. Ruka je bila na dršku revolvera.

Čovjek se okrenuo.

Chacon je htio potegnuti, no snažan neznanač bio je brži. Njegov

revolver već je bio uperen u Chacona.

Momak je mnogo brži od Meksikanca, mislio je Jack uspravljajući se.

— Baci oružje, mister — rekao je Jack ubacujući metak u cijev.

Čovjek se okrenuo. Mjesecina mu je pala preko lica. Bio je crn kao ulaštena čizma. Revolver je još držao u ruci.

— Baci pucaljku! — ponovio je Jack.

Revolver pade na tvrdo tlo.

Meksikanac je prišao bliže.

— Soldado negro — rekao je.

Jack se spustio niže.

— Chico — rekao je — nama se žuri.

— Znam te — reče crna lju-deskara u vojničkoj uniformi. — Bio si kod Granite Tanska.

— Kaplar Cabell! — reče Jack i podrugljivo se nakloni. — Počinjem uživati u sastanku.

— Vojnik Cabell — ispravi ga lju-deskara.

— Dobro — reče Jack — ali nama su potrebna dva konja.

— Prije negoli ih uzmeš, pogledaj njihove žigove — opemene Cabell.

Chacon se napio vode, podigao glavu i obrisao usta.

— Do bijesa — rekao je — kljusad ima žig USA!

— Pet koraka natraške, Cabell — zapovijedao je Jack.

Dok je Meksikanac pazio na vojnika, Jack se napio vode.

— Fort Huachuca? — upitao je zatim.

Cabell potvrdi kimanjem.

— Tragam za odlutalim konjima — rekao je. — Kako vidiš, dva sam našao. Čekao sam mjesecinu da se vratim.

Jack pride osedlanom konju. Bio je dobro natovaren. Pokraj sedla bio je karabin 45. Nije nedostajala ni hrana za životinju. Krmivo su nosila također druga dva konja. Svi su bili ridani, što je značilo da pripadaju istoj konjičkoj jedinici.

— Momče — reče Jack — računao si s dugim boravkom vani.

— Naredeno mi je da se ne vraćam prije negoli obavim posao — tvrdio je Cabell.

— Laže — pripomene Meksikanac. — Pobjegao je iz jedinice i nastoji se dočepati granice.

Jack pogleda Cabellove rukave. Kaplarske oznake bile su oderane.

— Znači — procijedi Jack — za ono kod Granite Tanksa izgubio si čin, ha?

— Ne odgovori Cabell. — Dogodilo se to zbog tučnjave.

— Tako? I unatoč tomu pustili su te da izjašeš sam na dobru konju, dobro opskrbljen, i to prema jugu? Osim dovoljno hrane dali su ti službeni revolver i karabin? To se daje svakom razbijaču?

Cabell slegne ramenima.

— Ne moraš mi vjerovati, bijeli čovječe — rekao je. — Uostalom, sve je to tebi svejedno. Ne tiče te se. Dim i magla!

U brdima se javio kojot. Ispod Cabellove vojničke kape počeo je suziti znoj. Kapljice su se ljeskale na crnoj koži.

— Nemamo vremena za razbacivanje — reče Meksikanac nestrpljivo.

— Onda možete ubiti vojnika — izusti Cabell — pa ste razjarili osi-nje gnijezdo.

— Čuj, čuj! — cerekao se Chacon.

Jack je utaživao žeđ i pri tom razmišljao. Zaključio je da vojniku moraju oduzeti sva tri konja. Samo onda bude li prisiljen da u svoj logor ide pješice, dobiva se vrijeme prijeko potrebno za siguran bijeg.

— Los muertos no hablan* — dodao je Chacon Jackovim mislima.

Da, mrtvi ne govore. No Jack zatrese glavom. On neće dopustiti da Meksikanac ustrijeli vojnika kako bi mu zatvorio usta. Ali što je zapravo s tim čovjekom? Je li lagao?

* mrtvac ne govore (op. ur.)

Ima li u blizini drugih vojnika? Kako se dogodilo da ga zateknu semoga u noći, opskrbljenoga za dugo jahanje?

— Andele! — navaljivao je Chacon.

— Znam što on hoće — reče Cabell. — No to ne rješava vaš problem. Moja vas mrtva glava ne spašava.

— Razumiješ španjolski — upita Jack.

Cabell kimne.

— Pomalo. Koliko je potrebno.

— Slušaj! — uzvikne Meksikanac uzbuđeno.

Vjetar je skrenuo i donio je konjski topot. Jahači su se pojavili na mjesečinom osvijetljenoj goloj uzvišici. Jedan je od njih nešto vikao. Oktrio je ljude kod izvora.

— Vojnici! — povikne Chacon.

Cabell se iskosa osmjehne. Njihova pojava donekle je mijenjala njegov položaj.

— Gone mene — rekao je — a ne vas. Ili se možda varam, tko zna.

— Znači da si ipak bjegunac? — upita Jack.

Cabel pogleda svoje medvjede šake.

— Bijeg nije moja jedina krivnja — govorio je mirno. — Morao sam bježati jer sam slomio vrat oficiru koji mi je oderao oznake čina. A to znači da bih ostatak svojih dana proveo u kamenolomu vojnoga zatvora Levenworth. Dakako, ako me uhvate.

— Vrijeme je da svi zajedno dademo petama vjetra — zaključuje Jack.

Ne oklijevajući, Jack je skočio na osedlanoga konja. Meksikanac i vojnik bacili su se na neosedlane.

Na uzvisini je opalio karabin. Pucanj je odjekivao klancem. Jackov visoki ridan bijaše hitar. Kad je pogledao preko ramena, vidio je oznojeno lice Hanka Cabella.

Mjesečina se miješala s oblakom prašine što su je podizala tri jahača galopom prema jugu, prema granici Sonore. Iza njih bi se pone-

kad oglasio karabin, ali tri ridana odmicala su sve dalje od potjere. Cabell je dobro izabrao konje.

Crnac je jednom doviknuo:

— Koliko još, mister?

— Misli na granicu, zaključuje Jack i odgovori:

— Kilometar, vojniče!

Stigli su na brdo oblikovano poput lavlje šape. Iza njega bijaše ruševina kuće od sušene glinice. Za Jacka Spadea, iskusnoga majstora za prelaženje granice, bio je to putokaz i on ga pozdravi gromkim pobunjeničkim poklikom.

Dvadesetak minuta nakon toga Jack ublaži korak. Karabini su se oglašavali daleko iza leđa, djelujući poput povika bijesa nad neuspjehom. Jack se ogleda i nasmije se Cabellu, čiji su se zubi caklili na mjesečini.

— Dobro došli u Sonoru, mister!

— rekao mu je.

Prešli su još nešto više od kilometra. Tad je Augustin Chacon zastao. Kad se okrenuo prema crnom vojniku, u ruci je imao zapet revolver.

— Sidi! — zapovijedao je.

Cabell pogleda Jacka Spadea.

— Ne poznam ovu zemlju — rekao je. — U Arizonu se ne mogu vratiti. Mislio sam da bih prodao dva konja, kako bih mogao otići dalje na jug, gdje bih našao posao u rudnicima ili kao kauboj na nekom ranču.

— Sjaši! — ponavljao je prijeteci Chacon.

Crnac spuzne s konja.

— Mogu li uzeti barem jednu čuturu? — molio je.

— Kad izide sunce, nećeš izdržati ni dvadesetak kilometara — reče Jack. — Iako je ljeto poodmaklo, ovdje još vladaju paklenske vrućine. A na šezdesetak kilometara s ove strane granice nema vode.

Meksikanac je razdraženo promatrao Jacka. Otvorio je usta da nešto kaže, no predomislio se i ne reče ništa. Pognao je svoga konja

bliže Cabellovu i dohvatio njegove uzde. Jack je u međuvremenu na zapadu otkrio prašinu koju je osvijetljavala mjesečina. O sedlu njegova konja visio je dalekozor. Brzo ga je izvadio, podesio ga i zagledao se u daljinu. Meksikanac ga je uznemireno motrio.

Na jakoj mjesečini Jack je uspio nabrojiti dvadeset jahača. Imali su tamnu odjeću. Na svakomu bijaše visok, sombrero.

Jack Spade zazviždi kroza zube.

– Sreća! – rekao je. – Seljaci!

Na Augustina Chacona to je djelovalo poput signalnoga pucnja. Odmah je ispustio uzde Cabellova konja, trgnuo svoga i pojurio kao da je zahvaćen vihorom.

Jack se smijuljio.

– Taj ne gubi vrijeme, ha? – dobacio je vojniku. – Ali ne smijemo oklijevati ni mi. Dodi! Ti prokleti seljaci mogli bi te izručiti armiji.

Cabell spretno skoči na svoga konja i odmah su se u galopu dali za Meksikancem.

– Gracias! – viknuo je Cabell.

– Nema na čemu! – vikao je Jack. – U bezvodnoj pustinji ne bih bez konja ostavio ni samoga vruga.

Kopita su bubnjala po tvrdom tlu. Jack se ogledavao preko ramena. Seljaci su se razvukli u velikom luku. Poznavao je tu taktiku. Krajevi toga stroja sprecavaju bjegunce da skrenu prema istoku ili zapadu. Kad se konji progonjenih umore, pritisnu ih jahači iz sredine. Istodobno se krila zatvaraju i žrtve se nađu u mreži kao divljač. Tako su lovili Indijanci Tarahumare u Meksiku.

No ta je taktika bila dobra i uspješna samo onda kad su progonitelji imali svježije konje od progonjenih, ili ako su se progonjeni dali nagnati u paniku pa su nepotrebno premarali svoje životinje jašući poput zečeva amo-tamo, dok su progonitelji to ušteđivali.

Ovaj put bjegunci nisu postupali tako.

– Ove konje neće dostići! – vikao je Cabell ponosan svojim izborom.

– Seljaci su dobri jahači i imaju izvrsnu kljusad – napominjao je Jack.

– Ali naši su ridani svježiji! – slavodobitno će Cabell. – Već pomalo zaostaju!

Tako je uistinu bilo.

Kad su se Spade i Cabell sjurili u dolinu i ogledali se, seljaci su bili odustali od potjere.

III

Mjesec je zalazio. Jack je jahao pokraj Meksikanca.

– Kamo nas vodiš? – pitao je.

Chacon je smatao cigaretu.

– Petnaestak odavde ima vode, chico. San Luis Viejo. Ondje nema živoga stvora, ali ima vode. I nitko ne zalazi onamo, pa čak ni seljaci.

– Zašto? – upita vojnik.

Chacon pogleda preko ramena.

– Boje se duhova.

Cabell se nasmijao.

– Ne vjerujem u duhove – rekao je.

Dospjeli su na uzvišicu niz koju se spuštalo suho korito u plitku dolinu. Lijevo od njih, iza ruševnoga mosta, skrutilo se mrtvo naselje. Nigdje nijednoga svjetla, nikakvoga kretanja na ulicama. Nikakvoga glasa. S druge strane mosta uzdizao se brežuljak do kamene krune ispred koje je, gotovo naslonjena na stijenu, stajala misijska crkva.

– San Luis Viejo – objašnjavao je Meksikanac.

Zamiruća mjesečina odavala je kod pobočnog ulaza crkve malu baru.

– Kako vidite – napominjao je Chacon – ovdje nema ničega osim duhova mrtvih.

Pojahali su prema napuštenom gradiću. Činilo im se da ih prazni prozori promatraju kao duplje golih lubanja. Pokraj mosta pregazili

su suho korito i zaputili se prema crkvi.

Vrata bijahu otvorena. Jedno je krilo visjelo koso. Jack ude i zaustavi se nasuprot sakristije. Na podu je bilo suhoga granja i on ga pri svjetlu šibice prikupi i potpali. Na titravu svjetlu plamićaka vidjele su se napola oljuštene zidne slikarije, tu i tamo prekrivene mrljama koje su podsjećale na skorenu krv.

Jack je nagazio na hrpu smeća i otpale žbuke. Ispred i iza oltara bile su iskopane velike rupe. Jack se osmijehne. Tragači za blagom i ovdje su dakle iskušavali sreću.

Kroz sakristiju Jack izide van. Barica bijaše obzidana. Uzak dovod s izvora podno stiježe bio je obložen. Jack se sagnuo i kušao vodu.

— Dobra je — rekao je i mahnio preostaloj dvojici.

Crnac je rasedlao ridana na kojemu je jahao Jack.

— Ovdje je hrana — objasnio je. — Gdje je mogu pripremiti?

Jack pokaže kažiprstom preko ramena.

— U crkvi.

Crnac je oklijevao.

Jack dohvati uzde konja i odvede ih od bare.

— Primi se posla, Hank — dobio je vojniku.

— Ali to je ipak crkva — opirao se Cabell.

— Davno bila — reče Jack. — Na otvorenomu ne smijemo ložiti vatru jer bi na nas mogla upozoriti seljake ili Indijance. Sveci nam neće zamjeriti što tažimo glad.

Jack odvede konje do mjesta obrasloga mršavom travom. Pregledao je opremu što ju je ponio Cabell i našao je, kako se nadao, tri užeta s klinovima za privezivanje. To mu je izmamilo smiješak.

— Momak se dobro pripremio za prikupljanje zagubljenih grla! — mrmljao je.

Kad je vezao konje, vratio se u crkvu.

Cabell je naložio vatru koliko se god moglo dalje od oltara. Na jednoj tavi već je cvrčala šunka. Na drugom tronošcu kuhao se grah. Iz lonca za kavu uskoro se počeo širiti ugodan miris.

Jack je čučao na podu.

— Na sve si mislio, vojniče — pohvalio ga je. — Možda si čak smislio priču za meksičke vlasti, ha?

— Ovoga trenutka Meksiko i Sjedinjene Države nemaju ugovor o izručivanju — reče Cabell.

— A što si pripremio za razboj-nike?

— Šaku metaka — odgovori vojnik.

— Ali tvoje je oružje kod Augusta.

— Neću li ga dobiti natrag?

Chacon se pojavio iz sakristije.

— Pitaj ga — savjetuje mu Jack.

— On mi ne bi dao ni kap vode na umoru.

Meksikanac je zadovoljna lica promatrao jelo.

— Kad će biti gotovo? — pitao je.

— Za nekoliko minuta — reče crni vojnik.

Jack pogleda Chacona.

— Daj mu njegov karabin.

Chacon žmirkne.

— Potreban mi je, chico.

— I njemu.

— Oružje je sad moje.

— Vрати mu karabin! — ponovi Jack i ustade.

Jack i Chacon gledali su se netremice u oči. U modrim očima Jacka Spadea Meksikanac kao da je otkrio nešto što ga je nagnalo da obori pogled i ode u sakristiju. Vratio se s karabinom i prislonio ga uza zid u blizini ognjišta.

— Nešto si zaboravio — reče Jack i ispruži ruku.

Meksikanac se okrene i pogleda ga.

— Dva revolvera nisu ti potrebna. Daj ovamo moj.

Meksikanac je oklijevao. Crnac uze svoj karabin i pogleda je li pun. To kao da je trgnulo Chacona. Skinuo je Jackov opasač i dodao mu ga.

– Jedi! – reče Jack. – Zatim ćeš na stražu.

– Ali više nemam puške – pro- gunda Chacon.

– Uzet ćeš moju vinčesterku. No ne približavaj se konjima!

Meksikanac otvori usta ali ne reče ništa. Crnac napuni tanjur šunkom, grahom i dvopekom i doda ga Chaconu. Meksikanac se nasloni na zid i poče jesti. Čim bi mu se činilo da ga nitko ne gleda, zurknuo bi prema Jacku Spadeu. Kad je bio gotov, spustio je tanjur na pod, smotao cigaretu i pripalio je. Zatim je otišao do Jackove puške, uzeo je i zagledao se u nje- gova leđa.

– Metak je u cijevi – rekao je Jack ne ogledavši se.

Chacon izide u noć.

Hank Cabell doda Jacku tanjur.

– Mrzi te kao kugu – opomi- njao ga je.

Jack slegne ramenima.

– Ali zna tko je voda.

– Znači li to da se i ja ubrajam u družinu?

– Ako hoćeš...

– I te kako bih se radovao.

Jack kimne.

– Prema tome, imamo sastav.

Crnac napuni svoj tanjur.

– Nisi li ti onaj kojega nazivaju Jack of Spades?

Jack potvrdi.

– Nekad te zovu Jack Spade, za- tim Juan Espada. Točno?

Jack ponovo kimne.

– Zašto?

Jack spusti tanjur.

– Dobro kuhaš – rekao je, na- slonio se i uzeo lončić s kavom što mu ga je pružio Cabell. – Moj otac bio je Teksašanin – počeo je. – Borio se do kraja građanskoga rata u diviziji generala Hooda. Kad je rat završio, otišao je preko gra- nice u kraj uz Rio Nevome i oženio se ženom iz obitelji Las Casas. Bila je to moja majka. Otac je do smrti vodio ranč. – Jack poče smatati cigaretu. – Nikad nije zaboravio Teksas – dodao je.

– Ali se ipak nije htio vratiti?

Jack zatrese glavom.

– I tako ti nisi Amerikanac – dobaci Cabell.

Jack pripali cigaretu i poče ga promatrati kroz dim.

– Jesam, dakako.

– Pravno si meksički državlja- nin, je li?

Jack kimne.

– To ne znači ništa i ne mijenja činjenicu da je moj otac bio Ameri- kanac.

– Bio je pa onda više nije bio – reče Cabell.

Hladne modre Jackove oči uprle su se u ljudekaru.

– Slušaj – rekao je hladno – ostajem pri tom da je moj otac do smrti bio Amerikanac.

– Ali kako se nije držao za- kletve, izgubio je američko držav- ljanstvo. Tako i ti nisi rođen kao američki državljani.

Cabell je previše dugo dodirivao bolno mjesto.

– Moj je otac bio Amerikanac! – otresao se Jack. – I ja sam tako- der Amerikanac, jasno? Ali sam ujedno Meksikanac. Imam dvo- struko državljanstvo, jesi li razu- mio?

– Čovječe, do bijesa, nisam mi- slio ništa loše – ispričavao se Ca- bell puneći ponovo svoj tanjur. – Bio sam samo radoznao, Jack. Ako želiš biti Amerikanac, to je za mene ispravno. Glupo je što si pri- jeko upao u takve nevolje.

Spade se nasloni na zid.

– Što znaš o meni? – upitao je mirno.

– Pa, mi u Fort Huachuki imamo telegrafsku vezu. Sazna se mnogo novosti – pričao je Cabell. – Čuo sam da te traže zbog gad- nih ubojstava kod Tollesonovih. I da si pobjegao iz zatvora u Bis- beeju. Čuo sam da je raspisano tri tisuće dolara nagrade. Za živoga ili mrtvoga. Tvoj opis razglašen je već po čitavoj Arizoni. »Izgleda, govori i ponaša se kao rođeni Amerika- nac«, kaže se u njemu. »Ali može se

jednako dobro izdavati za Meksikanca, što i jest. Govori španjolski i engleski bez stranog naglaska. Visina otprilike tolika i tolika. Široka ramena, snažne grade, kosa i brkovi crni, oči svijetlomodre. Na lijevom obrazu mali ožiljak od noža. U Arizoni i Sonori poznat pod imenom Juan Espada. U Arizoni se služi imenom Jack Spade. S jedne i druge strane granice poznat kao Jack of Spades. Nadalje se kaže da si tražen zbog masakra kod Granite Tanksa, gdje je oteto četrdeset tisuća dolara. »Spade ili Espada«, kaže se, »pobjegao je iz zatvora u Bisbeeju zajedno sa stanovitim Augustinom Chaconom, Meksikancem, osuđenim na smrt zbog ubojstva trgovca«. Za Chacona je ponudeno petsto dolara nagrade. »Obadvojica su vjerojatno naoružana«, kaže se u potjernici, i opirat će se.

U vatri je zapucketao suvarak. Jack podigne pogled.

– Vojniče – rekao je – tvoje je pamćenje izvanredno!

– Potrebno mi je – reče Cabell.

– Nepismen sam. Što zaboravim, izgubljeno je.

Vani je nešto šušnulo. Jack se tiho prišulja vratima. Pet koraka dalje stajao je Meksikanac i upravo pripaljivao cigaretu.

– Gasi! – opomene ga Jack. – Mogu te vidjeti na više od kilometra.

Meksikanac gundajući poslušao.

Jack se vratio u crkvu. Pljunuo je u vatru.

– Prisluškivao je – objasni. – Sad zna da je za moju glavu raspisano tri tisuće dolara, a ubraja se među ljude koji bi ljudožderu prodali i svoju baku.

Traži se i njegova glava, Jack – reče Cabell. – Ali procijenjena je na petsto dolara.

Jack slegne ramenima.

– Za tri tisuće on će potražiti neki način – osmjehivao se. – Čak će se i ljutiti što za nj traže samo petsto.

I Cabell se nasmijao.

– Bio bi to vrhunac slavohleplja! Jack ga pogleda.

– Reci, ne plaši li te boravak u napuštenom naselju, u kojemu si sâm s dvojicom krvožednih ubojica?

– Do vraga, ne! Pripazit ću da mi Meks ne dospije za leđa.

– A što je sa mnom?

Crnac pogleda Jacka u oči.

– Za tebe znam da si čist što se tiče onoga kod Granite Tanksa. Na neki način znam također da nisi uprljao ruke na Tollesonovu ranču.

– Gracias! – promrmlja Jack.

– Dobro je što mi vjeruje makar jedan čovjek.

Konj je oštro zarzao i Jack podigne glavu.

– Gasi vatru! – rekao je, zgrabio vojnikov karabin, priskočio k vratima i zastao ondje u dubokoj sjeni. – Što je, chico? – pitao je potihom Meksikanca.

– Pet jahača! – odgovori Meksikanac preko ramena. – Upravo prelaze korito.

– Hola, crkva! – javio se neki promukao glas.

– Quien es? Tko je? – oglasio se Chacon.

– Prijatelji! Potrebna nam je voda, amigos!

– Udaljite se i dodite po danu – odvratio je Chacon.

– Tvoj mi glas zvuči poznato – javi se ponovo izgrebeno grlo. – Nisi li ti Augustin Chacon?

– Jesam. A ti si bratić Santiago Galeras, je li?

– Tako je!

Topot kopita govorio je da su došljaci nastavili zamišljen put.

– Stanite gdje ste! – povikao je Jack.

Chacon mu je brzo prišao.

– Čega da se bojimo? – pitao je. – To je moj bratić. S njim zaci-jelo nisu seljaci. Pusti ih da pridu, inače će biti neprilika, a ti si ih htio izbjeći.

– Trebamo li čekati cijele noći?

– urlao je Galeras.

— Moramo biti oprezni, Santiago — odvraći Chacon. — Možda su seljaci u blizini.

— Odjahali su prema La Zarzi. S valjanim razlogom.

— Kakvim?

Galeras se smijao.

— Misle da smo krenuli onamo.

— Dobro, pridite — dovikne Jack i reče preko ramena: — Hank podjari vatru!

Konji su tapkali po tvrdom tlu. Svjetlo razbudene vatre palo je kroz vrata i osvijetlilo čelnoga jahača. Bio je to visok i plećat čovjek na snažnom žučku. Lice mu bijaše oštro i mrzovoljno. Osmjehnuo se Jacku, ali oči su pri tom ostale hladne. Sjahao je tvrdih koljena.

— Njušim jelo! — rekao je.

S umornih, prašinom pokrivenih konja sišla su još dva Meksikanca. Četvrti je ostao u sjeni, na konju.

Crnac je ponovo razbuktao vatru i svjetlo je doseglo toga četvrtoga. Jack je to čekao.

— Zdravo, Josh! — rekao je. — Otišao si daleko od Granite Tanksa!

S Josha Kennela Jackov pogled klizne na petoga jahača. Vitka spodoba kliznula je sa sedla. Ženskast momak, mislio je Jack. No bila je to Estela Zamacona.

— Imas li brendija, Juan? — pitala je.

Jack zanijeće glavom.

— Gdje su ostali? — pitao je.

Josh Kennel pokaže prema jugu.

— Negdje ondje.

— Koliko su vam odmakli?

— To bismo sami rado znali — reče Estela, posegne u Jackov džep na košulji i izvuče duhan i papir.

Kennel se držao tako da između njega i Jacka Spadea bude njegov konj.

— Nisu se potrudili ni da nas obavijeste — gundao je.

— Prema tome, otarasili su vas se, ha? A gdje je plijen?

— Nemamo ni prebijene pare — reče Estela.

Estela Zamacona spretno je smatala cigaretu. Kad je bila gotova, nagnula se naprijed, što je bio njen zahtjev da joj Jack pripali. Jack osjeti miris jeftinoga parfema i znoja.

— Kako dragi brat može ostaviti dragu sestru? — govorio je šaljivim tonom dok je pripaljivao.

Estela Zamacona otpuhne dim i reče otresito:

— Pasji sin!

— Napoji konje, Hernan! — zapovijedio je Galerás.

Galeras prode pokraj Jacka u crkvu. Estela je išla za njim. Kad je naišao Josh Kennel, Jack popriječi ispred njega ruku.

— Trenutak! Mislim da mi najprije želiš nešto reći.

Kennel istegne vrat i pogleda mnogo višega Jacka.

— Prevarili su me za moj dio, Jack.

— A ona? — upita Jack pokazavši kretnjom brade prema crkvi.

— Nije se htjela prepustiti Burtu ali zahtijevala je svoj dio plijena. Govorila je da ima pravo na tvoj dio jer je bila tvoja djevojka, a ti si je ostavio na cjedilu.

Jack je čekao dok su došla dvojica koji su se dotad bavila konjima.

— Je li to sve?

— Sigurno.

— Držim da mi ti ne bi lagao, Josh, ha?

— Razumljivo, ne bih — tvrdio je Kennel.

— Kad su se odvojili od vas?

Kennel ovlaži suhe usnice.

— Odmah pošlji akcije kod Granite Tanksa.

Jack mahne rukom.

— Unutra ćeš dobiti što god za jelo — rekao je zagledavši se za niskim čovjekom krivih nogu.

U Kennelovim prevejanim očima Jack nije opazio da je ljutit ili razočaran kad govori o svojim drugarima ili zamagljenosti žednoga alkoholicara. Vidio je samo strah, strah koji ubija čovjeka.

Santiago Galeras natezao je žilav komadić mesa prljavim prstima, držeći ga zubima. Pri tom je iskosa pogledavao Jacka.

— O tebi sam mnogo čuo, Juan Espada — promrsio je.

— I ja o tebi — uzvрати Jack ljubazno.

Galeras se nacerio.

— Čini se da se seljaci više zanimaju za tebe negoli za mene.

— Sumnjam da je to moguće — reče Jack.

— Obojica smo na glasu, ha, Espada? — dobaci Galeras i pogleda crnoga vojnika koji je čučao uza zid s cigaretom u ustima. — Čudan pogled — nastavi Galeras.

— Soldado negro, još u uniformi, ovdje u našoj divnoj Sonori. I oni konji! Chihuahua! Sa žigom US na bokovima.

Jahač kojega je Galeras nazvao Hernan zanjiše glavu.

— Kljusad je islužena — reče crni vojnik.

— Prema tome, konji više ne pripadaju armiji?

— Moji su — reče Cabell. — Kupio sam ih na nadmetanju kad sam bio otpušten.

— Aha — reče Galeras sumnjičavo. — I taj karabin kod zida također je odbačen, je li? I njega si kupio na javnoj prodaji?

Cabell podrugljivo pogleda snažnoga Meksikanca.

— Ti si svoje oružje isto tako kupio, je li, mista? — upitao ga je.

— To je moja stvar — uzvрати Galeras oštro.

— Tako je! — reče Cabell i baci cigaretu u vatru.

Estela Zamacona ustade i zategne jahački kaput. Na upadljive poglede muškaraca nije se obazirala. Namignula je Jacku i pošla u sakristiju.

— U kojem smjeru, ideš, Jack? — pitao je Kennel.

— Prema jugu.

— Za Burtom Lasserom?

Jack slegne ramenima.

— Zašto baš za njim?

— Mislim da nisi zaboravio njegov postupak kod Granite Tanksa.

— Nisam. Ali to jedva može biti razlog da ga gonim kroz cijelu Sonoru.

— Imaš pravo — složio se Kennel. — Ali amigo, kod njega je sav novac. Mene i djevojku prevarili su. Briga me za nju, ali s pravom zahtijevam svoj dio, je li?

Jack se osmjehne.

— Znači li to da namjeravaš sâm krenuti na toga tvrdoga momka? Josh, to je kao da svojim jahačkim korbačem udariš na grizlija!

— Prokletstvo, pokušat ću! — rečao je Kennel. — Osim toga, surađivat će Santiago sa svojim ljudima. Dijelit ćemo pola-pola. Meni jedna polovica, njima trojici druga.

Jack prijede pogledom preko bezizražajnih lica Santiaga, Hernana i Antonija. Majko moja, mislio je, kakvi pomoćnici!

— A što je s Estelom?

Santiago pljune u vatru.

— U našoj trupi žena nema riječi, Espada — rekao je.

— Pod tvojim vodstvom, Jack — javio se Kennel — mi bismo sredili Lasseru i ostale.

Santiago rastreseno pogleda Kennela.

— Vodstvo je u mojim rukama — napomenuo je hladno.

— Upamti to, Josh — reče Jack i ustade. — Osim toga, moja bi prisutnost smanjila udjele.

S tim riječima Jack je izišao.

Chacon je stajao kod vode i promatrao kako se Estela umiva. Jack je prilazio smatajući cigaretu.

— Ti si pravi stražar — dobacio je Meksikancu. — Konji bi mogli otići do Rio Vavispe.

— Rekao si da im se ne približavam.

— Ali ne i to da ih izgubiš iz vida

— napomene Jack i pogleda prema crkvi. — Tvoj dragi bratić bacio je oko na naše ridanc, chico, kao ti na ženu.

Meksikanac pogleda Jacka iskosa.

– I ona je tvoja djevojka, ha?
Spade zaniječe glavom. Chacon
slegne ramenima.

– Prema njenoj izjavi...
Jack gurne Meksikancu cigaretu
u usta i pripali je.

– Ona pripada čovjeku od ko-
jega najviše očekuje.

– Koliko najmanje?

Jack se osmjehne.

– Pitaj je, amigo!

Potom je prišao Esteli. Ona je
upravo češljala gustu, dugu kosu.

– Bilo ti je potrebno mnogo vre-
mena da dodeš – prigovorila je.

– Josh me nagovarao da se
udružim s njim i Galerasom.

– I?

– Mogla bi se dosjetiti. Nisam
napustio jednoga kojota da bih po-
šao s drugim. Ali kako si ti došla
na to da jašeš s njima? Sumnjam
da će ikad udesiti Burtu i ostale.
Kad bi ga baš zaskočili, malo je iz-
gleda da otmu novac.

– Znam.

– I kako si onda upala u tu ru-
lju?

Estela slegne ramenima.

– Ostavili su me s Joshom. Moj
je jedini izbor bio da jašem s njim.
Ili on sa mnom. U najbližoj kantini
Josh se napio i onda se morao hva-
liti. Našao se tu Galeras sa svojim
ljudima i odmah ga je prihvatio.
Što mi je preostalo nego da to prih-
vatim i ja?

– Malo ti je pao standard,
Estela, ha? Od Lassera do Josha,
od njega do Galerasa!

Jack trgne glavu da izbjegne uda-
rac kojim ga je htjela pogoditi u
lice. Uhvatio ju je za ruku. Estela je
pokušavala da ga izgrebe. No tad
mu se odjednom baci oko vrata i
potraži njegove usne. Jacku se po-
javi pred očima lice Amy Tolleson.
Morao se prisiljavati da Estelu ne
odgurne. To nije smio učiniti, još
ne.

Estela se odmakla i rekla:

– Zaboravi Josha i jaši sa
mnom, Juan. Ja znam kamo je oti-
šao Burt.

To je Jack slutio.

– Da?

Estela zatrese glavom.

– O tome poslije – grlenim će
glasom. – Vomit ću te, Juan. Hoćeš
li da podemo zajedno?

– Dakako. Ne želim da Galeras
radi s tobom što mu se prohtije,
chiquita.

Estela pljune u stranu.

– On? Prasac bi mi bio ugodniji
ljubavnik.

– Gdje su vas ostavili Burt i ost-
ali?

– Kod Granite Tanksa – odgo-
vori Estela i počne u džepovima tra-
žiti duhan.

– Nisi li pomalo zaboravljiva?
– upita Jack.

Djevojka je smatala cigaretu.

– Što time misliš?

– Niste li prije rastanka imali
duži počinak?

Estela prihvati cigaretu punim
usnicama. Jack uze šibicu i pripali
joj. Pri tom je u velikim tamnim
očima vidio da mu ponovo želi la-
gati.

– Reci istinu – opomenuo ju je.

– Ili se prepusti svinjama.

Estela obori pogled.

– Da, na jednom ranču – rekla
je.

– Kod Tollesonovih?

– Da.

– Jesi li vidjela što se događalo
ondje?

– Do bijesa, jesam. Početak. Tad
sam pobjegla kao da me goni vrag.
Vjeruješ mi, Juan? Znam, Tolleson
je bio tvoj prijatelj. – Estela je
okrenula glavu u stranu. – Dje-
vojke! Strašno! Htjela sam pobjeći
glavom bez obzira. Ali nisam znala
kamo. Nisam imala hrabrosti da
jašem sama tim krajem.

– Svi su sudjelovali?

– Svi.

– I Josh?

Estela pogleda prema crkvi.

– On je bio pijan, Juan, pijan
tako da se poslije ničega nije sje-
ćao. Kad su bili gotovi, nastavili su
pijanku i žderali kao svinje, što i

jesu. Bojale sam se. Sakrila sam se vani i čekala dotle dok su otišli sa svim konjima i mazgama. Kad sam ušla u kuću...

Estelino grlo kao da je zatajilo. Glas je nestao. Bacila je cigaretu i pokrila lice rukama.

Jack ju je dovoljno dobro poznavao da bi znao kako ne glumi.

— Dalje. — naredio je.

Estela ga je pogledala.

— Josh je ležao pijan u kuhinji. Uspjela sam ga pritrijezniiti toliko da sam ga dobila u sedlo. Ostali su otišli ne tražeći mene i ne čekajući Josha. Nadali su se da će na nas pasti sva krivnja.

Jack kimne. Strah u Kennelovim očima nije ga više čudio. On je znao što su Tollesonovi značili Jacku.

Chacon bijase u međuvremenu otišao i sad se vratio.

— Unutra ima neprilika — rekao je zabrinuto. — Moj bratić i vojnik skočit će jedan na drugoga.

Jack istrgne Chaconu pušku i požuri u crkvu. Smagnuo je u sakristiju i pritajio se kod vrata. Divovski Cabell stajao je uza zid, podbočio rukama slabine, i odmjerao snažnoga Galerasa.

— Dvaput sam ti rekao — objašnjavao je mirno — da hrana pripada meni i mojim drugovima.

— Konji također, ha? — bockao ga je Galerass.

— Kao da me pomalo shvaćaš — uzvratila Cabell.

— Odlje je dovoljno hrane za sve nas — objasni Meksikanac, prihvatio torbama i otvorio jednu vrh na čizme.

Antonio i Hernan postavili su se s jedne i druge strane Cabella i oštro ga promatrali.

Kennel je čučao na petama, polako se njihao naprijed i natrag, pogledajući čas Galerasa, čas Cabella.

— Postaj! — opominjao je Hank Cabell.

Galerass mirno podigne ruku, no u njoj je sijevnuo nož.

— Ti ne bi htio umrijeti tako mlad, je li? — pitao je tobože zabrinuto. Zatim se nasmijao. — Crnjo, diži ruke!

Cabell se nije micao. Kad je nož poletio na njega, trgnuo se i vršak je dodirnuo samo njegovo odijelo. Ljevicom je odbio drugi napad, pri čemu mu je Galerass razrezao vojničku bluzu na prsima.

Cabell poskoči i udari rukom kao polugom u Galerassovu desnicu. Istoga trenutka njegovo se koljeno zabilo među Galerassove noge. Nož je zazveckao na podu. Galerass je urlao od bola. U grču je zakoračio natraške i počeo tražiti revolver.

— Antonio! — vikao je.

Antonio je skočio na Cabella. Crnac se sagnuo i zabio ljevicu u Antonijev trbuh, a desnom ga poduhvatio pod bradu. Napadač je odletio u vatru. Kad ga je žeravica prismudila, urlao je kao pomaman.

Hernan je potegnuo revolver.

— Iza tebe, Hank! — povikao je Jack i pritrčao bliže.

Hernan je pucao na nj ali je promašio.

Jack pritisne obarač na vinčesterki. Hernan je zateturao i pao preko Kennela, koji se četvoronoške htio odmaknuti.

Antonio se iskoprcao iz vatre, izvukao revolver i htio pucati u Cabella.

Cabell ga udari čizmom ispod čeljusti tako snažno da se glava neprimodno zakrenula. Antonio pade natrag u vatru.

Galerass se još pognut grčio. Prije negoli je uspio sasvim podići revolver, dohvatio je Cabell karabin i pritisnuo obarač. Teški metak bacio je Galerasa natraške na oploćen pod. Njegova glava tupo je udarila po kamenu.

Josh Kennel pucao je preko Galerasa u Jacka. Crnac se okrenuo munjevito i njegov okovani kundak pljasne u Kennelovo lice. Kennel se zanio, no ipak se zadržao u položaju da puca na Jacka.

Jack Spade opali dvaput.

Josh Kennel zatetura prema zidu. Olabavljeni prsti ispustili su revolver. Oči su se čudno zagledale u Jacka.

– Uspio si, Espada – rekao je supljim glasom. – Ubio si me.

Josh Kennel je pao. Jack mu pride kroz barutni dim i klekne pokraj njega. Iz usta mu je kuljala krv.

– Znao sam da ćeš me ubiti – krkljao je.

– Zašto si to mislio?

– Bio sam na Tollesonovu ranču. Ali vjeruj mi, Jack, bio sam potpuno pijan. Ničega se ne sjećam. No znam što činim u takvu stanju. Estela mi je pričala o tome,

– Kamo je otišao Burt?

– Tres Alamos – prošapta Kennel i zatvori oči.

– Josh! – drmao ga je Jack. – Što traži ondje?

Kennel nije odgovarao.

– Josh.

Crnac je potegnuo Antonija iz vatre.

– Josh je mrtav – napomenuo je.

– Joj! – zapomagao je Augustin Chacon kod vrata. – Kakvo krvo-proliće!

Estela se pojavila iz sakristije. Kamenoga lica promatrala je mrtve. Pogled joj se zaustavio kod Galerasa koji je ležao na leđima, otvorenih usta.

– Sad je još sličniji onome što je bio – rekla je prezirno.

– Volio te je – promrsi Jack.

– Majko moja! – uzvрати Estela.

Chacon je prilazio kao da hoda po prstima.

– Momci ovdje imaju rodaka – govorio je. – Ako oni saznaju...

– Mogu se okriviti Apaši – mislio je Cabell.

– Ne – odriješito će Chacon. – Svatko zna da oni ovamo nikad ne dolaze.

Barutni dim miješao se s onim što je kuljao iz Antonijeve zapaljene odjeće.

– Ispod sakristije je grobnica – obznani Chacon. – Za to malo tko zna.

– Potraži otvor – naredi Jack Meksikancu i pogleda Estelu. – Nameti prašinu po krvavim mrljama. Podigao je zatim Hernana i dodao: – Hank, uzmi Galerasa.

Odnijeli su mrtvace u sakristiju. Chacon je oslobađao poklopac. Čim ga je podigao, spustili su leševe kroz otvor.

– U nekoliko minuta pobili smo četvoricu ljudi – mrmljao je potišteno Cabell.

– Inače bi oni nas – dobaci Jack hladno. – Pri tome mislim na

Augustina. On se držao po strani tako dugo dok se nije jasno vidjelo tko je pobjednik.

– Oprezan sam – prizna Chacon.

Tad su zatvorili otvor i ponovo ga pokrili smećem.

Vratili su se k vatri. Estela je pušila.

– I što sad? – pitala je Jacka.

– Krećemo dalje. Ovdje više nemamo što tražiti.

Prikupili su stvari i odnijeli ih do konja. Chacon je polijao vatru.

Vjetar se stišao. Jahali su prema jugu u tami, goneći pred sobom četiri konja pobijenih ljudi. U svitanje su se našli u kraju išaranom uzduž i poprijeko klancima i presušanim koritima potoka. U podnožju nekoga strmog brda našli su se pokraj kamene raspukline. Jack je rasedlao svoga ridana i bacio vojničko sedlo. Cabell se iznenadio.

– Čemu to? – pitao je.

– Moramo se osloboditi vojničkih konja – rekao je Jack.

– Pobit ćemo ih.

– Pobiti? Konje? To neću nikad nikome dopustiti! – žestio se Cabell.

– Ništa bolje ne možemo učiniti – umiješao se Chacon. – Njihovi žigovi neće nam donijeti ništa drugo nego nepravilike.

– Ponavljam da to neću dopustiti! – vikao je Cabell.

Jack Spade pogne glavu i slegne ramenima. Ni njemu nije bilo po volji strijeljanje konja.

– Dobro – rekao je. – Ostavimo li ih ovdje, otići će k vodi kod crkve, a to si ne smijemo priuštiti. Ali mogli bismo ih pustiti kod sljedećeg pojila.

– Nevolja može biti također zbog ovih meksičkih konja – doda Cabell kad je sišao. – Netko bi mogao znati čiji su.

– Možda – prizna Jack. – No nijedan meksički razbojnik ne jaše na konju kojega je stekao pošteno.

Osedlali su konje razbojnika i spremili se za put.

– Budite bez brige – reče Chacon. – U Juan de la Pazu imam sestrčinu koja će nam u zamjenu dati konje koji neće upozoravati na Galerasa ili bilo koga drugoga.

– Sad opet sestrčina! – čudio se Jack. – Dosta mi je te tvoje rodbine.

Crnac je krenuo tjerajući ridane. Estela pogleda Jacka.

– Možda bi se morao osloboditi i njega – napomenula je. – I on ima žig US.

– Slažem se! – požurio je Meksikanac. – Nisam li ti to savjetovao već nekoliko puta?

Jack ga hladno odmjeri.

– Previše pričaš! – rekao je i pognao snažnoga sivca kojega je sad jahao.

Estela je smatala cigaretu. Chacon je promatrao njezina prsa i izazovne bokove.

– Znaš, dakle, – meketao je – kamo je krenuo Burt Lasser. Da si me pitala, rekao bih ti da ni Juan ne namjerava ništa dijeliti s tobom. Možda bi se trebali udružiti nas dvojce i potražiti plijen kod Lasser.

– A što je s njima? – upita Estela pokazujući prema Jacku i Cabellu.

Chacon se smijao.

– Možda obojica imaju žig US i valja ih se osloboditi.

Estela pripali cigaretu i pogleda Chacona preko šibice.

– Galeras je bio svinja – rekla je. – A ti si kojot.

Zatim je mamuznula konja i krenula za ostalima.

Chacon slegne ramenima i raširi ruke.

– Ne razumijem – gundao je – što je krivo u mojim riječima.

* * *

– Tres Alamos – objavi Chacon, zaustavi konja i pokaže rukom nizbrdo.

Požutjela trava valjala se na vjetru kasnoga poslijepodneva kao voda na pučini.

Jack se zagledao u dolinu i udaljeni grad.

– Tres Alamos – ponovio je sjetivši se da su to bile posljednje riječi što ih je izgovorio Josh Kennel.

Govore li umirući uvijek istinu?

– Ljudi u San Juan de la Pazu rekli su da nigdje nisu vidjeli jahalice kakve mi tražimo – napomenula je Estela.

Oko njezinih usnica ovijao se slatkovodbitan osmijeh. Kao da je njime željela reći: Eto, ipak sam ti još potrebna.

– Možda su lagali – mislio je Chacon.

– Aha, to bi ti mogao znati – pripomene Jack suhoparno.

Chacon razdraženo potjera konja. Jack se smijuljio.

Estela ispruži ruku za cigaretom što ju je smatao Jack.

– Zašto si jahao baš prema Tres Alamosu?

Jack joj doda cigaretu i vatru.

– Nekamo sam morao krenuti – objasnio je.

Estela slegne ramenima.

– Rekla sam ti da znam kamo je htio otići Lasser. Njegov cilj nije bio u Tres Alamosu.

– Vidjet ćemo.

Estela ga je promatrala kroz dim.

– Ne vjeruješ mi, dragi?

– Dakako, vjerujem ti! Ali ti si nepovjerljiva. Inače bi mi već saopćila kamo je Lasser otišao.

Jack je jahao dalje.

Esteline velike tamne oči promatrale su njegova široka leđa.

– Pasji sine! – ciknula je.

– Moj je otac bio Teksašanin – dobaci Jack.

– I to nije isto?

Jack se nasmijao, požurio konja i tako su stigli ostale.

– Potrebna nam je hrana – rekao je.

– Još vjeruješ da oni čuče u Tres Alamosu? – pitao je Chacon.

Jack zaniječe glavom.

– Ne. Isto tako nije sigurno da su uopće išli tim putem.

S prvim mrakom dojahali su do jedine krivudave ulice koja je pratila u to doba presušen Tres Alamos Creek. U zraku se mijašao miris sagorijevanja smolastoga drveta, masnih jela i svježih konjskih izmetina.

– Stoj! – zapovjedi iznenada Jack, klizne sa sedla i povede umornoga sivca prolazom između dviju niskih kuća od gline.

– Što je, Jack? – pitao je Cabell silazeći s konja.

– Ispred nas je jahač koji mi je nekako sumnjiv. Čudno je što u ovo vrijeme izlazi iz grada sa dva natovarena magarca.

Jack doda Cabellu uzde, uze dalekozor i vrati se do ulice.

– Sto mu gromova – dobacio je začas preko ramena – pa to je Toribio Vasquez!

– Onda su svi ovdje – mislio je Meksikanac.

– U gradu nisu, nego negdje u blizini – objasni Jack. – Toribio vjerojatno prenosi hranu.

– Pusti me u izvidanje – predloži Chacon. – Ovdje me nitko ne pozna. Niti Vasquez.

Jack kimne i Meksikanac ode.

– Vjeruješ mu? – upita Cabell.

– Donekle – odgovori Jack.

– Onda u tvojoj glavi nije sve valjano. On zna za čim ideš.

– Bio bih lud kad to odavno ne bih osjetio. Ali dokle god misli da mu moja pomoć može biti korisna, može mu se vjerovati. Crnac je zamišljeno promatrao Jacka Spadea.

– Nevolja će biti u tome što ti je previše stalo do tog novca – napomenuo je.

Jack slegne ramenima.

– Posrijedi je čitav imetak. Hank, pomogni mi da ga dobijem i zapast će te dobar zalogaj.

– Dobro – složi se Cabell, no Jack Spade nije mogao u njegovu pogledu otkriti ni najmanji trag pohlepe.

Crno lice bilo je mirno i neprozirno.

– Razumljivo, surađivat ću – obeća još jednom Cabell.

Estela dobaci:

– Toga kojota Chacona možemo poslije skinuti s vrata.

Chacon se uskoro vratio.

– Sâm je – izvještavao je. – Kupio je opskrbu za četvoricu ili petoricu i mnogo pića. Raspitivao se za naselja koja se nalaze na različitim stranama. Zato nitko ne zna kamo je krenuo.

– Sve si to saznao u tako malo vremena? – čudio se Jack.

Meksikanac se cerekao.

– Sreo sam rodaka u drugom koljenu.

– Do bijesa! – ote se Jacku. – Tvoja obitelj raširena je po čitavoj Sonori!

Chacon se isprsisio.

– Si, mi smo Chaconi!

Vasquez je izjahao iz grada prema jugu.

– Odvest će nas do ostalih – rekao je Jack. – Možda i nisu daleko.

– I nama je potrebna hrana – podsjećao je Hank Cabell.

– Ne smijemo izgubiti Vasqueza iz vida – objasni Jack i pogleda Chacona. – Ti ćeš u kupnju i doći ćeš za nama.

– Zašto ja? – negodovao je Meksikanac. – A ti ćeš za njegovim

petama doći do plijena i ispariti, je li? Meni bi preostalo da na ulici u Tres Alamosu blejim u magarca i njegov tovar, ha?

– Estela će ostati s tobom.

– Valjda sam pametniji od magarca! – vrpolio se Chacon.

– Dobro – obrecne se Jack, uhvati ga za kaput i zaprijeti: – Pri-pazi na gubicu! Rekao sam da ost-aješ ovdje i da ćeš kupiti hranu. Ja idem za Vasquezom. Hank će te čekati na mjestu gdje je Vasquez skrenuo. Jasno?

– Što još znači da ostajem praz-nih džepova! – bunio se Chacon.

Jack ga udari nadlanicom preko lica.

– Meketalo! Tko ti je ikad rekao da dobivaš dio? Ne duguješ li mi život?

– Ali nešto sam valjda zaslužio – kukao je Chacon.

– Obaviš li svoj posao, bit ćeš pošteno plaćen – reče Jack. – Ne obaviš li ga, nema ničega. Gubi se!

Tamne Meksikančeve oči prouča-vale su Jackovo lice.

– Kako ću te naći? – pitao je.

Jack mu se nasmije.

– Chico, mi ćemo naći i tebe i tovar!

Rekavši to, Jack gurne Meksi-kanca na ulicu. Hank mu doda uzde i Jack zakrene s konjem za ugao.

– Jednoga će dana pokušati da te ubije – napomenula je Estela.

– Neće dok ga budem gledao u oči – uzvрати Jack.

– Čekat će on svoju priliku.

– Ona ima pravo – složi se Ca-bell.

Noć se bila spustila. Tu i tamo kroz poneki prozor ili vrata prolije-valo se svjetlo.

Zadnja kuća ostala im je za le-dima. Vasquez će s natovarenim magarcima ići polako. Zato nisu jahali tako brzo da ga stignu. Vje-tar im je puhao u lica, što je pomo-glo da se priguši topot.

Jack je zastao.

– Slušajte! – rekao je.

Vjetar je donosio slab i šupalj zvuk kopita na putu ispred njih. Malo poslije ništa se više nije čulo. Pojahali su dalje.

Crnac je tad opazio svijetlu toč-kicu koja se micala u pravilnom razmacima. To je mogla biti samo cigareta.

– Skrenuo je prema zapadu – reče Cabell. – Prijeko je mračno kao u zatvorskoj ćeliji.

– Uskoro će mjesečina – napo-mene Jack.

Na zapadu su se uzdizala grbava brda. Jack upre prstom u njih i doda:

– Ide onamo.

– Znaš li ovaj kraj? – pitao je Cabell.

– Da, donekle. Približavamo se mome zavičaju – reče Jack i po-kaže prema jugozapadu. – Ondje je prijelaz. Ali malo tko koristi taj put.

– Zemlja Yaquijs – napomene Estela.

Jack se na to nije obazirao. Obra-tio se Cabellu.

– Vрати se i čekaj Augustina. Estela i ja idemo za Vasquezom. U podnožju brda ostavit ću je da vam pokaže kamo treba ići.

Estela ga je ispitivački pogledala ali nije negodovala.

– Dobro – složila se.

Crnac je oklijevao.

– Možda bih trebao ja ići s to-bom, Jack – rekao je. – Ona bi mogla čekati Augustina.

– Ne! – odbila je Estela od-lučno. – Ostajem uz Juana.

– Sad se ti ponašaj kao Augu-stin – ukori Jack Cabella.

– Ni govora! Ali budu li Vas-quez i njegovi negdje postavili zas-jedu?

– Estela će mi pomoći! – šaljivo će Jack. – Što se tebe tiče, vojniče, tvoja me zabrinutost ganula.

Cabell povuče svoga konja i uz-jaše.

Žar cigarete ponovo se pojavio. Ovaj put na jugozapadu. Kako je Jack slutio, Vasquez je krenuo prema prijelazu.

Jack pođe dalje. Estela ga je pratila uz bok.

— Zašto puštaš crnoga vojnika da jaše s nama, Jack? — pitala je. Jack trgne ramenima.

— Čovjek se nema kamo skloniti. Da jaše sâm ovom zemljom, tako glomazan, nalikovao bi na jarca za klanje. Neki Yaqui ili kakav razbojnik sprasio bi mu metak u leđa, ili bi mu prerezao vrat za spavanja.

— Otkad si tako meka srca?

— Starim.

— Glupost! Crnac traga za nečim. Njega nije tako lako prozreti kao Augustina, kozje meketalo. Ali kažem ti, on traži nešto.

— Kao i svi mi. Ti također, zlato moje, ha?

Bili su na granici zemlje Yaquiija i Jack se nije osjećao ugodno. Ti divlji Indijanci nisu poznavali milost, niti su je očekivali od ikoga.

Na istoku se pojavilo žutilo. Mjesec samo što se nije podigao. Nije bilo preporučljivo da se dočeka na otvorenomu.

Kad je srebrna svjetlost preplavila preriju, od Toribija Vasqueza i njegovih magaraca nije bilo ni traga. Na rasvijetljenoj sceni uzdizala se tamna zasjeklina prijevoja.

Jack i Estela jahali su sjenom duge uzvišice.

— On je već u prijevoju — objasni Jack.

Sjahali su da budu što manje vidljivi.

Pred stijenom pokraj koje je počinjao prijelaz, Jack je stao. Osluškivao je. Ništa se nije čulo.

— Ostani ovdje — rekao je Esteli. — Ovdje ti se ne može ništa dogoditi. Iza tebe je Hank a ispred ću biti ja.

— Ni tebi se ne može ništa dogoditi? Jesi li siguran da te Vasquez nije vidio u preriji? Budi oprezan, Juan! Dogodi li ti se štogod, umrijet ću slomljena srca.

Možeš proći i s običnom koprenom!

— Bezdušno kopile! — dobaci Estela.

Jack povede konja za sobom osmijehujući se preko ramena.

Tad je izvukao pušku i ubacio metak u cijev. Stijene prijevoja nisu dopuštale mjesecini da osvjetljava put. Jack potraži zaklon i počeo ispitivati stijenje i trnovito grmlje ispred sebe. Put je krivudao. Jack je oprezno išao naprijed. Poslije pedesetak koraka naišao je na pješčano tlo i na njemu otkrio tragove kopita, a zatim opušak cigarete. Poslije toga otkrića zastajkivao je svaki čas i osluškivao. No čulo se samo šuškanje vjetra.

Našavši se usred labirinta, Jack se ukočio. Pred njim su se ponovo uzdigle stijene prijevoja, ispriječivši se mjesecini. Jack potraži udubinu i počeo ispitivati put pred sobom.

Odjednom je planula puška. Jackov konj zabaci glavu. Iz razjapljene gubice potekla je krv. Jeka je raznosila pucanj. Životinja se skljkala na tlo. Osjetio se miris baruta.

Jack je proučavao južnu stranu prijevoj prijevoja nije pucao, mislio je. Nitko razuman ne bi ustrijelio dobrog konja. Svatko bi pričekao da se pojavi jahač.

Do Jackovih ušiju doprlo je tiho glasanje magarca.

Pucao je dakle Vasquez!

Jack Spade ostavi vinčesterku na tlu i nestade među grmljem i kamenjem. Opresno se penjao strminom, zatim se u luku vratio prema putu.

Negdje pred sobom začuo je šum. Zatim je netko potrčao, i to njemu za leđa!

Minute su prolazile. Jack je napregnuto osluškivao. Ispred njega skotrljao se kamen. Jack se otisne i stuši prema putu. Zaustavio se udarivši u stijenu. Osjetio je miris konja.

Nalazio se dakle između Toribija Vasqueza i njegovih životinja.

Jack se tiho privukao natrag prema rubu puta. Žarko se nadao da ga životinje neće nanjušiti i odati. Na nekoliko koraka ispred osovljenoga kamena naglo je stao.

Pred stijenom je čučao Vasquez, kao da je i sâm dio nje.

Jack se prišulja bliže i podigne revolver.

– Vasquez! – izgovorio je oštro.

– Baci pušku!

Vinčesterka je pala na tlo. Vasquez se polako okrenuo.

– I opasač, lopove! – zapovijedao je Jack.

Opasač je pao na pušku.

– Sad se možeš potpuno okrenuti, ali podignutih ruku, dragi moj.

– Ti si! – iznenađeno će Vasquez. – Hombre, tebe prati sreća.

– Gdje se krije Lasser?

– Rado bih znao.

Trzajem glave Jack pokaže prema putu.

– Ondje su dva magarca, natovarena hranom i pićem. Htio si trgovati s Yaquijima?

Ispod Vasquezova sombrera počeo suziti znoj.

– Nisam znala da si ti taj koji me pratio prema prijevoju.

– Ustrijelio si mi konja, Vasquez. Nisi bio zadovoljan time i čekao si me ovdje. To mi govori kako si svakako računao na to da sam ti za petama. Ali počinio si grdnu pogrešku, Toribio. Trebalo je da čekaš dovoljno dugo da me ucmekaš prvim hicem, je li?

– Nisam ni slutio da si to ti.

– Govnar! – izusti Jack. – Govori, gdje je Lasser s ostalima?

– Ne znam.

– Znači li to da si ih pustio s čitavom lovinom, Toribio? Ili si svoj dio već popio, ha?

– K vragu, ni govora! – uzbuđeno će Meksikanac. – Prije tri dana jednostavno su nestali.

Jack podigne revolver.

– Toribio – objašnjavao je – otkako me Lasser opalio po glavi kod Granite Tanksa, vrlo sam osjetljiv. Tu i tamo probode me bol kao da se u mene zabila strijela. Tad, moj prijatelju, poludim. Ne mogu se svladavati. Nešto me nagoni da ubijam. Čak i najbolje prijatelje.

Nije li to tragično? A ta me boljka većinom spopada kad se sjetim na pokolj za koji ste vjerojatno čuli, makar ste se vraški žurili prema granici.

Toribio Vasquez problijedi.

– Kad mislim na to, i kad mi osim toga netko laže, mora biti krvi.

– Što hoćeš znati? – zamuckivao je.

– Ti si dakle s Lasserom i ostalima odjahao u Canelo Hills?

– Ttočno.

– Znači da si bio i na Tollesonovu ranču?

Jackov glas bijaše leden. Vasquez je oklijevao. Htio je reći da s događajima na ranču nema veze, no nije se usudio progovoriti.

– Znam što namjeravaš, ali bio si ondje – reče Jack mekše.

– Do bijesa, vjeruj mi! – skvičao je Vasquez. – Čuvao sam konje dok su drugi bili u kući. S ubojstvima nemam ništa.

– Lažeš! – podvikne Jack kao da udara bičem. – Zašto bi čuvao premorene konje, a znao si da ćete uzeti sjajna Tollesonova grla? I ti si bio gladan i žedan. Prema tome, bio si u kući.

Vasquez proguta slinu.

– Nisam. Časti mi. Dajem ti riječ!

Spade se podrugljivo nasmije.

– Tvoja mi riječ ne bi ništa vrijedila, čak ni onda da mi Josh Kennel nije sve ispričao.

Vasquez je posivio kao pepeo.

– Lagao je! Gdje je on? Strpat ću mu jezik u grkljan!

– Ne bih mogao. Mrtav je. Kako ćeš začas biti i ti – govorio je polako Jack.

– Baconora – izusti Toribio Vasquez.

– Ti bi sad viski baconara? Lijepi moj, za trenutak će nestati tvoja žed. Zauvijek.

Vasquez je hitro mahao glavom.

– Tako se zove mjesto s druge strane prijevoja. Ondje su.

Jack zaniječe glavom.

– Baconora, odakle dolazi dobar viski, leži na sasvim drugome mjestu. Zabunio si se, dragi moj.

Vasquez je još zdušnije nijekao.

– To je napušten grad. Stvarno se zove Baconora, Juan.

Oni su ondje.

Vasquez se smješкао. Drhturio je ne mičući se. Odao je skrovište svojih drugara jer se nadao da će ga oni osvetiti, bez obzira na to, pusti li ga Jack ili ne.

Spade ga je proučavao. U Vasquezu se rvala nada sa strahom. Tad je rekao:

– Pustit ću te tek kad priznaš sve. Ispovijed će dobro doći tvojoj duši, a ovaj put može ti čak spasiti život.

– Ispovijed? Ovdje nema svećenika, Juan.

– Ja ću te slušati pažljivije od njega – reče Jack nagnuvši glavu.

– Bio si u kući Tollesonovih. I sagriješio si. Ogriješio si se o djevojke. Kaješ li se?

– Samo o jednu, stariju – mrmljao je Vasquez – Kajem se, kajem!

– Šesnaest godina i još djevice – reče Jack Spade resko.

– Ah, prokleta piće! K vragu, prelio sam, Juan! Mogu li sad ići?

– Ustrijelio si moga konja i sad mi je potreban tvoj – mirno će Jack.

– Dobro. Mogu jahati na magarcu – brzo će Vasquez, spuštajući ruke.

Vasquezove oči zurile su u oružje.

– Možeš uzeti revolver – reče Jack.

– Gracias, Juan – zahvali Vasquez uz grčovit osmijeh.

Toribio Vasquez okrene prema Jacku Spadeu lijevi bok, podigne opasač i prikopča ga. Istoga je trenutka počeo postrance pucati.

I Jackov je revolver opalio.

Metak pogodi Vasqueza u prsa. Zateturao je natraške, ispustio oružje i pao.

Jack mehanički napuni oružje. Prazna čahura zveckala je po tlu.

Vasquez se nije micao. Jack se opipavao za duhanom. Jedan je magarac počeo revati. Druga je životinja odgovorila.

– Hej, Juanito, gdje si? – dovikivao je Chacon.

Umjesto odgovora Jack pripali cigaretu.

Na putu su se začula kopita. Kad su čuli pucnjavu, Cabell i Chacon sjahali su i vodili konje za sobom. Malo iza njih bila je Estela. Cabellov konj bijaše nemiran i frktao je. Nanjušio je smrt.

– Majko mila! – izusti Chacon.

– Juan je opet radio posao u koji se najbolje razumije.

– Nije trajalo dugo – reče crni vojnik.

– Možda si prenaglio – negodovao je Meksikanac.

Jack zaniječe glavom.

– Lopov je bio kod Granite Tanksa? – upita Cabell.

Jack potvrdi.

– I na ranču Tollesonovih.

Chacon je odmah pretražio Vasquezovo odijelo.

– Jesi li zadovoljan s jednakim dijelovima? – pitao je.

– Možeš zadržati sve – odgovori Jack.

– Stvari oduzete mrtvacu donese nesreću – opominjao je Cabell.

– Ionako nema gotovo ništa – mljeo je Chacon. – Niti za cijelu bocu i kakvu ženu.

– Njegov konj i magarci stoje malo dalje na putu.

Jack pođe prema životinjama. Ostali su ga slijedili. Jack je pretražio teret na magarcima. Količina je govorila o tome da se Lasser sa svojim namjerava duže zadržati u skrovištu.

– Baconora! – reče Jack.

– Šteta – zažali Chacon – radije pijem jerez-brandi.

Jack se okrenuo i objasnio:

– Govorim o napuštenom gradu.

Chacon se bojao.

– Loše mjesto, Juan!

– Dobro mjesto – reče Jack. – Ondje su!

Jack uze uzde Vasquezova snažnog kulaša i povede ga na put.

– Uzmite magarce – dobacio je ostalima.

Sa svoga ustrijeljenoga konja skinuo je sedlo i prebacio ga na kulaša.

– Lasser i njegovi čekaju Vasqueza – objasnio je preko ramena. – Netko mora u njegovoj odjeći s magarcima ujahati u Baconoru. To će Lasseru i ostale zadržati neko vrijeme. Tad ćemo ih zaskećati.

– Aha – doda Cabell – ali ja ne dolazim u obzir. I za Meksikanca ipak sam odviše tamnopus.

– Moj stas ne bi nikako odgovarao – pripomene Estela.

Svi su pogledali Chacona. Meksikanac je problijedio.

– Oh, ne mislite li valjda na mene?

– Upravo tako! Tako ćeš polučiti ne samo običnu plaću nego pravo na pun dio. A do toga ti je vraški stalo – podsjećao ga je Jack.

– Ali ne po svaku cijenu – branio se Meksikanac.

Jack zavuče ruku u torbu što je bila privezana na jednome magarcu i izvuče bocu konjaka. Zubima je iščupao čep i počeo piti. Pri tom nije odmicao oči od Chacona.

– Ne čeznem za tim da budem mučenik – prizna Meksikanac.

– Ali hlepiš za novcem – dobaci Estela posprdno.

– Čovjek mora riskirati da bi nešto polučio – napomene Cabell.

Chacon uze bocu iz Jackove ruke.

– Baconora je gadno mjesto i bez tih strvinara koji me čekaju ondje. Dragi prijatelji, nitko ne bi želio biti njihova meta.

– Ali ondje je novac, chico – podsjeti ga Jack.

Chacon je potezao iz boce kao pomaman.

– Bit će trojica protiv jednoga – jadao se.

– Trojica na trojicu – reče Jack. – Na taj način bit ćemo u prednosti. To znači da nećemo biti daleko od tebe i da ćemo ti pružiti zaštitu.

– Mi smo sigurniji od životnoga osiguranja – doda Cabell.

– Bolji od dvostrukoga osiguranja! – javi se Jack.

Chacon potegne još jednom. Kako je malo jeo, alkohol je djelovao brzo. Osim toga, popio je nešto i prije dolaska. Oči su se već sjajile.

– Ako hoćeš pun udio – govorio je Cabell – moraš preuzeti također dio rizika.

Augustin Chacon udahne, isprsi se i vrati se k mrtvacu. Skinuo je s njega gornji dio odjeće i obukao je. Zatim se skokom popeo na svoga konja i rekao odlučno:

– Prije negoli uđem u grad, Juan, moramo zamijeniti konje.

Projahao je do čela i ustobočio se kao da jedva čeka trenutak svoga nastupa.

– Junačina! – dobaci Jack.

Cabell se osmjehnuo.

– Jest! Junak koji pije i bije!

Crnac ode do mrtvaca i podigne ga kao da je krpena lutka. Brzo je našao kamenu usjeklinu i vratio se.

– Je li Jack ostavio štogod pića? – pitao je.

Estela mu doda bocu. Cabell gutne i obriše usta.

– Pokrio sam ga kamenjem – rekao je. – Neka ni njega ne raznose strvinari.

Jack mu doda smotanu cigaretu.

– Imaš dobro srce – istaknuo je.

Cabell kimne.

– To je uvijek ponavljala moja mati. Da nisam crn, tko zna što sam mogao postati.

Jahali su dalje. Vjetar je potihno suškao rekvijem za Toribija Vasqueza, što ne bi palo na um nijednom čovjeku koji ga je poznavao.

IV

Baconora je ležala u prodolini, u kojoj kao da se taložila vrućina poslijepodneva. Mnogi krovovi bili su propali. Drugi su imali perike od sasušene trave. Na ulicama se ništa nije micalo.

— Do bijesa — uzdisao je Chacon — glava će mi puknuti od vrućine. Ondje dolje ima sjene i vode. Sidimo prije negoli budem sasvim isušen.

— Čuvaj junakovu glavu, Hank! — reče Jack preko ramena.

Čulo se izvlačenje čepa i grgljanje. Chacon je ponovo gasio unutrašnji požar.

— Dosta! — reče Cabell i uze mu bocu.

Južno od napuštenoga, pustoga grada podizala se tanka prašina-sta maglica. Na tome mjestu bio je šumarak pokraj suhoga potočnog korita. Jedan je konj istrčavao na sunce i vraćao se u sjenu.

Jack Spade uze dalekozor i pretraži to mjesto.

— Ondje su — obavijesti. — U šumici su pripeta tri konja.

Ljudi se nisu vidjeli. Vjerojatno su se sklonili u najsjenovitiju zemljanu kuću.

Jack osmotri trg. Na sjeverozapadu, na ušću ulice, uzdizala se kuća debelih zidova sa širokim lučnim otvorenim ulazom. To je Jacku omogućilo da razgleda dio unutrašnjosti.

Uza stražnji zid čučao je čovjek sa sombrerom.

— Vidim Mooneyja Dadea — reče Jack i opiše položaj kuće.

Čekali su dotle dok je sunce zašlo za brda. Vjetar se smirio.

— Stavi na Toribijeva konja svoje sedlo, chico — reče Jack i pogleda Cabella. — Daj mi gutljaj!

— Ne poteži kao Augustin — opomenuo ga je vojnik.

— Danas neću.

Chacon zategne sedleni remen.

— Nemam izgleda — gundao je. Sad, kad je valjalo krenuti, Meksikanca obuze strah i malodušnost.

Čekali su mjesecinu.

— Vrijeme je, chico — napomene Jack. — Nemoj čekati da bude još svjetlije.

Meksikanac se ponovo latio boce. Iskapio ju je i bacio u grm. Obrisao se, pogledao Estelu ratničkim pogledom i krenuo prema Vasquezovu konju.

— Sila si! — reče Estela.

Meksikanac uzjaše, nadme se u sedlu i nekoliko put mahne rukom. Cabell mu je dodao uzde magarca. Chacon mamuzne konja, pojaše niz sjevernu stranu brežuljka i na njegovu kraju skrene prema jugu.

— Ostani ovdje! — reče Jack Esteli, uze pušku i ode također prema sjeveru, ali kaskao je pošije prema zapadu.

Crnac ga je pratio. Spustili su se u suho potočno korito i uskoro stigli do prvih kuća, u isto vrijeme kad je Chacon dospio na ulicu koja je vodila prema trgu.

— Dolazi Toribio! — čuo je Jack kako uzvikuje Mooney Dade. — Kopile, što je radio tako dugo?

— Lokao je! — zaključio Lupo Zamacona.

Jack se približio. Cabell ga je pratio.

— Ovdje su dvojica — reče mu Jack — ali nijedan nije Lasser. — Opasni su, ali on je najgori. Budi oprezan!

Chacon se približavao mjesecinom osvijetljenom ulicom. Pušku je položio preko koljena. Za sve to bila je potrebna hrabrost, makar bio i pijan.

— Tebe ćemo slati po smrt, Toribio — ljutio se Mooney.

Jack se priljubio uz potporni stup.

Gdje je Lasser?

— Hej! — uzvikne Estelin polubrat. — Ovo nije Toribio!

Jack skoči k uglu kuće. Dade je stajao nasred ulice i glupo buljio u jahača.

— Toribio? — reče nesigurnim glasom i spusti ruku na kundak.

Chacon izgubi živce. Ispustio je uzde magarca, podigao pušku i opalio. Metak promaši Dadea i pogodi stup nedaleko kojega je stajao Jack.

Zemljani omaz obasuo ga je kao tuča i Jack se izmakne suznih očiju. Chacon je okrenuo konja i pognao ga niz ulicu natrag. Magarci su kaskali dalje u svom smjeru.

– Natrag, Mooney, klopka! – vikao je Zamacon.

Dade je krenuo prema Jacku, no preko ramena se ogledavao za odbjeglim Chaconom. Kad je okrenuo glavu, našao se pred Jackovim nišanom i stao je kao ukopan.

– Ne miči se i da nisi pisnuo! – opomene ga Jack prigušeno.

No razbojnik je urlao:

– Jack Spade, Lupo, štiti me!

Negdje je planuo revolver. Čuli su se koraci. Dade je uhvatio za cijev puške i očajnički je vukao. U rvanju je oružje opalilo, istrгнуvši se zamalo iz Jackovih ruku. Plamen je sijevnuo ispred Dadeova trbuha.

Mooney Dade razrogači oči.

– K vragu! – promrsio je i zaturao prema zidu.

Jack skoči na ulicu. Opazio je čovjeka koji je trčao prema šumarku. U sporednoj ulici zapucao je revolver.

– Hank! – vikao je Jack.

Odgovora nije bilo.

Ulicom su se vukli barutni oblaci. Na jugu je odjekivao topot kopita. Jack je trčao prema zapadnoj strani trga.

– Hank! – zvao je ponovo.

Ljudeskara se javila iz niše jednog zida. Cabell je krvario na licu.

– Samo ogrebotina! – rekao je.

– Od koga?

– Lasser!

– Prepoznao si ga?

– Svagdje bih ga prepoznao.

Jack pogleda preko ramena. Magarci su galopirali prema šumici.

– Čini se da će ipak dobiti naručeno – reče Jack.

Zatim je prišao Mooneyju Dadeu koji je sjedio naslonjen na zid. Njegove velike šake mirovale su na natkoljenicama. Jack ga gurne puškom.

– Što još hoćeš? – upita Dade.

– Raznio si mi utrobu.

– Kamo će ostali? – upita Jack oštro.

– Sa mnom u pakao neće, Jack.

– Izvući ćeš se – reče Jack.

Mooney Dade zaniječe glavom.

– Unutra je sve otišlo do vraga, Jack. Čudno je da gotovo ne boli.

– Je li Lasser podijelio onih četrdeset tisuća?

Dade obori glavu i promrmlja:

– Dosta mi je vječnoga bježanja, Jack.

Puščanom cijevi Jack Spade podigne Dadeovu bradu. S kraja usta kuljala je krv.

– Kamo je krenuo Lasser? – upita Jack ponovo.

– Idi k vragu, Spade – šaptao je Dade. – Više mi ne možeš prijetiti.

– Govori! – podvikne Jack.

– S njim je gotovo – reče Cabell iza Jacka.

– Govorit će! Mora!

Dade otvori oči. Osmjehnuo se. Krv je prokuljala jače. Glava je klonula u stranu.

Jack pogleda Cabella.

– Gdje je Augustin?

– Vjerojatno ponovo u Tres Alamosu.

– Uprskao je.

– Ali je ipak pokazao da ima petlje – napomene Cabell.

– Mogli smo ih imati sve – reče Jack, ode na sredinu trga i zagleda se prema jugu.

Iza šumaraka lebdjela je prašina. Bjegunci su krenuli prema Sonori.

Jack se pitao je li Estela zaista znala za Lasserov konačan cilj.

S tom se mislju vratio Cabellu.

Crnac je sjedio u sjeni ulaznoga luka.

– Trojica od petorice – rekao je. – To je bolje nego ništa, Juan.

– Ne dočepam li se novca, mogu biti i petorica.

Crnac ga oštro pogleda. Zatim reče bezizražajna lica:

– Aha, dakako.

Jack je smatao cigaretu. Trojica od petorice. Ali preostali su mnogo opasniji.

Začuo se topot i Jack se okrenuo.

Estela je stala pred njim i pogledala ga.

– Jesi li čitav? – pitala je.

Jack kimne.

– Hank je zaradio ogrebotinu na glavi.

Estela se nasmijala.

– Tvrda glava! – napomenula je.

– Mooney je mrtav – saopći joj Jack.

Estela slegne ramenima.

– Velik gubitak.

Jack se nasloni na magarca kojega je Estela vodila iza sebe.

– Lasser i tvoj brat uhvatiše maglu – rekao je.

Na trg je stigao Augustin Chacon. Sjahao je i počeo brisati znoj s lica.

– Nije išlo drukčije, Juan – ispričavao se.

– Ti si kopile! – ljutio se Jack.

– Mogli smo ih sve pohvatati.

– Zašto si muški posao dao balavcu? – upita Estela.

Meksikanac se uzbudio.

– Ne govori tako o meni, ili... – ljutito će Chacon, no njegova se žestina rastopila u djevojčinu smiješku.

Crnac obriše lice.

– Nema smisla da se svadamo. Kao ni to da jurimo za bjeguncima. Njihovi su konji odmorni, naši su na kraju snaga. Imamo hrane, vode i krov nad glavom. Ostanimo ovdje makar ove noći.

– O tome odlučujem ja! – otrešito reče Jack.

Bio je bijesan. Prašina na jugu pomalo je nestajala.

Estela sjaše.

– Ima li kuća ložište? – pitala je.

Crnac potvrdi.

– Rastovari magarca i donesi stvari, Hank – naredila je.

Estela ode u kuću. Jack je prišao Chaconu:

– U šumici ima vode. Napoji životinje.

Hank je odveo magarca u dvorište. Iz dimnjaka se već dimilo.

– Donijet ću vode – vojnik će Jacku.

– Imaš je u šumarku.

Jack uđe u kuću. Estela je čučala pokraj ognjišta nalik na pčelinju košnicu. Ukrašene čizme odložila je postrance. Jack je promatrao njezine noge i oble bokove. Kad se ogledala, nasmijala mu se.

– Crnac ima pravo, Juan – napomenula je.

Jack kimne. Naslonio se na zid, smotao cigaretu i gledao kako Estela spravlja jelo. Cabell je donio posudu s vodom i stavio je pokraj ognjišta. Zatim je pogledao Jacka upitnim pogledom. Jack pokaže prstom prema vratima.

– Makni nekamo Dadea – rekao je.

Crnac kimne. Prije negoli je izašao, pogledao je najprije Estelu pa onda Jacka.

Estela otvori bocu s konjakom i gutne.

– Cigaretu! – rekla je Jacku.

Jack smota jednu, stavi joj je među pune usnice i pripali.

– U kući je samo jedan krevet, Juan – napomenula je smješkajući se zavodljivo. – Ostali mogu spavati u susjednoj prostoriji na podu.

Jack popije gutljaj iz boce.

– Zacijelo si umorna? – pitao je.

– Ne tako jako, Juan.

Kad su se okupili, jeli su šuteći. Za njima je bio dug put do Tres Alamosa, preko prijevoja, gdje je umro Toribio Vasquez. Od granice su sad udaljeni mnogo kilometara. Bilo je vrijeme za odmor. No Jack je znao da neće dugo mirovati.

Crnac počeo zijevati.

– Tko preuzima prvu stražu? – pitao je.

– Augustin – odredi Jack.
Chacon se nije opirao. Popio je kavu, uzeo pušku i izašao. Cabell pogleda Jacka i zatim Estelu.

– U jednoj sobi ima sijena. Prileći ću ondje.

Jack se osmijehne.

– Nemoj da te probude miševi!
Cabell uze karabin i ode.

Estela je čučala uz ognjište i pušila. Promatrala je kako se gase plamičci i šutjela.

– Što je s tobom? – upita Jack.
Estela slegne ramenima.

– Sita sam ovakvoga života, Juan.

– Tko nije?

Estela kimne.

– Radovalo bi me da je i tebi došlo do grla. S tom gomilom novca možemo kupiti hacijendu, možda uz Río Nevome, ha?

– Ne bismo mogli sa svojim dijelovima.

Estela ga pogleda velikim tamnim očima.

– Ne govori o dijelovima.

– Tako? To se Hanku i Augustinu ne bi svidjelo.

– K vragu s njima! – reče Estela, ustade i pride bliže. – Čim nam budu pomogli da uhvatimo Burta i Lupa, skinut ćemo ih s vrata. Seljaci će ih rado preuzeti. Za Augustina ćemo možda dobiti čak i nagradu. – Estela se smijala.

– Juan, novac će nas jednostavno preplaviti!

– Najprije moramo pronaći onu dvojicu.

Estela žmirkne.

– Naći ćemo ih.

Ognjište je polako zamiralo. Estela ponovo gutne, dobacivši Jacku letimičan pogled. Zatim mu je dodala bocu i otišla u susjednu prostoriju. Malo poslije Jack je pošao za njom. Otpasao se, sjeo na rub postelje i igrao se djevojčinom kosom.

– Htjela bi postati ženom rančera, Estela, je li? – pitao je.

– Tvojom ženom.

Jack je strastveno poljubi. Zatim upita:

– Kamo moramo jahati da bismo našli novac, draga?

– Oh, Juan, u Batoato!

Jack ustade i opase se.

– Juan! – zvala ga je Estela začudeno.

– Što je, srce? – odazove se Jack.

– Kamo ćeš?

Estela je sjela na krevet i zbunjeno se zagledala u vrata.

– Spavaj dobro – reče Jack. – Batoato je daleko.

– Kućkin sin! – dobaci mu Estela.

Jack zatvori vrata i nasmije se.

Mjesečina je osvijetlila pust grad kao da je dan.

Jack je poznavao Batoato. Bio je u blizini njegova užega zavičaja, kraja uz Río Nevome. Bio je to grad iz vremena španjolske kolonizacije. Prije dvadeset godina pozatvarani su rudnici i Batoato je umro, kao Baconora ili San Luis Viejo. Poharala ga je i zaraza. Po ulicama i kućama ostali su leševi, jer tko je bio živ, taj je bježao. Dugo vremena bili su jedini stanovnici grada veliki supovi.

– Kamo ćemo sutra? – pitao je vani Meksikanac.

– U Batoato.

– Do vraga, to je gnijezdo kradljivaca i ubojica – reče Chacon.

– Znači da ćeš se ondje osjećati kao kod kuće, chico.

– Hoće li tvoji bogati prijatelji biti ondje?

Jack kimne.

– Batoato ne zna ni za kakav zakon – reče Chacon. – Obilaze ga čak i seljaci.

– Ako se bojiš, chico, ne moraš ići onamo.

Meksikanac pripali cigaretu.

– Batoato ti je spomenula ona? Nije li možda lagala?

– Nije.

Meksikanac pogleda prema kući, u kojoj je ležala razočarana žena.

– Bilo bi zanimljivo znati kako si to izmamio iz nje. Je li se to dogodilo prije ili poslije?

Jack se smješкао.
— Nije bila zadovoljna sa mnom, ako misliš na to.

Chacon razrogači oči.

— To ti je rekla i ti si jednostavno izišao?

— Kako vidiš!

— Majko moja! Takva ženu ti ostaviš samu u krevetu!

Chacon izvadi cigaretu iz usta i zablene se u kuću kao gladan u zalogaj.

— Da, idi k njoj — reče Jack — Možda će te sad primiti raširenih ruku.

Meksikanac korakne, no odmah se zaustavi.

— Preuzet ću stražu — ponudi se Jack. — Idi, chico! Takva se prilika ne ponavlja.

Augustin Chacon žalosno zatrese glavom.

— Ah, ona je možda kao onaj pauk, ona crna udovica, koja pošlje pojede svoga ljubavnika. A ne, ostat ću vani.

* * *

U velikoj dolini, u kojoj se smjestio Batoato, bijaše već mračno. S brda su se spuštale duge plave sjene i ovijale kuće. Zadnje sunčane zrake odbile su se u jednom trenutku od oblaka i obilile blagom svjetlošću: trg i zidove pastelnih boja. Zatim se zgusnulo barsunasto plavilo i ostalo iznad grada kao dimani veo.

S trga su dopirali zvuci orkestra koji je svaki čas svirao sasvim razdešen. Tu i tamo bila je obješena poneka svjetiljka.

Jack pogleda Augustina Chacona.

— Prije negoli ih nademo — objasnio je — morat ćemo se držati izvan pogleda. Crnac i ja. A ti ćeš tragati.

— Dobro — reče Chacon. — Ne daleko od groblja ima ruševina. Onamo ne zalazi nitko noću. Bit ćete sigurni.

— Zašto onamo nitko ne ide noću? — upita Cabell.

— Zbog duhova — objasni Chacon.

— Dovedi Estelu — naredi mu Jack.

Meksikanac odjaše između drveća nizbrdo.

Topole i datulje nadnijele su krošnje nad vijugave uske ulice. Te krune kao da su se njihale u ritmu čudne glazbe orkestra.

— Što je mislio reći time da se u ruševinama muvaju duhovi? — upita Cabell.

Jack slegne ramenima.

— One se nalaze tik do groblja. Jednom davno u gradu je od zaraze pomrlo mnogo ljudi. Na stotine. Najviše leševa bilo je u tim ruševinama oko groblja. Preživjeli su pobjegli a mrtve su strvinari pretvorili u kosture. Tek mnogo poslije kosti su pokopane u zajedničkom groblju. Otada ti mrtvi noću lutaju naokolo, skupljajući pogubljene dijelove.

— Hm, nisam siguran da mi se to sviđa — Cabell će zamišljeno.

— Nadam se da te nije strah duhova — reče Jack.

— U crkvi ne. Ali na groblju, ili u nekoj kući u kojoj su mrtvi ležali, ondje da — prizna crni vojnik.

Meksikanac se javio uzbuđeno.

— Nestala je! — obznanio je smrknuta lica.

— Do vraga! Jesi li dobro pogledao? — upita Jack.

— Dakako. Nema ni konja ni magarca.

— Znači da je otišla u grad — zaključio Jack.

— Da — složio se Chacon. — A znaš li što to znači? Otišla je k Lasseru. Nije trebalo da je u Baconori onako uvrijediš, amigo.

— Samo nam je još to nedostajalo! — uzdahne Hank Cabell.

Chacon je neugodno gledao prema gradu.

— Dakako, pričat će im također o meni i opisati me — govorio je.

— Ti ćeš unatoč tome u potragu — reče Jack. — Hank i mene prepoznao bi Lasser na prvi pogled.

Tebe neće. Nijedan opis ne može biti tako dobar.

Jack se počeo spuštati prema istočnoj strani grada. Stao je u gustoj šumi uz ruševan zid groblja.

Iznad zida virili su vrhovi grobnih oznaka i grobnica. Mnogi su spomenici bili nagnuti naprijed ili na stranu. Neki su utonuli pod tere-
tom. Posvuda je vladala grobna samoća. Nigdje se ništa nije mi-
calo. Čulo se samo šuškanje vjetra i daleko jedna svirka muzikanata.

– Mičimo se odavde! – tražio je Cabell.

– U susjedstvu nema živih – reče Jack.

– Upravo zato.

– Ah, jednom sam se krio tri dana na groblju.

– I noću?

– I tad.

– I ništa nisi čuo?

– Ništa, kad su oko mene bili samo mrtvi – odgovori Jack osmehujući se.

Hank Cabell ovlaži usnice.

– Baš nijednom nisi ništa čuo, ha?

Jack trgne ramenima.

– Jednom mi se činilo...

– I tad si pobjegao?

– Nisam. Nisam se bojao mrtvaca, nego toga da me ne ot-
kriju živi.

– U tvojim je žilama led!

Jack povede konja duž grobljanskoga zida. Prešli su neku uličicu i ponovo su se našli u šumi. Osuti zidovi neke ruševine tamno su se odražavali na noćnom nebu. Pokraj njih žuborio je potok. Nikakvoga drugoga znaka života nije bilo. Jack pogleda kroz prozorsku šupljinu u ruševinu. Iznad njegove glave preletjela je sova i nestala u šumi.

Jack se ogleda za Cabellom.

– Napoji konje. Ja ću se unutra pobrinuti za jelo.

Jack unese u ruševinu torbe. U stražnjem dijelu nekadašnje kuće našao je prostoriju s ognjištem. Naokolo je pokupio drvca i naložio malu vatru.

Zabrinjavala ga je Estela. Tri dana poslije Baconore držala se po strani. Oči su odavale srdžbu. Jack je znao da joj nije stalo do polubrata Lupa, a još manje do Burta Lassera. Ali njih dvojica imali su gomilu novca, za koji se nadala da će ga Jack dijeliti s njom. Sad je slutila da nikad nije imao takve namjere. Pitao se da li sad također sluti što je namjeravao učiniti s novcem, i zašto tako uporno prati trag nekadašnjih svojih drugara koji su se srozali do bešćutnih ubojica.

Crnac je gurnuo glavu kroz prozor.

– Konji su napojeni i pripeti – javljao je.

– Jedi – reče mu Jack kad se popeo u kuću.

Cabell prihvati tanjur. Za jela upita:

– Kako smo daleko od granice?

– Tristotinjak kilometara – odgovori Jack.

Cabell zanjiše glavom.

– Dug povratak, Juan – rekao je.

Jack napuni svoj tanjur.

– Tko se vraća u Arizonu?

– Ti ne?

Estela i Chacon bili su uvjereni da je četrdeset tisuća dolara htio ugrabiti za sebe, razmišljao je Jack. Ostavljao ih je u tom vjerovanju, jer inače ne bi htjeli pomagati. Što se crnoga vojnika tiče, u to nije bio siguran.

– Što je s tobom? – pitao ga je.

– Ja sam ovdje kod kuće.

Crnac ga je dugo odmjeravao.

– Rado bih ovdje našao posao – ustvrdio je.

– Gdje?

Cabell slegne ramenima.

– U rudniku. Ili na ranču.

– Jesi li već radio kao rudar ili kauboj?

– Nisam.

– Onda nemaš osobite preporuke.

Crnac isprazni tanjur i posegne za kavom.

– Što ćeš raditi s novcem ako ga uzmeš Lasseru? – pitao je.

– Kupit ću ranč.

– Onda će ti biti potrebni nadničari.

– I ti ćeš dobiti svoj dio – podsjeti ga Jack.

– Aha. Nego, mogli bismo zajedno kupiti ranč, ha? Ili me ne bi uzeo u kompaniju?

Jack pljune u vatru.

– Crn ili bijel, žut ili crven, za mene su svi ljudi.

– Lijepo. Ako govoriš ozbiljno.

Jack ga pogleda ispod trepavica.

– Priznaj, ali ozbiljno, zašto si otišao iz svoje jedinice?

– Rekao sam ti. Smlavio sam jednoga oficira.

Jack odloži prazan tanjur.

– Dodaj mi bocu – rekao je. Gutnuo je i pružio piće Cabellu. – Neka vatra ugasne – dodao je.

Smotali su cigarete i pušili.

– Misliš li da će se Augustin vratiti? – upita Cabell poslije nekog vremena.

– On želi dobiti nešto od plijena – objasni Jack. – I zna da to ne može postići bez moje pomoći.

– I moje – doda Cabell.

– Znači da ćeš zaista sudjelovati?

– Pouzdano. Novac nam je potreban za ranč, je li?

Jack je ustao i pošao praznim zdanjem prema vratima. Pred trijemom je stao. Vjetar je šušкао u lišću i donosio zvukove još i sad traljave glazbe. No činilo se da je orkestar sad bliže.

– U gradu je svečanost – napomene Cabell iza Jackovih leđa.

– Ovdje to zovu fiesta – objasni Jack češkajući bradu.

Orkestar se približavao. Čuo se i ljudski žamor.

– Dolaze ljudi! Mnogo ljudi! – reče Cabell uznemireno.

Kroz granje vidjelo se na zavoju svjetlo. Glazba bijaše sve glasnija.

– Do vraga, što je to? – pitao je Hank.

– Idi u kuću! – naredi Jack i pode za vojnikom. – Gasi cigaretu!

Jack pride jednom prozoru. Prozorska krila visjela su skošeno, jedno preko drugoga. Kroz mali otvor Jack je gledao van. Iznenadnje je izmamilo lak fićuk. Grobljanski put postao je plamena rijeka. Činilo se kao da njime teče lava, valjajući se od grada prema groblju. Stotine svijeća gorjele su u rukama ljudi koji su šutke koračali jedan za drugim.

Orkestar je prestao svirati. Čulo se tapkanje nogu. Vjetar je raznosio miris rastopljenoga voska, dopirući i do dvojice što su promatrali procesiju iz ruševine. Tu i tamo poneki je pobožan čovjek visoko držao svetačku sliku, osvjetljenu drhtavim svjetlom svijeća.

– Što to znači? – šaptao je Cabell.

Iznad glava ljudi uzdigla se prašina, pomiješana s dimom.

Čelo procesije stiglo je do bogato ukrašenih, rdavih vrata od kovanoga željeza. Krila su razmaknuta uz cvilež i struganje.

– Koji je danas datum? – upita Jack Cabella.

– Drugi studenoga – odgovori Hank. – Zašto pitaš?

Procesija je polako ulazila u prostrano groblje i počela se razdvajati.

– Dušni dan – objasni Jack.

– Aha! Odatle sve to.

– El Dia de los Muertos u Meksiku je nacionalni blagdan, Hank. Slave se mrtvi. Sve ovo priređuje se u njihovu čast i spomen. Zato su neki grobovi ovjenčani papirnatim cvijećem. Ali pogledaj djecu!

Naokolo su se muvali mališani sa strašnim maskama.

Orkestar se ponovo javio kod ulaza, griješeći u taktu i melodiji.

– Slabo! – promrsi Cabell.

Jack zaniječe glavom.

– Namjerno sviraju krivo. Tako izražavaju žalost.

Na putu je netko razbio staklo. Cabell se potiho nasmije.

– Taj tuguje na svoj način! – objasnio je.

Više je ljudi uzelo od svečanosti ono što im se činilo zabavnijim. Netko je zapalio lanac prskalica. Čuo se i smijeh. Neka je žena pri- nosila gotovo praznu bocu k ustima.

– Kako će se dugo zadržati na groblju? – zapita Crnac.

– Otprilike do ponoći – odgo- vori Jack, pride kuhinjskom pro- zoru i poče se penjati.

– Idem na groblje – najavio je.

– Ako su Lasser i Zamacona u Ba- toatu, možda vršljaju ovuda. Ostani ovdje i pazi na konje. Ovamo neće doći nitko, zbog duhova. Ti si sretna ljudina!

– Hm – izusti Cabell.

Jack je krenuo prema istoku. Pregazio je plitak potok. Uz most prešao je cestu. U visini groblja ponovo je pregazio potok i šuljao se pognut sve do mjesta gdje je mogao preko zida promatrati grob- lje. Stitilo ga je visoko grmlje.

Između dviju obiteljskih grob- nica hitrim je korakom prošao vi- sok čovjek.

Lupo Zamacona!

Uskoro je na groblju ostao samo Lupo Zamacona i čovjek koji ga je promatrao. Meksikanac se ogledao na sve strane, kimnuo kao da si nešto potvrđuje, i ušao u grob- ničku kapelicu.

Jack Spade prišulja se bliže. U obiteljskom počivalištu nešto je škripalo. Jack šmugne prema pred- njoj strani. Svjetlost svijeća osvjet- ljavala je ulaz, osiguran dvojim vra- tima. Vanjska su bila od metala. Bila su napola otvorena. Unutraš- nja, okovana, bijahu razmaknuta.

U grobnici je stajao čovjek le- dima okrenut ulazu.

Jack je izvukao nož. Koristio je tišinu. Prišuljao se k Meksikancu i rekao:

– Lupo!

Meksikanac se okrenuo kao mačka. Vršak noža bio je udaljen od njegova trbuha samo za pola ruke.

– Ne miči se više tako brzo, Lupo! – opomene ga Jack.

Zamacona se nadmeno osmi- jehne – Hej, došao si daleko od Arizone – rekao je i kimnuo. – Tražiš svoj dio plijena, je li?

Jack to zaniječe kretnjom.

– Ne – rekao je. – Došao sam zato što si bio na Tollesonovu ranču.

– Tako? Bilo nas je pet. Svi. I Estela. Ti bi naplatio sve dugove, Juan?

Jack zatrese glavom.

– Bilo vas je pet. Josh Kennel je mrtav, Toribio Vasquez je mrtav, Mooney Dade također. Preostali ste samo ti i Burt.

– Podigni pokrovac s lijesa! – zapovjedi Jack.

– Unutra su samo kosti.

– Otvaraj! – promrsi Jack.

Meksikanac podigne ramena, uhvati za rub teškoga pokrovca snažnim ručetinama i poče ga po- dizati. Tako napet odjednom se otisnuo od lijesa i udario u Jacka.

Jack je odbačen k zidu. Nož mu je ispao iz ruke. Zamacona je izvu- kao revolver i dreknuo:

– Okreni se!

Jack je poslušao. Zamacona mu izvuče revolver i baci ga kroz vrata van.

– Sad se ponovo okreni! – re- kao je.

Jack je to učinio, no mnogo brže negoli je Meksikanac očekivao. Bri- dom lijeve šake udario ga je po ruci a stisnutom, desnicom dose- gao čeljust.

I Meksikancu je ispalo oružje. Bio je odbačen natraške. Jack se sagnuo prema njegovu revolveru, no Zamacona ga je odgurnuo. Um- jesto revolvera, Jack je podigao nož. Meksikanac zalupi teška vrata.

Stajali su jedan nasuprot dru- gomu i promatrali se preko lijesa.

– Bueno – reče Lupo Zama- cona – sad sve dolazi u svoj red, je li, Espada? – Zamacona trgne nož i ispruži ruku. Svjetlo svijeće odbi-

jalo se od oštrog vrška. — K vragu s usranim revolverima! Ljudi kakvi smo mi bore se međusobno noževima.

Lupo Zamacona klizne pokraj lijesova prema oltaru pokrivenom prašnjavim papirnatim cvijećem i ostacima davno ugaslih svijeća. Lice mu bijaše bezizražajno. Samo su tamne oči bile sjajne i budne. Njegov je nož sunuo naprijed i dodirnuo oštricu Jackova. Bilo je to samo iskušavanje Jackove brzine i snage.

Nizak udarac došao je tako brzo da je Jack jedva uspio odskočiti i stati u obrambeni položaj. Zamaconin nož došao je dovoljno blizu da mu poreže lice. Krv se počela cijeđiti niz Jackovu bradu.

Zamacona trgne nožem uvis, zatim ga munjevito spusti i trgne prema Jackovoj bradi. Vršak prijede preko Jackovih grudi.

Jack osjeti da krvari. Dobio je plitku ali dugu porezotinu. Počela ga je mučiti bojazan da se Zamacona igra s njim i da prava borba tek dolazi.

Vrh noža ponovo dodirne njegov obraz.

— Današnje ožiljke odnijet ćeš u pakao — prijetio je Meksikanac.

Jack lijevom rukom baci s oltara jedinu upaljenu svijeću. Svijeća je ugasla. U zraku se osjetio nadražujući miris.

U tami Jack skoči naprijed. Zamaconin nož ogrebao ga je po lijevoj ruci. Istoga trenutka udari Jack Zamaconu koljenom među noge. Meksikanac se presavinuo i jauknuo. Jack nije mogao vidjeti, no osjetio je da je Zamaconina glava dodirnula njegov trbuh. Jack se upre ljevicom i desnom gurne nož pod Zamaconinu lopaticu, ravno u srce. Meksikanac se spustio pred njegove noge. Nož mu je ispao i otkotrljao se po kamenom podu.

Krvavim prstima pipao je Jack za svijećom. Našao ju je, pripalio i stavio na oltar. Drhtavim rukama

opipavao je svoje rane. Jedna porezotina na licu bila je duboka.

Jack podigne težak pokrovac lijesa i prinese svijeću. Pogled mu je pao na poslagane vrećice od jedrenoga platna, na kojima je bila otisnuta mrtvačka lubanja. Razrezao je jednu i ugledao debele snopove novčanica.

Jack podigne mlitavo Meksikančevo tijelo i polegne ga preko vrećica i kostiju. Zatim je vratio pokrovac na njegovo mjesto.

* * *

Približivši se ruševini, Jack zazviždi. Hank je odgovorio.

Jack uđe u kuhinju i reče:

— Daj svjetlo!

Hank Cabell pripali šibicu i ukoči se od iznenađenja.

— Do bijesa! — izustio je. — Borba noževima?

Jack potvrdi, uze bocu s konjacom i natopi rubac. Očistio je porezotine i procijedio kroza zube:

— Našao sam Lupa!

— Onda je mrtav — reče crni vojnik. — Inače ti ne bi bio ovdje. Daj da te pokrpam.

Cabell poče čeprkati po torbi.

Jack je morao sjesti. Iznenada se javila kasna reakcija na borbu za život. Cabell je derao sa smotka povoje i lijepio rane. Zatim je smotao cigaretu i gurnuo je Jacku u usta. Kad mu je pripalio, zagledao se u njega ispitivački.

— Jesi li dobro? — pitao je.

Jack potegne nekoliko gutljaja.

— Bilo mi je slabo, ali sad je bolje.

Zatim je otišao do svojih bisaga izvadio potkošulju i košulju da se preodjene.

— Nekamo se spremaš? — upita Cabell.

— U Batoato. Ondje mora biti Lasser.

— Jack, nisi sposoban za susret s tim ubojicom — opominjao ga je Cabell.

Iz šumice između ruševine i ceste doprlo je tiho zviždanje. Trenu-

tak poslije pojavio se na prozoru Augustin Chacon. Zagledao se u Jacka i rekao zamišljeno:

– Hej, chico, promijenio si izgled!

– Izgubio je pola litre krvi – reče Cabell. – Ali Lupo je izgubio sve.

Chacon podigne obrve i popne se unutra.

– Lasser je u Batoatu! – rekao je i posegnuo za pićem.

– Pozna te? Je li te vidio? – zanimao se Jack.

– Ne. Doduše, ne bi me prepoznala ni moja mati. Stajao sam dva koraka daleko od njega, ali s ovim – objašnjavao je Chacon navlačeći na glavu masku.

Maska je prikazivala lubanju koja se ceri. Izgledala je tako da se ni Jack nije osjećao dobro.

– Lasser je tražio Lupa Zamacónu – reče Meksikanac.

– Naći će ga tek u paklu – napomene Jack.

Chacon je pio.

– Čini se da je nemiran jer je gadno pijančevao – objasni Meksikanac.

– Utoliko bolje! – zaključi Jack.

– Po čemu si ga prepoznao?

– On je gringo i bez maske upada u oči kao crna ovca među bijelima.

Chacon izvadi ispod kaputa još dvije maske.

– Fiesta u Batoatu u punom je zamahu – govorio je. – Pod ovakvom maskom nitko ne može prepoznati ni Hanku. Zgodno, je li?

– Pametno! – složi se Jack. – Vežite torbe za sedla. Konje ćemo ostaviti među drvećem. Kao jahači bili bismo upadljivi.

Kad su bili gotovi, izišli su na cestu. Kuće pokraj kojih su prolazili zurile su u njih mrtvim prozorima. Vjetar je donosio glazbu. Ovaj put bila je skladna. Tugovanje je prošlo i grad je utonuo u zadovoljstva.

Jack se tiho nasmije.

– Ispričaj vic, chico – javio se Meksikanac. – I ja bih se rado smijao.

– Čut ćeš ga poslije – obećao je Jack.

Kad su zagazili na staru popločanu gradsku ulicu, stavili su maske.

– Ispred trga moramo se razići – reče Jack. – Augustin, gdje si zadnji put vidio Lassera?

– Ispred crkve. Estelu nisam vidio.

– I ona je ovdje negdje, u to možeš biti siguran.

Razdvojili su se.

Plaza je kipjela od zabave. Jack je krenuo sporednom ulicom prema crkvi. Iznad svjetine nadvio se poput oblaka miris jeftinoga parfema, pudera, znoja i masnoća od jestvina. S podija u sredini trga grmjela je glazba. Ispred stuba što su vodile na uzdignutu ravninu pred crkvom bio je vrtuljak. Okretao ga je prašinom prekriven magarac. Na primitivno obojenim drvenim konjićima sjedili su mališani s mrtvačkim maskama i vriskali. Uz rub trga bili su poredani otvoreni šatori u kojima su žene prodavale uspomene, jelo i piće.

Većina predmeta podsjećala je na neki način na El Día de los Muertos. Jer smrt je danima već bila u mislima naroda. Ove noći bila je prisutna u bezbrojnim oblicima. Nudili su se posebni kruščići, panes de muertos, šećer u obliku kao lubanja, s blistavim ukrasima u očnim dupljama. Prodavali su se mali lijesovi, iz kojih je na potez uzice ustajao kostur. Iz sjajnoga crnog papira bile su izrezane male procesije u kojima su redovnici nosili mrtvačke kovčege.

Jack se zaustavio na pločniku ispred crkve s dva tornja. Ovdje nije bilo šatora i trgovaca. Nekoliko postarijih žena u crnini polako je ulazilo u svijecama rasvijetljenu unutrašnjost. Klupa nije bilo i žene su klečale na izlizanom kamenju.

Jack Spade bijaše zaokupljen mislju da je od petorice preostao još jedan jedini ubojica, Lasser.

Najopasniji. Bude li ga u sukobu morao ubiti, ne uspije li ga živoga dovesti preko granice pred sud, da prizna svoje zločine, izgubio je igru. Cijeloga života pratit će ga sumnja.

S niskoga ogradnog zida Jack je promatrao mnoštvo, tražeći visokoga i plećatog čovjeka koji bi mogao biti Burt Lasser, ako sad nosi masku. Razočaran je otkrio da takvih ima mnogo.

Jack podigne masku i gutne iz boce što ju je bio ponio sa sobom. Pri tom je opazio da ga promatra visok čovjek, koji je stajao pokraj podija s orkestrom. Trenutak poslije taj je požurio prema ušću susjedne ulice.

Jack brzo poravna masku i požuri za njim. Čovjek se osvrtao preko ramena. Imao je tako realističnu masku da se Jacku ježila koža.

U jednom je ulazu maskirani nestao.

Lasser! mislio je Jack. U to ga je uvjeravalo sumnjičavo držanje.

Jack obiđe nekoliko kuća i ponovo skrene prema ulici u kojoj je nestala strašna maska. Između visokih zidova provlačila se uska uličica prema križanju. U jednoj se kući smijala neka žena.

Kroz jedan prozor padalo je svjetlo. Visok čovjek stajao je u blizini. Jack izvuče revolver i poče se šuljati bliže. Nogom je udario u kamen i čovjek se brzo okrenuo.

— Lasser! — izusti Jack.

Čovjekova ruka klizne prema kundaku. Jack zamahne i duga cijev tresne ispod oboda šešira. Maskirani se bez glasa skljojao. Jack se sagnuo i strgnuo mu masku. Pripalio je šibicu i ugledao potpuno nepoznatu osobu.

Neznanac poče stenjati. Jack nestade u najbližem prolazu. S trga je dopirao slab glas orkestra. Jack je prolazio pokraj velike kuće s rešetkama na prozorskim otvorima i punim drvenim krilima koja su potpuno zaklanjala pogled. U teš-

kim dvorišnim vratima bila su urezana manja.

U kući je pjevala žena. Jack zastade i podigne glavu. Podigao je masku i prišao malim vratima. Otvorila su se bez šuma. Osjetio se miris smolastoga drveta s ognjišta.

Žena je pjevala. Jack je poznao taj glas. Bio je Estelin!

Dospio je u unutrašnje dvorište, takozvani patio, koji je nekad zacijelo vidio bolje dane. Između ploča i pukotina u njima bujno je rastao korov. Kroz napola otvorena vrata s ognjišta je dopirao trag svjetla.

Žena je prestala pjevati.

Jack izvuče revolver i ovlaži suhe usnice.

Poput duha prijede Jack prostor koji ga je dijelio od vrata i kod njih se zaustavio. Zavirio je unutra. Na ognjištu je bila gomila žeravice. Odsjaj plamćaka treperio je po olinjalim zidovima.

Nešto tvrdo zabilo se u Jackova leđa, tik iznad bubrega. Pokraj njega ispružila se ruka i odgurnula vrata do kraja. Žeravica je oživjela, plamćci su ojačali.

Jack polako okrene glavu i ugleda mrtvačku masku za širinu dlana odmaknutu od svoga lica. Čovjek je kretnjom pokazivao da uđe u kuću. Jack podigne ruke i pode.

— Baci revolver, Jack! — govorio je glas Burta Lassera. — I skini masku.

Jack posluša.

— Vidio sam te na trgu — nastavi Lasser. — Odmah sam te prepoznao. Zar si mislio da me može glupava maska prevariti?

U tamnoj pozadini netko se mi-cao.

— Zatvori vrata, Estela! — zapovjedi Lasser.

Vrata su zatvorena. Estela pride ognjištu i stavi drva na žeravicu. Drvo je zapucketalo i vatra se začas razbuktala, osvijetlivši sobu. Estela je slavedobitno promatrala Jacka.

– Si, Juanito, tako smo se opet sreli – govorila je podrugljivo. – Ali, Burt, previše je zgodan da bude ubijen. U ovom kraju ne možeš to učiniti jednom Juanu Espada y Las Casas i sačuvati svoju glavu.

– Za mene on nije Jack of Spades, nego jednostavno Jack. Magarac, i ništa više. – Lasser se nasmije. – Gdje je Lupo? – upita zatim.

– Kako da to znam? – odgovori Jack. – Zadnji sam ga put vidio u Baconori.

– Lažeš! Bio si s njim. Lupo je borac s nožem i na tebi je ostavio tragove.

– Što ti je učinio Lupo? – upita Jack. – Da nije uzeo svoj dio plijena među vučje zube i kidnuo?

– Jest, ali s čitavim plijenom – reče Estela.

Jack zazviždi kao da je čuo novost, ali ne reče ništa. Nije bilo vrijeme za bockanje. Lasser nije bio raspoložen za šalu.

Revolverska cijev ponovo pritisne Jackova leđa.

– Reci, gdje je? – pitao je.

Jack se morao odlučiti za odgovor, inače bi dobio metak.

– Na groblju – rekao je.

– Lažeš kao pas, Spade! – ljutito će Lasser.

Jack ga oštro pogleda.

– Bilo bi bolje da ne gubiš vrijeme. Kod njega je i plijen. Za jedan sat bit će tako daleko da ga nikad nećeš stići.

– Jesi li čuo, Burt? – ciknula je Estela.

– Laže, proklet bio!

– Ne laže, vidim na njemu – ustvrdi Estela. – Svakako ne preostaje drugo nego da se to provjeri.

– Dovedi konje! – reče Lasser.

– Dovedi ih sâm. Nećeš mi s njim izmaći ispred očiju. Trenutno mi je odviše dragocjen.

– Cnda podigni njegov revolver i drži ga na nišanu.

Estela uze oružje i zapne kokot. Lasser ode van.

Jack je proučavao djevojku.

– Dobro si to izvela – pohvalio ju je pokušavajući da odgonetne njezine namjere. – Daj mi sad revolver. Idemo zajedno k Lupu da uzmemo novac.

– Zašto si došao u Batoato? – pitala je Estela.

– Po novac.

Sad je ona njega proučavala.

– Ne – rekla je odlučno. – Ti imaš svoje razloge. Trebalo je da to prije shvatim. Ta ludost za tebe je tipična. Uzalud sam se nadala da će ti nešto drugo više značiti negoli osveta.

– Nije točno – tvrdio je Jack. – Estela, nemamo vremena za gubljenje. Daj mi revolver, chiquita. Zajedno ćemo kupiti ranč u dolini uz Rio Nevome. Već znam koji.

Estela pride bliže, ali ne tako blizu da bi je Jack mogao razoružati. Njezine velike oči promatrale su ga netremice.

– Zaista, Juan?

– Da. Zar to ne osjećaš? – pokušavao ju je uvjeriti Jack.

Estela iznenada pljuče na njega.

– To je moj odgovor, Juan Espada! – vikala je.

Vrata su se otvorila. Javio se Lasserov glas:

– Idemo! Estela, ti ćeš voditi konje.

Iza konja išao je Jack, iza njega Burt Lasser.

– Spusti ruke i stavi masku! – zapovjedio je Lasser. Jack posluša. Lasser ga gurne. – Sad ti vodiš – rekao je. – I nemoj pokušati pobjeći metku. Neću te ubiti, Spade, zasad ne. Pokušaš li bježati, do groblja ćeš šepati i krvariti.

Jack je izbjegao trg. Djevojku i Lassera vodio je uskim uličicama. S trga ih je pratila glazba i žamor, čas glasnije a čas tiše. Ulice bijahu puste kao na groblju.

V

Kod groblja Jack je stao. S druge strane zida nije dopirao nikakav šum. Kroz rešetkasta vrata vidjelo se kako na suprotnom kraju gori jedna jedina osamljena svijeća, bacajući neobične sjene na zidove grobne kapelice u kojoj je na vrećicama dolara ležao Lupo Zamacona.

Estela je pridržavala konje i s nelagodom gledala preko grobova.

– Unutra? – pitala je prigušeno.

Jack potvrdi.

– Otvori vrata! – zapovjedio je Lasser.

Jack povuče zardali zasun. Svake minute bio je bliži metku u leđa, koji će Lasser ispaliti bez obzira na to hoće li mu pokazati plijen ili ne.

Vrata su se otvorila uz cvilež. Jack pode puteljkom prema grobnici obitelji Zamacona, najvišoj u tom dijelu staroga groblja. Čizme su gazile po razbijenim bocama, iz kojih se još osjećao miris tekile.

– Ispred grobnice Jack je stao.

– Onda, gdje je? – pitao je Lasser.

Jack pokaže glavom.

– Unutra.

– Jesi li lud? – reče Lasser.

– Pogledaj – uzvрати Jack.

Lasser pogleda preko ramena prema djevojci.

– Pogledaj ti – naredio je.

Estela razrogači oči.

– Unutra? Ne, Burt, ne mogu!

Lasser pljune u stranu.

– To je grobnica tvoje proklete obitelji. Zar se bojiš duha svoga pradjeda? – Lasser gurne Jacka revolverskom cijevi i doda: – Zaista je unutra?

– Pogledaj – ponovi Jack.

– Zazovi ga, Estela – reče Lasser.

– Neće čuti – dobaci Jack.

Lasser pride željeznim vratima i otvori ih. Zatim je iskušao kvaku teških drvenih vrata i gurnuo ih.

– Unutra smrdi – rekao je. – Lupo?

Kad nije bilo odgovora, pripalio je šibicu i ponovio poziv.

Jack pogleda Estelu. Toga trenutka iza susjednoga spomenika pojavila se mrtvačka maska. Crna ruka davala je znak da šuti.

Hank Cabell izide na puteljak i poče se šuljati prema djevojci tako da su između njega i nje bili konji.

Burt Lasser se okrenuo.

– Proklet bio, Spade! – viknuo je razdraženo. – Nikad me više nećeš namagarčiti.

Lasser podigne revolver.

– Ne, ne! – vikala je Estela.

Djevojka je pustila uzde i skočila pred Lasserom. Bio je to trenutak kad je on pritisnuo obarač.

Djevojka je pala. Jack je skočio u stranu i zaklonio se konjima. Lasser je pucao dalje. Ridan je dobio metak u glavu i skljojao se na tlo.

Jack je pokušavao izvući pušku sa sedla drugoga konja. Lasser je odskočio da ga zadrži na nišanu. Iza njega se privlačio Cabell.

U posljednjem trenutku Lasser je to osjetio i okrenuo se. Pucao je iz okreta. Crni vojnik je zateturao. No u posrtaju njegova je desnica pogodila Lasserovu bradu tako da mu je zamalo okrenula glavu.

Lasser pade preko djevojke.

U zraku se kovitlao barutni dim. Zadnji pucnjevi zamrli su u brdima. Jack je zbunjeno zurio pred sebe. Crnac je tiskao ruku pod rebra.

– Jesi li čitav? – upita Jack.

Hank Cabell kimne.

– Vjerojatno mi nedostaje komadić kože.

– Došao si u pravom trenutku, Hank.

– Izgubio sam te na trgu, no opazio sam Lasserom kad je vodio konje. Zatim sam vas prati.

– Gdje je Augustin?

Cabell slegne ramenima.

– Ne znam. Vjerojatno se zabavlja s nekom ženom.

Jack gurne čizmu pod Lassera i okrene ga na leđa. Uzeo je njegov revolver, kleknuo pokraj Estele i podigao joj glavu.

Estela je na trenutak otvorila oči.

— Juan — prošaptala je i ostala tiho ležati.

Crnac je skinuo šešir.

— Voljela te — rekao je.

Jack je ustao.

— Da. To joj je donijelo smrt — promrsio je.

Crnac okrene Lassera potrbuške i skine mu rubac. Njime mu je vezao ruke na leđima.

— Uzet ćeš ga sa sobom u Arizonu, je li? — pitao je.

— Da — odgovori Jack, pogleda prema grobnici i doda: — Novac je unutra.

Hank Cabell se uspravio.

— Mislim da bih sad htio uzeti svoj dio — rekao je osmijehujući se.

— Hoćeš li reći da ne znam zašto si išao ovamo? Pobjegao si samo zato da vojsci vratiš novac.

— Moja je dužnost bila da ga čuvam i moja krivnja što je izgubljen. Morao sam to popraviti.

Crna ljudeskara promatrala je Jackovo lice, izbrazdano nožem Lupa Zamacone.

— A ti? — rekao je. — Nisi li još ljudi od mene? Kolike si kilometre prešao i koliko put stavio život na kocku da bi pred suce doveo ovu gomilu govana — doda Cabell i gurne Lassera čizmom.

Jack podigne mlitavo Estelino tijelo.

— Otvori vrata — reče Hanku Cabellu.

Jack unese Estelu u grobnicu.

— Sad podigni pokrovac lijesa.

— Ja? — zabezeknuo se Cabell.

— Otvori!

Cabell posluša i zagleda se u staklene oči Lupa Zamacone.

— Izvadi ga!

Crnac podigne ukočeno tijelo i ugleda vrećice s novcem.

— Do bijesa! — procijedio je. — Što da radim s njim?

— Iznesi ga van i položi pokraj ustrijeljenoga konja. Sumnjam da će obitelj Zamacona pokapati crnu ovcu u svojoj grobnici.

Crnac položi leš na tlo i povadi novac iz lijesa. Zatim je odnio leš van. Jack je tad u lijes položio Estelu. Zagledao se u djevojačko lice koje je za života toliko toga pokazivalo, a sad je mirovalo ukočeno. Jack se sagne i poljubi hladne usnice. Zatim je navukao na lijes pokrovac.

Jack doda Hanku Cabellu vrećice s novcem i zatvori teška drvena vrata. Zatvorio je također vanjska željezna, poduprijevši ih kamenom. U mislima je čitavo vrijeme bio kod žene koja je za nj dala život.

S tim mislima poveo je Jack konja prema izlazu. Preko sedla bio je prebačen onesviješteni Burt Lasser. Hank Cabell nosio je na leđima vezane vrećice s novcem.

Na izlazu je stajao Augustin Chacon. Pogledavši u Cabella, uzviknuo je:

— Kod njega su! Miči se, Juan!

Augustin Chacon izvukao je revolver, no Jack ga je uhvatio za ručni zglob.

— Dovedi konja, chico! — rekao je mirno. — I budi dobar. Ne bih htio ove noći ubiti još jednoga čovjeka.

— Ali on ima novac, Juane!

— Po to je i došao ovamo — napomene Jack.

— Ali svaki od nas ipak dobiva trećinu.

Jack zanijeće glavom.

— Hank to nosi u Arizonu, da bi bilo vraćeno vojsci, chico.

— Nećeš biti tako lud da to dopustiš, Juan!

— Zašto ne! — reče Jack i pogleda vezanoga Burta Lassera. — I ja imam ono po što sam došao.

* * *

Noću su jahali, danju su se krili. Daleko iza njih ostao je Batoato u svom snu, iz kojega će se probuditi

tek kad opet dode El Dia de los Muertos. Za ledima je ostala također Baconora, na čijem je trgu umro Mooney Dade. Odatle je put vodio do vjetrovitoga prijevoja, gdje je u osamljenom grobu ležao Toribio Vasquez.

Jahali su sprženim, bezvodnim ravnicama s one strane Tres Alamosa prema San Juan de la Pazu. Po mjesecini gledali su s brda na pusti grad u kojemu je skončana Galerasova banda.

Za svih tih dana i noći Burt Lasser nije progovorio ni riječ. Chacon je jahao iza Cabella, zureći u Zamaconinom krvlju poprskane vrećice sa četrdeset tisuća dolara.

Čitavo vrijeme mislio je Augustin Chacon kako ga dva metka vrijedna deset centi mogu osloboditi Burta Lassera i Hanka Cabella. Za sljedećih pet centi mogao bi ukloniti Juana Espadu. Nije mu išlo u glavu da Juan Espada nije htio novac. Zacijelo se pretvarao, mislio je Chacon, da mu je stalo jedino do Burta Lassera i njegovih vješala, tako da prevari Cabella. Prije negoli prijeđu granicu, jamačno će se htjeti udružiti s njim, Augustinom Chaconom.

Jack smota cigaretu i pogleda Cabella.

– Dobro si, amigo?

Crnac se okrene licem. Činilo se da se bori s nečim. Znoj je obljevao njegovu tamnu kožu.

– Samo malo groznice, Juan – odgovori ljudeškara. – Bit će bolje čim budemo imali vode.

Jack pripali cigaretu. U prošla tri, četiri dana Cabell se promijenio. Skutrio se u sebe. Jack podbode konja i povuče uzde za koje je vodio životinju s Lasserom, koji se vezanim rukama pridržavao za sedlenu jabuku.

Ispred crkve Jack je sjahao. Ušao je unutra. Smrad se nije osjećao. Kameni poklopac dobro je zatvarao grob u sakristiji.

– Crnac neće izdržati do Huachuca – reče Lasser iza leđa.

– Hoće. Najgore je za nama – doda Jack. – Zašto bi to bilo tebi važno?

– Posrijedi je četrdeset tisuća dolara.

– Ti više nisi u igri – napomene Jack i počeo nogama prigrutati drva za vatru.

– Ti si najveći ludak u čitavoj Sonori – prigovarao je Lasser. – Što bi imao od toga da me u Bisbeeju zanjšu na vješalima? Od toga Tolleson i njegove kćeri neće oživjeti.

– Zaveži! – otrese se Jack i potpali drva.

– Još nešto – nastavi Lasser. – Znaš li što tebe očekuje u Bisbeeju? Okrivljivali su te za ponešto prije Granite Tanksa i onoga na Tollesonovu ranču. Možeš li vjerovati Hendersonu?

Jack je šutio i promatrao kako se zameće vatrića.

– Starac je mrtav – uporno je nastavljao Lasser. – Njega i njegove kćeri nitko ne može dozvati u život, niti pomoću užeta oko moga vrata. Jednom smo bili drugari i jahali smo za istu stvar. Uzmi lavovski dio plijena. Meni neka ostane deset tisuća. Ili neka bude pet. Što kažeš? Misli na staro drugarstvo.

– Nikad nisam jahao za istu stvar kao ti – reče Jack Spade i udari Lassera nadlanicom preko usta.

Lasser uz divlju psovku zatetura prema zidu.

– Za ovo ću te ubiti – prijetio je.

Vezanim rukama Lasser je oti-
rao krv, no oči se nisu odvajale od Jackova lica.

Nešto se u Jacku oslobodilo i on skoči preko vatre. Strahovitim udarcem oborio je ubojicu, podigao ga i udarao je dalje kao da će ga smlaviti.

– Do bijesa, Jack! – viknuo je iza njega Hank Cabell.

Željezna ruka trgnula je Jacka tako da je zamalo izgubio tlo pod

nogama. Jack htjede udariti u crno lice pred sobom, no druga je šaka bila brža. Pogodila ga je pod bradu i Jack pade na pod, po kojemu bijahu raspršeni ostaci s ognjišta. Jack se počeo opipavati za revolverom. Ustao je i podigao oružje.

Hank Cabell promatrao ga je očima u kojima je titrala bol.

– Nisi ga htio ubiti, Jack – počeo Cabell mirno. – Kao što nisam vidio da premlaćuješ čovjeka koji se ne može braniti.

Jack polako spusti revolver i spremi ga.

– Udaraš kao vojnička mazga – rekao je.

– Ja i jesam jedan od njih – prizna Hank Cabell.

Cabell počeo prikupljati drvo s ložišta. Dimilo se. Kad se uspravio, teturao je.

– Skini se – zahtijevao je Jack.

– Sve je u dobro.

– Skidaj se, odmah!

Jack smota cigaretu i gurne je Hanku među usnice. Cabell je raspkopčao vojničku bluzu. Na licu su se množili grašci znoja. Jack mu pomogne pri svlačenju. Na lijevoj strani potkošulja bijaše crna mrlja od skrtnute krvi. Jack oprezno povuče potkošulju preko vojnike glave i ruku. Oko slabina bijaše omotan prljav zavoj.

– Što je ispod? – upita Jack.

– Ništa – reče Cabell i obriše znoj.

– Prokleti lažljivac! – otresao se Jack. – Da vidimo!

– Pogodio me Meksikančev metak na groblju.

– Rekao si da je samo ogrebotina.

– Da. Nismo imali vremena za muvanje, Jack. Morali smo krenuti prema granici.

– Takva žurba ipak nije bila.

Crni vojnik čvrsto ga pogleda.

– Da, vrijeme je bilo važno. Vojska mi je bila otac i majka. Morao sam popraviti svoj propust.

– Sjedni! – naredi Jack, izide van i rasedla svoga konja.

Chacon je s jednom životinjom stajao pokraj izvora. Iz prikrajka je promatrao Jacka.

– Donesi vode, chico! – dovikne mu Jack.

U crkvi Jack rasprostire pokrivač, vodu što ju je Meksikanac donio ulije u posudu i stavi na vatru.

– Lezi, Hank – rekao je izvukavši nož.

Cabell se opruži. Jack počeo rezati zavoj. Ispod njega dopirao je nepodnošljiv smrad. Citava strana na Cabellu bijaše crvena, sa žućkastim i zelenkastim podlijevom. Iz strelne rane izbijao je gnoj.

– Metak je još unutra? – upita Jack, iako je znao da je tako.

Crnac kimne. Jack otvori bocu s konjakom i da mu da pije. Cabell se ponovo ispruži. Disao je teško i sporo.

– Gadno? – pitao je.

Jack se odmakne, čučne na pete i smota cigaretu. Rane u takvu stanju za nj nisu bile novost i znao je kako su ranjenici završavali. Ali ne mogu mu to reći, mislio je Jack potišteno.

– Možeš li ga izvaditi, Jack? – pitao je Cabell.

– Nisam liječnik – odgovori Jack.

– Izdržat ću, amigo.

Ušao je Meksikanac. Svoje sedlene torbe spustio je pokraj vatre i zagledao se u Cabellovu ranu. I on je znao što je posrijedi. Upala.

Crnac je promatrao Meksikanaca.

– Upala, ha? – rekao je. – Znam, vidao sam to. Ispočetka sam osjećao bol. Ali na mojoj tamnoj koži upala se teže opaža. Kad sam pomirisao, znao sam.

– Izdržat ćeš, Hank – reče Jack. Meksikanac je izišao. Nije mogao podnijeti.

– Izreži upaljeno tkivo – tražio je Cabell. – Izdržat ću.

Jack zanijeće glavom.

– Ne razumijem se dovoljno u to. Odvest ću te u Fort Huachuca. Ondje imaju liječnike.

– Daleko je, Jack.

– Za dva sata krećemo. Neću te prematati. Neka se rana čisti. To će donijeti olakšanje.

Jack ustade i odbaci cigaretu u vatru. Zatim je otišao k izvoru.

Chacon otpuhne dimni kolut.

– Rana je upaljena, chico – rekao je.

– Znam.

Chacon se zagleda u cigaretu.

– Čim Lasser zaspi, skinut ću ti tu brigu s vrata. On nije nikad bio moj drug. Zašto da se gnjaviš s tim da ga vučeš u Bisbee? Crnac je već gotovo mrtav. Dakle, četrdeset tisuća možemo podijeliti među sobom, chico.

– Ne!

– Do vraga, zašto? Zar sam samo jedan put stavio život na kocku za taj novac? Što je s mojom nagradom?

– Dobit ćeš je za Lassera. Prepuštam ti je.

Meksikanac pljune.

– Svašta mogu kod tebe podnijeti – rekao je – ali tu velikodušnost ne.

Chacon se zagleda u nebo.

– Ja ću kuhati – reče Jack – a ti stražariti. Čim se pojavi mjesečina, krećemo.

– Ne mogu ići onamo gdje me čekaju vješala – kreštao je Meksikanac za Jackom. – Zato još jednom pitam: što je s mojom nagradom?

– Rekao sam da je dobivaš za Lassera. To sam ti obećao i držat ću riječ. – Jack je zastao i osmjehnuo se. – Ako ti to nije dovoljno, kopile, onda misli na to da ti je poklonjen život i da si imao čast jednom učiniti nešto za poštenu stvar. Prvi put u svome jadnom životu.

Meksikanac je žmirkao za Jackom sve dok nije nestao u crkvi.

* * *

– Bez glupih kretnji, chico! – reče Augustin Chacon, pritisnuvši puščanu cijev na Jackova prsa.

Jack otvori oči i pridigne glavu.

– Ustani! – zapovjedi Chacon.

Jack je ustao. Kroz prozor i rupe na krovu dopirala je u crkvu mjesečina. Vatra se gasila. Iz pepela je gledalo još samo nekoliko živih žeravica. Jack pogleda prema Cabellu. Vojnik je spavao. Teško je dišao. Lasser nije vidio.

– Sad si našao pravoga partnera, chico – podrugljivo će Jack.

– Lasser će te ukokati prvom prilikom.

– On je pravi čovjek. Bit će dobar zamjenik u družbi. Ja sam sad gazda.

– Zašto ne? – izjavi Jack suhoparno. – U Meksiku se gotovo svake minute rada voda bande. I jedan umire.

Na vratima su zazveckale mamuze. Dolazio je Lasser, s puškom u ruci.

– Konji su spremni, amigo – javljao je.

Lasserov pogled pade na vrećice što su ležale između Cabella i zida.

– Crnjo – rekao je – ustaj!

Hank Cabelli polako podigne glavu. Lasser razgrne pepeo i stavi drva na žeravicu.

– Diži se! – ponovio je.

Crnac se morao oslanjati na zid.

– Makni se od plijena! – zapovijedao je Lasser.

Cabell zatetura u stranu.

– On je već napola prijeko – reče Chacon hladno. – Da mu skratim put metkom?

Lasser pljune u oživjeli plamen.

– Možda bi trebalo da ih obojicu zagrnamo u istu rupu – razmišljao je glasno. – Bili su nerazdvojivi.

– Si – promrmlja Chacon. – Koža im je različita, ali iznutra su jednaki.

Lasser podigne svezane vrećice i poče ih odvagivati.

– Četrdeset tisuća! – naglasi i prebaci vrećice preko ramena.

Vatra se razbuktavala. Lasser je smatao cigaretu. Pripalio ju je graničicom. Kad se sagnuo prema vatri, Cabell priskoči iznenaduju-

ćom brzinom, zahvati rukom pepeo i žeravicu i baci je u lice Chaconu, a trenutak zatim ramenom je odbacio Lasseru k zidu.

Chacon ispusti pušku i počeo otirati lice. Zatim je odskočio natraške, izvukao revolver i počeo pucati. naslijepo. Crna ljudeskara udari još jednom Lasseru pesnicom, okrene se i baci se na Chacona, stegnuvši ga ručetinama.

Jack istrigne vrećice iz vatre. Lasser se pribrao i posegnuo za revolverom. Jack je u jednom skoku bio kod njega. Vrh čizme našao je Lasserovu bradu i ponovo ga poslao u zemlju snova.

Iza Jacka planuo je Meksikančev revolver. Muklo.

Jack zastade. Čulo se čudno pištanje. Kad se okrenuo, Chacon se opustio u Cabellovim rukama.

Cabell ga ispusti i korakne natraške. Klonuo je najprije na jedno, zatim i na drugo koljeno. Ruke je ispružio prema Jacku. Sad je potkošulja bila crvena i sprijeda. Meksikančev metak pogodio ga je smrtno.

— Bolje je ovako, Jack — reče crni vojnik drhtavim glasom. — Sretno, druže!

Crni div polako klone u stranu i smiri se.

Jack pogleda Augustina Chacona. Ležao je na leđima. Vrat je s ramenima tvorio neprirodan kut. Tamne oči bile su staklaste. Hank Cabell slomio je Meksikancu kralješnicu.

Jack sveže Lasseru ruke na leđima i ostavi ga. Našao je zardalu lopatu, izišao van i u blizini izvora iskopao na mjesecini grob.

Pod težinom Hanka Cabella Jacku su klecala koljena. Umotao ga je u pokrivač i položio u raku. Kad ju je zatrpao, nagazio je zemlju, prikupio kamenje i podigao mali humak. Na suncem izbije-ljenu daščicu napisao je:

Kaplar Henry Cabell 10. konjička pukovnija, četa C

Jack to pročita glasno i ugrebe još riječi:

Vjeron svojoj zakletvi.

— Adios, amigo! — reče Jack tiho i pokloni se.

* * *

Mjesec se popeo iznad brda i zagledao se u dolinu San Pedra. Na golom vrhu koji je u podnožju oplakivao potok pojavila se tamna sjena jahača.

Jahač je mirovao samo trenutak, zatim mamuznuo konja i odjahao prema ponížem šumarku. Iza njega jahao je drugi čovjek, vezanih ruku.

— Ovdje ćeš zastati? — pitao je Burt Lasser na polovici puta.

— Potrebna nam je voda — odgovori Jack Spade.

Kopita su kloparala po kamenju. Prašinu što su je podizala raznosio je vjetar.

— Misli na Apaše — opominjao je Lasser. — Podizemo buku koja bi probudila mrtve.

— To bi tebi odgovaralo, Lasser, je li? Kopile! Ondje su pokopani Jim Tolleson i mala Lucy.

— Nemaš dokaza da sam ih ja ubio — reče Lasser odlučno.

Jack pojaše niz livadu. Opasnost od Apaša nije postojala. Oni su znali za ubojstva i nisu htjeli imati posla s dušama mrtvih koje su se noću glasale kao sova. Lasser to nije znao.

Vjetar je brbljao u sasušenom lišću i zviždukao na vjetrenjači. Mjesecina se kupala u pojilu. Ono bijaše puno, što znači da je netko isključio vjetrenjaču prije malo vremena.

— Tebe će objesiti pokraj mene — reče Lasser.

Jack je sjahao i zagledao se u mračnu kuću. Podišao ga je čudan osjećaj.

— Silazi! — otrese se Jack.

Lasser je teško sjahivao zbog vezanih ruku.

— Uže mi zaustavlja krv — žalio se.

— Uskoro će ti stegnuti vrat — promrsi Jack.

– Odveži me i strpat ću ti jezik u grkljan – prijetio je Lasser.

Jack zijevne.

– Tako? A ja te moram čitavoga predati krvniku. Možeš se napiti vode iz valova.

Lasser se na to nije obazirao. Raskolačenih očiju gledao je pokraj Jacka i piskutao:

– Ne! Ne!

Jack se iznenadio.

– Što je?

– Ona me čeka ondje! – procijedi Lasser.

U tami trijema nešto kao da je lebdjelo. Nešto se bjelasio. Jack napregne pogled.

– Kažem ti da je ona! – šaptao je Lasser.

Nejasna prikaza pomakne se i izide na mjesecinu.

Jack osjeti hladne žmarce na leđima. Nehotice je koraknuo natraške. Djevojački lik približavao se bez šuma.

– Upomoć, Jack! – zapomagao je Lasser. – Priznajem, ja sam je ubio.

Lasser se okrenuo i počeo teturati prema drveću na obali potoka.

Djevojka pride bliže i ispruži ruku.

– Jack? Jesi li ti, Jack Spade? Ja sam Sue Tolleson, Jack. Zašto me tako gledaš?

Jack prihvati ruku.

– Sue?

– Da, Jack. Sa mnom je sve dobro. Objasnili su mi što sam ti učinila.

Iz sjene trijema izišao je Matt Henderson. Za njim se pojavila u spavaćici Amy Tolleson.

– Spade? – upita šerif.

– Zarobljenik mi je upravo pobjegao, šerife – reče Jack.

– Što je s ostalima?

– U samoobrani sam ih morao pobiti.

Šerif kimne.

Amy pride bliže.

– Jack! – uskliknula je. – Bojala sam se da te nikad više neću vidjeti.

Jack ju je promatrao. Vjerovao joj je, premda mu se činila čudnom, promijenjenom.

– Dovedi smo Sue ovamo kad je porekla prijašnju izjavu. Tužilac se nada da će se njezino sjećanje na mjestu događaja osvježiti. Zacijelo si gladan i umoran, Jack – reče Amy. – Obući ćemo se i spremi nešto za jelo.

Amy povede Sue u kuću.

Jack je gledao za njom. Sjetio se riječi što ih je izrekla one noći kad je napuštao njezinu kuću: Jack, ako se i ne vratiš, dio tebe ostat će kod mene.

Sad je znao što je mislila.

Henderson se pojavio između drveća vodeći konja i goneći pred sobom Lassera.

– Torbe su dobro napunjene – reče šerif.

– Vrijedne su četrdeset tisuća dolara – doda Jack. – Lasserov plijen iz pljačke kod Granite Tanksa. Pričat ću vam o svemu uz bocu konjaka i dobru cigaru, Henderson.

Šerif kimne.

– Kakav je vaš izbor? – pitao je.

– Ne razumijem – reče Jack.

– Hoćete li biti Juan Espada ili Jack Spade?

– Ovisi o tome gdje budem prihvaćen – odgovori Jack.

Henderson pogleda oko sebe.

– Zgodan mali ranč – napomenuo je. – Bit ćete oslobođeni svih krivnji. Dobit ćete lijepu svotu za povratak vojnoga imetka i dovode nje Lassera. A što je najvažnije, Jack, ona je sjajna žena!

– Znam.

U kući su napaljena svjetla. Sue se smijala.

– Možda ne biste željeli živjeti ovdje, gdje su ubijeni Jim Tolleson i Lucy?

– Bili su moji prijatelji. Osvetio sam ih. Zacijelo me neće buditi noću.

Sljedećih godina izjahivao je Jack Spade katkad noću na brdo s kojega je mogao vidjeti daleko preko granice na jugu.

Dok bi pušio u sedlu, katkad bi mu se činilo da čuje grlen glas

crnoga vojnika, pravoga druga, i muzikalan glas Estele Zamacona, koja ga je veoma voljela.

Jednom svake godine Jack Spade izjahivao je redovito na brdo, svaki put noću 2. studenoga.

KRAJ

**specijalne pusto-
lovine specijalnih še-
rifa i specijalnih zlo-
činaca kao i specijal-
nih kauboja koji pucaju
iz specijalnih pištolja
u specijalnim dvobojima
naći ćete u specijalnom
izdanju tjednika laso
koji donosi dva spe-
cijalna western-romana**

U PRIPREMI:

Warren T. Longtree:
NOĆ INDIJANACA

S VUČKOM NA OLIMPIJADU

»S VUČKOM NA OLIMPIJADU« — nije samo IGRA!

- to je mala škola olimpijskih igara
- to je poučna priča o zimskim sportovima
- to je mali šareni vodič kroz olimpijsko Sarajevo, njegovu okolicu i olimpijska borilišta
- to je IGRA SAKUPLJANJA SLIČICA i društveno-sportska IGRA
- sličice i POSTER-polje na svim kioscima!

Na svim kioscima samoljepive SLIČICE s Vučkom!
Od istog dana također na svim kioscima POSTER-IGRA s Vučkom! Skupljajte sličice, igrajte igru na posteru i sudjelujte u nagradnom natječaju:

S VUČKOM NA OLIMPIJADU

